

ARIAS OBRA
DE
ERDAGUER

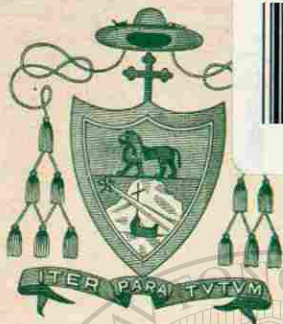
2

ER AL DE
PC3941

v4

v3

v.2

1080018772

EX LIBRIS

HEMETHERII VALVERDE TELLEZ

Episcopi Leonensis

UANL

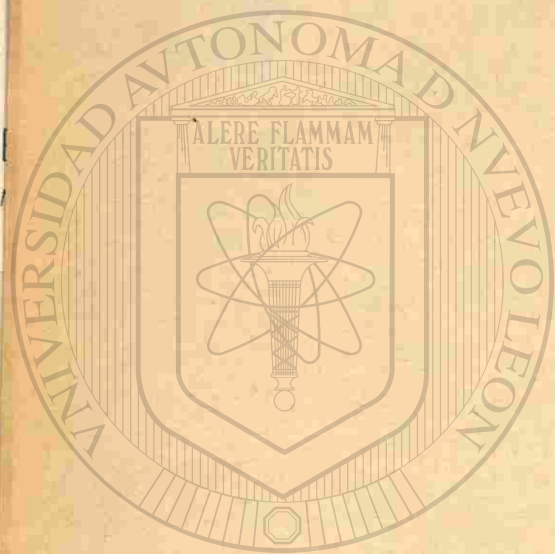
UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN

DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

COLLECCIÓ D'OBRES POSTUMES

JACINTO VERDAGUER

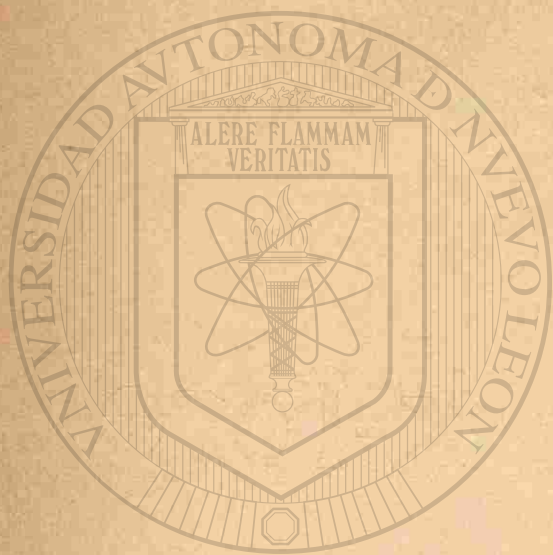

UANL
Folk-lore

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN

DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

FOLK-LORE
UANL

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN

DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

®

JACINTO VERDAGUER

FOLK-LORE

(OBRA POSTUMA)

Jacintina
QUE DIEN ELS AUCELLS? — NOTES ESPARCES

TRADICIONS. — AFORISTICA

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN

UNIVERSIDAD DE NUEVO LEÓN

Plaza de Armas y Calle Alfonso

Biblioteca Universitaria

DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

BARCELONA

Tip. «L'Avenç», Ronda de l'Universitat, 20

1907

46830

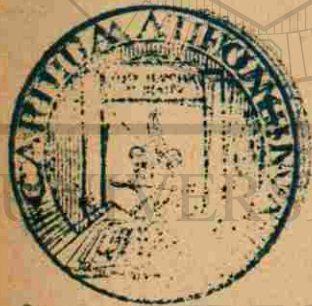
FONDO EDITORIO
VALVERDE Y TELLEZ

PC3941

v4

v3

v2

FONDO EDITORIO
VALVERDE Y TELLEZ

Al reprendre la publicació de l'obra postuma del gran poeta, el present recull de notes havia de seguir, pel seu caracter, al de Rondalles.

En ell hem aplegat totes les notes folk-loriques que hem pogut cercar en els seus nombrosos manuscrits. En Verdaguer solia pendre les notes de la veu del poble de tal manera que tenien un caient definitiu, i algunes vegades els seus propis retòcs posteriors fan anyorar el raig de fontana primitiu. Pot comprovar-se am la lectura de qualsevol de les Notes esparces i de les pògues Tradicions d'aquest volum.

Aviat les notes preses li premien cos i formaven un tot armonic: en Verdaguer ja imaginava un llibre. Vegis l'interessant aplec Què diuen els aucells? i la col·lecció Aforistica.

Amb aquest llibre completem un aspecte dels més peculiars en la vasta obra den Verdaguer: el d'ideal folk-lorista. Immediatament n'encetarem un altre: el veurem com a traductor, glosador i

010572

comentador de textos importants. I un cop hauréu enllestit això, serà l'hora d'empendre la tasca d'entregar al públic la seva obra poètica, començant pels seus primers versos d'estudiant (que en Verdaguer tot ho guardava ben endreçat), seguint pels seus diversos poemes als quals mancava l darrer cop de mà (algun d'ells de llarga i laboriosa composició), pera acabar am la copiosa recullida de l'obra lírica inedita, que, per sort, no es poca.

QUÈ DIUEN ELS AUCELLS?

A NEU-LOS-HO a demanar an ells mateixos, si us volen respondre. El seu llenguatge no es gaire entès ni conegut pels homes que corren avui dia; més els pagesos i pastors, que ls senten sovint i els tracten més d'aprop, i, per lo tant, ne saben més que ls savis, han provat, fa centuries, d'interpretar alguns de llurs cants, i ab prou feines han arribat a traduir-ne algun passatge d'ací i d'allà, en dites, adagis i versos extranyos, com els que aneu a sentir. Si tot cant sol tenir una lletra, aquesta es la lletra del cant dels aucells tal com la gent bosquerola me l'ha ensenyada a mi mot per mot, sense guanyar ni perdre.

Comencem per lo que diu la piedosa i matinera Oreneta als que dormen fins a alta hora

comentador de textos importants. I un cop hauréu enllestit això, serà l'hora d'empendre la tasca d'entregar al públic la seva obra poètica, començant pels seus primers versos d'estudiant (que en Verdaguer tot ho guardava ben endreçat), seguint pels seus diversos poemes als quals mancava l darrer cop de mà (algun d'ells de llarga i laboriosa composició), pera acabar am la copiosa recullida de l'obra lírica inedita, que, per sort, no es poca.

QUÈ DIUEN ELS AUCELLS?

A NEU-LOS-HO a demanar an ells mateixos, si us volen respondre. El seu llenguatge no es gaire entès ni conegut pels homes que corren avui dia; més els pagesos i pastors, que ls senten sovint i els tracten més d'aprop, i, per lo tant, ne saben més que ls savis, han provat, fa centuries, d'interpretar alguns de llurs cants, i ab prou feines han arribat a traduir-ne algun passatge d'ací i d'allà, en dites, adagis i versos extrany, com els que aneu a sentir. Si tot cant sol tenir una lletra, aquesta es la lletra del cant dels aucells tal com la gent bosquerola me l'ha ensenyada a mi mot per mot, sense guanyar ni perdre.

Comencem per lo que diu la piedosa i matinera Oreneta als que dormen fins a alta hora

dominats pel vici de la peresa, com si no tinguessin res que fer:

Lleva-t, lleva-t dematí.

A l'Empordà l'Oreneta dona l mateix bon consell; més, pera avergonyir al dorment, li conta lo que ella ha fet, com a glosa de son tema:

M'he llevat,
m'he rentat,
he esmorsat,
he anat a Montserrat,
i tu encara ets al llit?
Lleva-t dematí, dematí.

No es veritat que l'Oreneta, l'aucell que, segons diuen els infants, es pecat matar-lo, parla com un àngel?

L'Àngel de la Guarda mateix es qui ns diu i ens repeteix cada dia:

Qui vol a Déu servir,
s'ha de llevar dematí.

II

No trobeu que es bon concell el de l'Oreneta? I el del Calandrió? El Calandrió, que es un parent de la Calandria, encara que més petit que ella, desvetlla a punta de dia com no

ho faria l despertador més fi, als llauradors de l'horta de Lleida, dient-los ab veu clara:

A junyir, a junyir.

Doncs un altre aucell s'atreveix a contradir-lo dient al dormilec emperesit:

Gira-t i tomba-t, gira-t i jeu.

Sabeu quin es aquest aucell que fa l'ofici de diable? Doncs es la Merla. No endebades nostre poble de montanya, quan no vol anomenar el dimoni, que Déu ens el tinga lluny, li diu l'*àngel merlenc*, tal vegada perquè, disfregat de son negre plomatge i lletja figura, s'atreuís a temptar el patriarca Sant Benet.

Altres atribueixen al Pardal, que verament es xerraire de mena, el susdit mal concell:

Xerritx, xarretx,
gira-t i tomba-t, gira-t i jeu.

D'acord ab la Merla i el Teuladí deu estar una mena de Mussol que nit enllà, ab veu melancolica i trista, diu:

Xuca-t.

III

El Rapinyell, que altres anomenen *Picasques*, al veure enfilat per l'arbre que neteja d'insectes el vailet que va pera robar-li'l niu, li crida, com desafiant-lo a pujar-hi:

Arrapa, pitit!
Arrapa, pitit!

IV

El cant de la Mallarenga es interpretat de diferents maneres. Els nois entremaliats i saltadors volen que diga, com pera donar-los la raó de ses entremaliadures:

Salta, Pere! Salta, Pere!

Els llauradors del Vallès volen que diga:

Mitja pera, mitja pera.

Els pobres fangadors de la Plana de Vich són de parer de que aqueix aucell se riu d'ells, i quan ab prou feina pitgen la fanga pera fer-la entrar dins la terra, a tall de mofa ls diu:

Pitja, Pere; pitja, Pere.
Ja t'hi tinc, ja t'hi tinc!

Més jo crec bé que això es una calumnia, com també sen posen de vegades als pobres aucellets. Ara veieu si tirarà xanxes als treballadors del camp que li fan companyia, un aucell tant religiós com la Mallarenga, que a la Garrotxa de l'Empordà s'encarrega, a principis de Quaresma, de recordar als treballadors l'obligació sagrada del compliment pasqual ab aquesta cantarella, que sol repetir tres vegades:

Quan compliu?
Quan compliu?

Que l'escoltin bé ls mal pensats de la Plana de Vich així que surten les primeres violes i diguen si es digne de vituperi o d'alabança un pobre aucell de bosc que gosa fer, a veu de nunci, una pregunta que més de quatre rectors de les terres baixes de Catalunya no gosen fer a cau d'orella de moltes ovelles esgarriadices del seu ramat. Més la Mallarenga, que no té pèls a la llengua, no n té prou de recordar-los el manament de l'Església, sinó que, a més, els fa present que s'acosten les Pasqüetes, tornant-los-ho a dir cent i una vegada, si no ho han sentit bé:

Quan compliu?
Quan compliu?
Per Pasqüetes,
per Pasqüetes
fem lo niu.

Altres interpretacions del cant de la Mallarenga: uns volen que diga: *Tot per mi, tot per mi*; altres pretenen que no diu això, sinó: *Tot ho tinc, tot ho tinc*. Els uns són els partidaris de l'egoisme, que tot ho volen pera ells; els altres són els soperbs, que estan satisfets de sí mateixos i ho creuen tenir tot.

L'Estivarola (aixís anomenen a Sant Genís de Vilassar a una varietat de la Mallarenga) diu, partidaria del temps de la calor:

Tot estiu, tot estiu.

Un pecat té la Mallarenga, de que no seré pas jo qui l'excusi. Es tant lleminera del blat-de-moro tendre, que devegades no li dóna temps de naixer, i sovint ni l temps d'arribar a la terra, puix quan el pagès es a un cap dels solcs, ja ella l desenterra per l'altre i sel cruspeix, tot dient ab to mofeta i interessat al sembrador:

Que fas panís?

V

Ara, sense pendre comiat de la Mallarenga, parlem d'un altre aucell.

Saben quin es aquell que aixís que canta diu son nom?

Doncs an aqueix aucell li han dictat els pagesos la següent follia:

El Cucut no fa més que un ou,
i la Mallarenga,
que té tanta llenga,
ne fa més de nou.

Afegeixen que la mateixa Mallarenga diu al Cucut, ab aquesta altra follia, més això sí, tractant-lo de vós, reconeixent-se ella més petita:

Vós, tant alt i gros,
feu sinó un ou,
i jo, tant petita,
ne faig vuit o nou.

Quan vol ploure, el Cucut vola llestament d'un arbre a l'altre, i ab la pressa que diu sa cançó no la modula i sembla que diga *Cutucutasse*. Els pagesos diuen: «El cucut s'encucuta: tindrem aigua». En alguns pobles de Lleida l'anomenen el *No puc*, i quan se queixa volant d'una banda a l'altra, com si portés un gran pes, li diuen: *No pots? Deixa-l.*

VI

El cant de la Guatlla es traduït també de diferent manera en cada territori. A la Guille-

ria, a ultims de la primavera, quan els segols han espigat, diu:

Blat florit, blat florit.

A la Plana de Vich, que es terra de guatlles i de caçadors, a l'arribar el temps de les segues, que es quan canta més i millor, diu:

Blat segat, blat segat.

En el camp de Tarragona, fent tal vegada alusió an algun joc de la terra, diu:

Set per vuit, set per vuit.

Devegades, recordant tal volta que *set per vuit* són cinquanta-sis, afegeix: *Guarda-men.*

Jo he conegut un calbo de molt bona jeia que s'enfadava, o feia l'enfadat, al sentir el cant de la guatlla, creient que li deia:

Cap pelat, cap pelat.

En cambi a Berga, aon, per ser comarca pobra, se menja molt blat pelat, la guatlla ls ho recorda, i està cantant a trenca-nou-de-coll tot el sant dia:

Blat pelat, blat pelat.

Un altre de no sé aon, que tenia tretzes ab algú, s'afigurava i creia que la guatlla li aconsellava que pledegés dient-li:

Pit i plet, pit i plet.

VII

Abans de sentir lo que diu l'Oriol escolteu lo que li diuen an ell, cantant, els vaillets de Lleida, aont el seu cant es signe de bon temps. Quan el cel està ennuvolat i el sol comença de sortir per una esclatxa, canten els nois, ab gran gatzara:

Sol soleret
alça-t un poquet
dalt del camí,
puix l'Oriol
canta que fa sol.

El seu cant es verament de golafre: no parla sinó de menjar.

Les figues-flors deuen saber molt bones a l'Oriol, puix les anomena sovint en son cant:

Figues-flors,
figues-flors secaines.

Jo no sé com interpreten aquesta ultima paraula dels bescantadors de l'Oriol pera acusar-lo de renegador. També l'acusen de lladre,

i en això no seré pas jo qui surti a sa defensa, perquè n sé alguns testimonis. A ultims de Maig o a primers de Juny, així que verolen les cireres, ja l trobareu dalt del cirerer, volant d'ací i d'allà, i picant a dreta i a esquerra, aquesta vull, aquesta no vull, com si ell fos l'amo del fruiterar, i dient, tot satisfet de sa golafreria:

Són madures les cireres.
Són madures les cireres.

Solament el nom de *Menja-figues* que li donen envers Girona ja l compromet.

Fa l niu penjat d'una branqueta forçada, lligant els fils en els brots com una hamaca, que l vent fa gronxar.

Quan està alegre redobla com un quan xiula, i quan li prenen els petits diu *gaig, gaig* i renega.

VIII

Diuen que una vegada estava tant aferriçat sobre un olm pellucant uns raims que hi negrejavén, que no s'adonava del caçador que li apuntava l'escopeta i deia:

Mal any que són bons!
Mal any que són bons!

El Gaig, que es amic seu, li deia desde un roure:

Mira a baix, mira a baix.

Ell, que no ho sentia, seguia pellucant i dient:

Mal any que són bons!

El caçador tirà, i, veient caure mort l'Oriol, el Gaig fugí a corre-cuita, movent les ales i dient, esglaiat:

Mal any! Mal any! Mal any!

No l té mai gaire bol dolent del Gaig, que va repetint encara, com per castic de Déu, les paraules que digué al traïdor Herodes, que cercava a la Mare de Déu pel camí d'Egipte:

Sota la garbereta
està la Marieta,
sota la garbereta.

La Verge, al veure-s traïda per ell, li digué:

Gaig ets i gaig seras:
magre sempre estaras.

I desde llavors està tant magre que ls caçadors, sobre tot quan es vell, ni l'arrepleguen, i al voler aponderar per magre un home diuen: «Està magre com un gaig».

IX

Els pagesos de l'horta de Lleida acusen a la Perdiu d'haver sigut complice del Gaig en sa lletja traïció contra la Verge Maria. Diuen que en el mateix camí, un xic més enllà, la Verge demanà aculliment a una gabarrera. Aqueixa l'hi donà de bon grat i voluntat, i en premi de sa bona acció ses fulles i ses flors són bones pera medicina. La dolenta de la Perdiu se posà a cantar allí a la vora, com pera donar-ne avís al rei Herodes:

Cut, cut, catatxec,
sota la gabarrera jec.

Per un voler de Déu, Herodes no ho entengué prou, però ja ho entengué la Verge Maria, i valga-li ella, sinó ls caçadors l'haurien llençada als goços, així com ara ls llencen solament son cap perquè no es bo pera menjar.

Més no tots els aucells foren tant ingrats ab la Verge Maria quan anava a Egipte. La Cueta o Cuereta anava sempre al voltant seu saltironant joiosament pera alegrar-la, i devegades també aixecava l vol per si veia venir el rei

Herodes i avisar-la. Per això, desde allavors, els pagesos li donen l'escaigut nom de *Gallineta de la Mare de Déu*. Ella, coneixent que ls pagesos l'estimen i en són devots, els fa companyia mentres llauren i els acompanya amistosament amunt i avall del camp i els neteja de les cuques dolentes que surten en el solc obert de poc. La Mare de Déu es tant agraida que fins als aucells premia una bona acció.

XI

Els fadrins de Sant Boi de Lluçanès, que, segons diu la cançó, *molta fatxada n gasten*, són de parer de que ls Coloms, quan parrupegen, movent-se cerimoniosament d'ací i d'allà, i donant giravolts de ballador en son colomar, diuen tots estofats:

Jo só més guapo que tu!
Jo só més guapo que tu!

XII

El Gall se lleva de bon matí, més no pera seguir el concell de l'Oreneta i anar a Montserrat, sinó pera posar-se a baladrejar com una marmanyera de la plaça:

Jo só de Vic. Jo só de Vic.

Com si sens endonés alguna cosa de que sia de Vic o de Girona.

XIII

Més entenimentada i raonablement parlen els Pollastres ja mitg espavonats, que, segons testimonis de pagesia recollits per mon amic Aguiló, que Déu tinga, se passegen pel corral i, esgarrifats de la dolenta marxa del món, exclamen:

Quin món es aquest!

Quin món es aquest!

I sa mare, la Lloca, els respon ab veu grossa i esquerdada, i no sé ab quina veritat, perquè en això m confesso tant ignorant com la Gallina:

Coc, coc.

Durarà poc,

durarà poc.

Els masiaires del Rosselló, que crien molta aviram, diuen que la Gallina, així que acaba de fer un ou, se queixa al Gall, dient-li a grans crits:

Vaig descalça! Vaig descalça! Vaig descalça!

El Gall, al sentir ses queixes, li respon, no sé si per riure o de debò, també a grans crits:

Posa-t es...clops!

XIV

No parla tant bé l Corb, que, segons diuen, troba negra la Garça. D'ell sí que s pot dir que es un mal aucell, que tant dolentes té les obres com les paraules. Pera ls ascetes llatins diu:

Cras, cras.

Això es:

Demà, demà.

I es imatge del pecador, que va allargant la conversió d'un dia a l'altre, i a l'hora de la mort encara fa la mateixa cançó:

Cras, cras.

Més pera ls catalans diu:

Carn, carn,

com un golafre que no s veu mai tip. Més ell troba sabata pera son peu, podent-se apropiari l'adagi «Tal faras, tal trobaras», perquè tot

crident *Carn, carn*, va deixant la seva a una banda i altra, fins al punt de que en altre temps venien a nuvolades que tapaven el sol i avui gairebé no sen veu un per medicina.

ALERE FLAMMAM VERITATIS XV
 El cant del Corb té alguna llunyana semblança ab el de l'Anec, qui del matí al vespre repeteix la mateixa cançó enfadosa de:

Vull naps, vull naps.

XVI
 El Tudó, tot pellucant els negres grans de rosari de l'eurerera, i en dies de més necessitat picant les aglans del roure, canta, arrocegant l'última sílaba, eixa cançó, que alguns senyors empobrits poden pendre per seva:

Quan tenia blaaat
 no tenia saaac:
 ara que tinc saaac,
 ara no tinc blaaat.

XVII

Més no totes les que s diuen dels aucells són veritat.

Voleu un aucell més innocent i bo que la Tortora? Ella, al quedar-se viuda, no volgué tornar-se a aparellar, i desde llavors va trista i desolada pels boscos solitaris, plorant sempre al seu espòs. Doncs hi ha qui la mormura i interpreta sos planyivols crits de dolor de la manera més prosaica.

Diuen, ara veieu quines coses de dir, que tenia un ruquet, i que, havent-lo trobat a faltar, va pel bosc crident-lo:

Ruuc, ruuc!

Afegeixen que la Busqueta (una altra que no ha filat d'avui) li ha robat tot, i, fugint, toca l'ase, fent:

Trac, trac!

aquell sò gutural que llencen els traginers a l'arriar alguna bestia. ®

La Tortora va a demanar al Cucut si l'ha vist, i aquest li respon secament:

Perdut! Perdut!

Va a demanar al Rossinyol si n sab' res, i li contesta :

Per aquí ha passat,
per aquí ha passat.
Tau, tau, tau, xirivists!

Al Rossinyol li atribueixen també aquesta dita popular:

La criada del Mas Nou
s'ha begut un plat de vi
bo, bo, bo, bo.
Jo l'he vist.

Al més inspirat dels cantors li ha tocat l'interpretació més pobre. Jo no vull pas creure que l rei dels aucells cantadors no sapiga cançons més boniques.

XIX

Millors coses diu la Calandria tot pujant-
sen amunt, amunt, cada matí, segons aquesta
corranda, que deu ser dictada pels pagesos del
pla d'Urgell, que l'han poguda sentir bé:

El cantar de la Calandria
es un cantar molt humil:

cantant cantant va dient-ne:
«Val més un amor que mil».

Si parla de l'amor del cel, com es de creure
i de pensar, o d'un aucell que hi vola cada
matí ab tant dalè, verament té raó. Val més
un amor del cel que mil amors de la terra.

XX

Els pagesos de la banda de Targa n conten
una de la Cigala i del Cucut que no m vull
deixar al tinter. Diu que una vegada tenien
un camp de forment. Quan l'hagueren segat
en bona companyia, anaren per dur les garbes a
l'era, o sia pera garbejar. La Cigala estava dalt
de la carreta posant bé les garbes, i el Cucut
les hi donava. Més aquest no anava prou de-
pressa, i la Cigala, enfadada, li digué, fent un
revol:

— Puja tu a la carreta i aparella les garbes:
ja te les donaré jo.

El Cucut hi pujà, i la Cigala li portà la
primera garba, dient-li: «Té». I tot seguit la
segona i la tercera: «Té, té, té». I ell, no en-
tenant-se de feina, li responia llastimosament:
«No puc!» I la Cigala li n duia més: «Té, té,
té, té, té», fins que l Cucut, esglaiat de la fei-
nada, fugí dient: «No puc! No puc!». I desde

aquell moment sel coneix pel *No puc*, puix li ha quedat aquest nom. Mai més s'es vist desde que ls segadors lliguen la primera garba.

En cambi, la Cigala, com si li donés encara dalt de la carreta, va dient tot l'estiu, i cada dia més depressa: «Té-té-té-té-té».

Més la cançó de l'amor de Déu la canta millor encara l Tudó ja esmentat, que diu:

Dolcissim Jesuuús,
de vós humilmeent,
crec que vós m aideeeu.
Séns la vostra ajuuuda
no puc entrà al ceel.

Aixís m'ho deia un home senzill dels vesants del Montseny. Jo, tot escrivint-ho, li objectava que no podia l'aucell entrar al cel, com desitjava entrar-hi; més ell me respongué, savia i místicament, que això l bon aucell ho canta pera nosaltres.

XXII

Les Grues, fugint de les glaçades del Nord, solen passar, a mitjans d'Octubre, per la costa,

venint de llevant, anant-sen cap a ponent, qui sab si a Andalusia o a les provincies meridionals d'Espanya. Solen volar en dues fileres, que s troben per la punta, aon va la davantera, que, més forta que les altres, ha de rompre l'aire, o tal vegada, més vella i experimentada, ha de servir de serviola en sa navegació aèria. Al volar en el cel blau, sa voladuria pren la forma de la lletra V. Jo les he vistes a grans vols en els grans boscos d'Extremadura, per on passen a l'entrada de l'hivern, tornant-sen cap a les terres del Nord a ultims d'Abril.

Elles mateixes, ab la franquesa que tenen els aucells ab els pagesos, ja ls ho diuen en la vinguda:

Pagès, pagès,
sembra les faves,
que quan tornarem
ja sien cavades.

Consona ab aqueixa corranda, o lo que sia, el vell adagi:

Quan la grua va a guar,
pagès, posa-t a sembrar.

No sé de quin terror es propri aquest adagi, que no es pas de la costa:

Quan ve la grua de ponent
el pagès sembra l forment.

XXIII

El Pigre, amic del pla del Rosselló, s'està sovint, com el pagès, en mig del camp cercant cuquetes i larves, més sempre ab els ulls ben oberts per lo que puga esdevenir. Si arriba a ovirar, o no sé si diga flairar, un caçador que se li acosta ab males intencions, fuig per l'altre cantó, dient ab grans crits:

T'hai vist, t'hai vist!

com volent dir-li: «Vine-m al darrera».

A pesar de son traje violat i de portar en son cap algun rastre de corona, fa la vida humil del camp, aon cerca cuquets, larves d'insectes i petites llimoses.

XXIV

Un jornalier del Rosselló fou llogat pera l treball de la vinya i convingueren el preu de la jornada, no parlant del vi, com calia.

L'endemà començà de treballar ab les ar-pelles, i tot el dia l Verderol o Verdala li era davant dient:

Critxevitit!

Ell se digué: «Aqueix aucell te diu:

Fotges sense vi».

Cap a la tarda deixà l treball, i al venir l'amo li digué que un aucell se burlava d'ell i li deia:

Fotges sense vi.

—Fotjaré pas pus. I bé: demà vull lo vi.
I l'amo li donà l vi, com era acostumat.

XXV

La major part de les aus i dels aucells canten una temporada o altra, sinó tot l'any; més nostre poble de pagès ha donat an algun d'aquests cants nom particular i ben significatiu. Veus-aquí ls que recordo:

El Pavo reial *crida*.

La Gallina *escataina* i *catasqueja*. Quan es lloca, a la Seu d'Urgell diuen que *casalleja*.

L'Oliua *xiscla*.

La Perdiu: aquí diuen que *enotxeja*; al Lluçanès, *escotxina*.

El Pinsà: a Vic *piteja*; a l'Empordà *pituleja*.
L'Oriol *renega*.

El Perdigot: *ratxa*, *retxeja*; a l'Empordà diuen que *fregeix peix*.

La Merla *xiula*.

El Pardal *xerra*.

El Lloro *parla o enraona*.

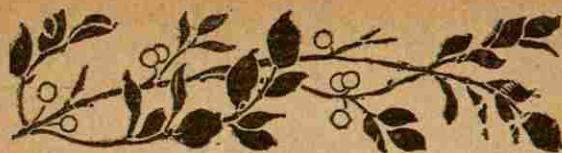
El Colom *rucua, rucueja, parrupeja*.

L'aucell petit *piula*.

El Rossinyol *refila, xerica o xivica*.

Els Pinsans, Passarells i altres aucells cantadors *redoblen*.

De tots aquests verbs, inventats pera significar, no sé si diga pintar, el cant de diferents aucells, no n'hi ha un d'inventat per cap savi ornitolec: tots són obra, i obra admirable, de nostre poble. El poble ha fet encara més: ha escoltat la veu dels aucells i ha volgut traduir les seves notes en paraules, en dites i fins en adagis, donant-los sos mateixos sentiments i fent-los parlar son mateix llenguatge.

NOTES ESPARCES

LA GALLINA

REFERENT al cant de la Gallina, contem d'un compatrici nostre que anà a França sense saber un borrall de francès. En la posada aont anà a parar, al veure que s posava a taula, li demanaren què volia. Ell volia una truitada; però, no sabent com se deia semblant cosa, se posà a catasquejar tant bé i ab tant primor com la gallina quan ha post, mentres que ab els dits procurava imitar la forma de l'ou. No cal dir que ls francesos l'entengueren de bo i millor, com si hagués cantat la Gallina en persona, i a corre-cuita li fou servida la truitada millor que sapigueren fer.

D'un instrument que hi ha fet d'una polla pera aclamar les perdius ne diuen a la Guilleria *escotxinador*.

La Merla *xiula*.

El Pardal *xerra*.

El Lloro *parla o enraona*.

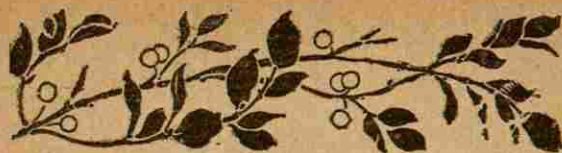
El Colom *rucua, rucueja, parrupeja*.

L'aucell petit *piula*.

El Rossinyol *refila, xerica o xivica*.

Els Pinsans, Passarells i altres aucells cantadors *redoblen*.

De tots aquests verbs, inventats pera significar, no sé si diga pintar, el cant de diferents aucells, no n'hi ha un d'inventat per cap savi ornitolec: tots són obra, i obra admirable, de nostre poble. El poble ha fet encara més: ha escoltat la veu dels aucells i ha volgut traduir les seves notes en paraules, en dites i fins en adagis, donant-los sos mateixos sentiments i fent-los parlar son mateix llenguatge.

NOTES ESPARCES

LA GALLINA

REFERENT al cant de la Gallina, contem d'un compatrici nostre que anà a França sense saber un borrall de francès. En la posada aont anà a parar, al veure que s posava a taula, li demanaren què volia. Ell volia una truitada; però, no sabent com se deia semblant cosa, se posà a catasquejar tant bé i ab tant primor com la gallina quan ha post, mentres que ab els dits procurava imitar la forma de l'ou. No cal dir que ls francesos l'entengueren de bo i millor, com si hagués cantat la Gallina en persona, i a corre-cuita li fou servida la truitada millor que sapigueren fer.

D'un instrument que hi ha fet d'una polla pera aclamar les perdius ne diuen a la Guilleria *escotxinador*.

EL VERDUM

Els pagesos diuen: «Renegues com un Verdum». Quan canta fa *rum-rum*. El seu cant regular es bonic.

EL PIGOT

El Pigot, quan vol ploure, baixa als sots i diu: «Sí, sí, sí, sí, sí». Forada ls roures com una triba, i pera tenir aqueixa forta va a l'herba pigotera, i allí esmola l béc. Quan, a força de foradar, son béc s'amussa, el torna a fregar ab l'herba.

A Collsacabra, quan senten el seu cant, que sembla un assainet, diuen: «El cavall den Masallera assaína».

LA TÓRTORA

Té un cant trist i gemegós: «Ruuc». Quan està viuda no s torna a unir.

EL BUTXÍ

El Butxí es el més valent dels aucells, enca-

ra que petit. Se defensa de l'aliga i de l'esparver, se posa a l'esquena d'aquest, i li dóna cops de béc fins que sen va.

LA FALSIA

Si cau a terra no s pot alçar, per tenir les cames gairebé xafades al ventre. S'arrocega fins que troba una pedreta pera posar-se, i al deixar-se caure aixeca de nou el vol. Viu de cucs, mosquits i mosques. Va davant de la tempestat, com les aligues.

EL REIANTÍ

A la Guilleria l'anomenen *reietó* o *fredeluc*. Baixa de les montanyes quan ha de nevar, i els pagesos, al veure-l, diuen: «He vist al Reiantí. Tindrem neu o fred».

Volta les cases de pagès, i devegades entra fins al menjador mogut per la fam.

L'ALIGA

Van davant de la tempesta, fugint-ne, i els pagesos les prenen devegades per bruixes. «Quines dues bruixes anaven davant», deien

un dia. Quan veuen les aligues fugint de la tronada diuen: «Quina tempestat farà!».

Porta sobre ses espatlles els petits. Quan està en dubte de si sos fills són llegendaris, o si són d'aus que hagin posat en son niu, els fa mirar el sol, i si parpellegen es signe de que no són propis; si miren el sol de fit a fit i no ls fa vergonya, són seus.

L'ULL-DE-BOU

Ne diuen el *rossinyol solitari*, perquè cap aucell s'aparta de la vista de l'home sinó ell, pera que si hi ha algun solitari o desertor no estiga sense la companyia i el cant dels aucells.

EL ROSSINYOL

Té sis o set cants diferents: Abeura l ruc; xiula com quan s'abeura; toca l flociol; toca la guitarra.

EL DUC

Es gros com els xais que s'emporta devegades. S'està pels forats de les lleixes dels singles.

No surt sinó de nit i espanta la gent. Si s'agafa un conill ab una trampa, sovint s'emporta l conill ab la trampa a son niu.

L'ENGANYA-PASTORS

Li diuen aixís perquè ls fa joguines com si fos un novell, els volta d'ací i d'allà i no l poden agafar mai. Quan se segueix an algú i estan pera agafar-lo i s'escapa, diuen: «Fa com l'enganya-pastors».

Va pels sorrers d'un xaragall o vora riu, o, millor, fa un *esgarrapas*, i allí posa ls ous coberts de sorra, i, com es a l'estiu, el sol els fa naixer. Més per això vigila, i, si fa fred o temps plujós, ell baixa i els cova.

EL PINSÀ I LA GRIVA

Fan societat pera defensar-se dels enemics. Fan el niu en el mateix arbre i en la mateixa branca. Quan la Griva va a buscar cucs fa centinella l Pinsà, i si ve l'Esparver l'avisava i la Griva ve a defensar les dues families. I, al revers, quan el Pinsà es fòra vetlla la Griva. El Pinsà, tot sol, es covard i flac. «Es poruc com un Pinsà», diu la gent. L'Esparver sen menja molts.

LA XAVECA

«Quan va morir fulano, — diuen els pagesos, — la Xaveca cantava dalt de la perxera.»

LA CADERNERA

Canta gairebé com el Canari.

EL BERNAT PESCAIRE

Se fica dintre l Ter o d'altres rius, i el peix acut com si tingués una atracció o olor, i ell sel menja.

Els pescadors, si n poden haver algun, en fan un esquer de carn picada o bullida ab oli pera agafar-lo i no ls falta més peix.

Quan sos pares són vells, diu que sels carrega a coll a l'anar-sen a una altra terra.

EL LLAGARDAIX

El Llagardaix, quan batalla ab la Serp, puix diu que s'odién de mort, si aquesta l pica i l'emmetzina (puix algunes tenen verí), va al penical, s'hi frega i se desinfecta les punyides.

El Llagardaix procura per això tenir ses lluites al peu del penical.

Quan l'home dorm, si la Serp l'enrotlla, li fica la cua a l'orella i el desvetlla.

LA GUILLA

Quan els gats se criden per la primavera i miolen fort ab marramaus, la Guilla miola com un gat pera fer-los sortir, i sels menja.

També lladra pera fer alçar els conills i llebres cap a un collet aont els espera una altra Guilla. Després se parteixen la presa.

EL BOU I LA MULA

En el portal de Betlem el Bou acostava la palla al llitet del bon Jesuset i la Mula se la menjava. Per això l Bou es bo de menjar i la Mula no, i pera més castic no té fills.

LA LLODRIGA

Es grossa com un gat dels grossos. De la pell en fan manigots pera les senyores. Té una mossegada tant forta que ls goços a qui mossega no n curen. El bisbe Corcuera sen

feia dur una cada any de la Gleva Major i en donava mitja unça a un home de Vilanova de Sau que li deien en Janet.

Es del color de la xacolata.

Desde dintre l'aigua sen va al seu forat, i per això ningú sab aon dorm.

Els paradors de coves, bertrols i tremes, si al matí ls troben espatllats, diuen que hi ha anat la Llodriga.

Se n'agafa alguna ab el butiró.

EL TAPARÀ

De bon matí canta com si toqués la corneta. Fa niu en les pigoteres obertes pel pigot en un roure, i les tapa ab fanc a sa mida, pera que ls altres aucells no hi puguen entrar.

TRADICIONS

Uns mariners venien de Roma cap a ponent portant reliquies de Sant Pere i Sant Pau. Un temporal tirà la nau a les montanyes d'Armenroda, i allí, per temps, se fundà l gran monastir de Roda.

Carlemany, pujant-hi, s'aturà a orar en la capella de Santa Elena, posà l'espasa sobre l'altar, i a l'acabar sa oració la tornà a pendre; més tenia la fulla d'acer cambiada en fulla de foc.

Un comte d'Empuries rebé, al casar-se, un anell de sa esposa, que, quan ella no fos fidel, se fondria. Estant en llunyes terres, vegé d'un plegat que la pedra s fonia, restant-ne no més una gota d'aigua, que caigué en terra. Vestit de pastor, anà a sorprendre a sa esposa, tirant-la

ab son galant a l'estany d'Empuries, aon se sent el bruel.

*

Una vegada Déu Nostre Senyor cridà a l'home i als animals, oferint-los un dò si li sabien demanar. L'home demanà manya i força. El llop, que ho sentí, digué:

— Que tonto es l'home de no demanar més que força i manya.

El lleó respongué:

— No ha demanat més que força i manya; més a mi m treurà del bosc i a tu de la montanya.

*

A Barcelona, un dia de Sant Antoni abat, a l'hora en que ls traginers van a beneir cada un la seva bestia davant l'iglesia del sant, ocupada avui pels Pares Escolapis, un ase, no sé com, se desféu el ronsal, i, deixant la companyia dels altres rucs, féu la rucada d'entrar-sen portal endins de l'Universitat, que allavors era al carrer del Carme. Els estudiants que hi havia a dins se n'adonaren i aixecaren un crit i rebombori que espantà al pobre animal i el féu recular esfereit cap a la porta. Un pare caputxí que s'esqueia passar per allí ho vegé i exclamà, tot movent el cap:

— *Inpropia venit et sui cum non receperunt.*

AFORISTICA

Abans d'ensenyar aprèn.

Abans de judicà algú
judica-t a tu.

Abans era Déu l'amor:
ara n'es l'or.

Ab armes, d'ones i focs
no hi vulguis jocs.

Ab el bo seras bo:
ab el mal seras pitjor.

A bon servei
paga de rei.

Ab qui no t pot ajudar
no t vulguis comunicar.

ab son galant a l'estany d'Empuries, aon se sent el bruel.

*

Una vegada Déu Nostre Senyor cridà a l'home i als animals, oferint-los un dò si li sabien demanar. L'home demanà manya i força. El llop, que ho sentí, digué:

— Que tonto es l'home de no demanar més que força i manya.

El lleó respongué:

— No ha demanat més que força i manya; més a mi m treurà del bosc i a tu de la montanya.

*

A Barcelona, un dia de Sant Antoni abat, a l'hora en que ls traginers van a beneir cada un la seva bestia davant l'iglesia del sant, ocupada avui pels Pares Escolapis, un ase, no sé com, se desféu el ronsal, i, deixant la companyia dels altres rucs, féu la rucada d'entrar-sen portal endins de l'Universitat, que allavors era al carrer del Carme. Els estudiants que hi havia a dins se n'adonaren i aixecaren un crit i rebombori que espantà al pobre animal i el féu recular esfereit cap a la porta. Un pare caputxí que s'esqueia passar per allí ho vegé i exclamà, tot movent el cap:

— *Inpropia venit et sui cum non receperunt.*

AFORISTICA

Abans d'ensenyar aprèn.

Abans de judicà algú
judica-t a tu.

Abans era Déu l'amor:
ara n'es l'or.

Ab armes, d'ones i focs
no hi vulguis jocs.

Ab el bo seras bo:
ab el mal seras pitjor.

A bon servei
paga de rei.

Ab qui no t pot ajudar
no t vulguis comunicar.

Ab tots sies amorós
i ab tu rigorós.

A burro gemegador
carregueu-lo sense por.

A cada hu l que sia seu;
l'encens, per Déu.

A ca xic deixa-l lladrar:
es que no t pot mossegar.

A funerals i esposalles
que no t'hi convidin, no hi vagis.

A gran victoria
gran gloria.

Alaba ab mesura
i renya ab dolçura.

A la Plana de Vic,
nou mesos d'hivern i tres d'infern.

A la tarda t'has confessat?
Bugada bruta, Bernat.

Al caigut dóna la mà,
que ell després t'ajudarà.

Al cel, a parells;
a l'infern, a reguitzells.

Al fill del carnicer
no l vulguis per barber.

Al joc del gat,
qui va a dessota bat.

Al llaç que als altres han parat
molts s'han agafat.

Al pobre allarga la mà,
i Déu te l'allargarà.

Al ric pegaras i cridarà;
al pobre pegaras i callarà.

Al ric que cau el sostenen;
al pobre, l'empenyen.

Als que t'han donat la vida,
dóna-ls vellesa.

Als ulls de Déu es culpable
lo que als de l'home es lloable.

Al torrapà
la fam el va matar.

Ai, more-t, more-t, Anton,
que l que queda ja s compon.

Ama a Déu com se mereix
i a tots com a tu mateix.

A mal habit fes-li guerra:
mal costum ab bons s'aterra.

Amic nou es vi novell:
si es bo, no com el vell.

A mig agradar
ja pot anar.

Amor i vi
a alguns fan viure
i a molts fan morir.

Aon no t'hi demanin
no t'hi fiquis.

Aont anem?
Allà d'on no n tornarem.

Aon tens ton tresor?
Allà on tens ton cor.

Apar que no es tot hu
portà banyes o fè-n dur.

A poc cabal
Déu li vol mal.

Aprèn bé de callar
i sabras molt de parlar.

A punta de dia,
sota l'abadia;
a punta de sol,
sota l llençol.

A qui ama a Déu,
Déu el mira com a seu.

A qui Déu li dóna per néixer,
també li dóna per créixer.

A qui es ben just
tot li es a gust.

A qui està content del poc o molt,
mai li faltará consol.

A qui fa bé i no fa mal,
ja aquest món sol premià-l.

A qui guarda ls manaments,
el guarden ells.

A quiscú dóna lo seu,
i tot a Déu.

A qui no peca parlant
diga-li sant.

A qui té Déu tot li sobra,
qui no l té es el més pobre.

Arbre de la llibertat,
Déu perdó a qui t'ha plantat.

A Ridaura,
si plou, la deixen caure.

Arrenca-t del pecar l'arrel
i creixeras fins al cel.

A taula i llit,
al primer crit;
a treballar,
deixeu cridar.

Atenció, vulgues-la tota,
però val més poc que gota.

A uns els falta llum per creure;
a altres, ulls per veure.

Avui per mi, demà per tu,
no s'escaparà ningú.

Bé està qui té salut,
però millor qui té virtut.

Bé val més anà i venir,
que no pas penà i morir.

Bons desigs,
però les obres enmig.

Cada dia s muda l vent;
l'home, a cada moment.

Cada un que n va naixent
a la mort ens va empenyent.

Cafè, teatre i hostal,
molts devots i pocs com cal.

Cal morir abans de viure;
cal plorar abans de riure.

Casar, casar,
de lluny fa riure i de prop fa plorar.

Català jo só i seré
fins i a tant que m moriré.

Com el món es una bola,
tot hi rodola.

— Com es que estigues tant roig?
— Que les noies me fan goig.

Com més aviat serà vespre,
més aviat serà festa.

Com més rics
més guits.

Comprar a fiar,
tot es car.

Cop donat ab traició
fereix al traïdor.

Cor sense amor,
jardí sense flors.

Criat peresós,
criat queixós.

Crits al pecat, no pas al pecador,
fa l bon pastor.

Cuit o cru,
menjem's-el pu.

Cullita de penes,
cullita de perles.

D'aigua que avall vol anar
se fa l mar.

D'arbre dolent
el fruit sen sent;
d'arbre bo,
el fruit es millor.

De bones flors raja la mèl;
de mals cors, el fel.

De bon grat
fes de Déu la voluntat:
çà com llà,
també s farà.

De dolent enllà
no pot passar.

De gabaig i de porc
no ten fiis fins que es mort.

Deixat a mans de marmessors,
deixat a mans de traïdors.

De la creu no n fugis pas,
que per tot la trobaras.

Del diner no n pots dinar,
però ab ell en pots comprar.

De les bones cases
surten els bons ases.

De lladres i de gat vell
no n vulguis la pell.

Del món, qui més ne té,
qui més se n'absté.

De lo que llencen molts rics,
pobres n'anirien tips.

Del pa que l'angel enveja,
qui més ne menja, més ganeja.

Del proxim diga-n sols el bé,
més de tu, re.

Del savi humil
cada paraula n val mil.

Dels que entren a l'hostal,
n'ixen molts sense cap ral.

Dels que esperen a demà
algun no hi arribarà.

Del vapor que va amunt
se fa l fum.

De què seras coronat,
si no tens adversitat?

De qui de Déu s'aparta,
bé fa qui sen descarta.

De qui fuig de l'ocasió,
ne fuig la temptació.

De Totsants a Sant Martí,
onze dies hi contí.

De vells ningú n vol sofrir
i tot-hom vol envellir.

Diga-m ab qui vas
i et diré qui seras.

Diuen els pobres captants
que hi ha més llengues que mans.

Diuen que ls temps tornen,
no pas lo que s'emporten.

Dóna als rics lo seu
i als pobres lo teu.

D'on raja l mal?
De les bótes de l'hostal.

El bastó adreça l plançó,
però al roure, no.

El bon foc
fa l bon coc.

El bon vi i l'home valent
no solen durar molt temps.

El bullici,
prop del vici.

El cap fred, el ventre net i els peus calents
són els millors elements.

El Déu dels antics era l'amor:
el dels moderns es l'or.

El fum es abans que la brasa;
els renecs, abans que l'espasa.

El goç de l'hortolà
ni menja la fruita
ni la deixa menjar.

El llengut
ab ses armes es vençut.

El mal i el bé,
qui l fa sel té.

El món promet i no dóna,
i, si dóna, es poc i per poca estona.

El neci muda com la lluna.

El pagès que té cria,
treballa nit i dia.

El pa, qui no l sab llescar,
no sel sab guanyar.

El pare guanya l ral
i el fill el gasta mal.

El pecat
sempre fa forat.

El pecat que es amagat
ja s pot dir mig perdonat.

El porc, siga xic o gros,
vint llonganices du al cos.

El roc fòra de la mà
no se sab cap aon va.

Els arbres són com els humans:
dels uns en fan carbó, dels altres sants.

El savi i sant,
com el sol, es constant.

Els dies dels vivents
són pocs i dolents.

El secret més ben guardat
es el callat.

El sentir
no es consentir.

Els homes tots som germans,
més ab punyals a les mans.

Els lleons i les ovelles
són malíssimes parelles.

Els malaguanyats se perden.

Els morts diuen: «Fes-te encà:
per mi avui, per tu demà».

El sofrir ab paciència
es del cel la gran ciència.

El sol i el gel
no s queden al cel.

El són fort
es germà de la mort.

El soperb i avariciós
mai té repòs.

Els pecats
ens són comptats:
pot-ser sols un ens en falta
pera quedar condemnats.

Els peixos s'agafen ab am;
els homes, ab reclam.

Els que viuen plorant
moren cantant.

Els uns neixen ab estrella
i els altres ab esquella.

El treballá es una pena
per qui no n vinga de mena.

El vi allarga la vida,
més també la quita.

El vi i l'amor
mosseguen de traïdor.

El vi, per moço no més:
per amo no hi entén res.

El xerraire es got trencat:
encara no li dius, que ja es vessat.

En boca del neci està l seu cor,
al cor del savi sa boca d'or.

Engreixa més gent la calma
que la taula.

En el bon any recorda-t del dolent,
i en el dolent, de l'indigent.

En el foc se prova l'or,
i en les penes el cor.

En la mort sols culliras
lo que en vida sembraras.

En la terra hi ha la creu:
en el cel, Déu.

En la terra que no es bona,
molt més mal hi ha del que sona.

En lo que no t va ni t ve
no hi diguis re.

En mata més la llengua
que l'espasa.

En no agradar,
no casar.

En no fer el voler teu
està l de Déu.

En què se sembla, Joan,
ton cap a una avellana?
En tenir la testa vana.

En temps de farsa
el corb diu negra a la garça.

Entre mals companys i ortigues,
mal calçat no t'hi estigues.

Estada de franc,
estada de sang.

Estigues segû,
i jo hoestic com tu.

Estudiant de foc i sol
no val pas un caragol.

Estudiant i home de bê?
Que m'açotin si pot ser.

Fa com el Montseny:
com més blanqueja, més bogeja.

Fa més aquell que piula
que no pas aquell que xiula.

Fent i callant
impossibles se fan.

Fes per tots tot lo que pots,
i per Déu més que per tots.

Fill que a pares entristeix,
pel regular no envelleix.

Forasters vingueren
que de casa ns tragueren.

Fortuna amunt,
d'un a un;
fortuna avall,
davassall.

Fruita robada an algú,
mal de ventrell segur.

Gallina que per casa va,
si no ha picat, ja picarà.

Gat miolador
mai serà bon ratador.

Gra que no s podreix
no neix.

Guieu, angel guiador,
a tot pobre pecador.

Hi ha més doctors que malalts,
i cada dia estan més mals.

Home i fang de terricer
no ls preguntis què han de ser.

Infant i peix
entre aigua creix.

Jove que maltracta ls vells,
serà maltractat com ells.

Jove rodaire,
vell cridaire.

La boca encén el foc;
més, si vol, l'apaga tot.

La carbaça
no embarraca.

L'acte més bo que s pot fer
es cumplir el sant voler.

La fruita
val tant crua com cuita.

La gola s mostra a la taula;
el deshonest, en la paraula.

L'alegria allarga la vida.

La llengua de l'infern són els renecs;
la del cel, els precés.

La mà fereix el cos;
la llengua arriba a l'òs.

La més boniqueta,
a la cendrereta.

La missa matinal
per tot el dia val.

L'amor es flor, l'humilitat es fulla:
qui t'alaba ten despulla.

L'amor i la por
mantenen el senyor.

La mort entra pel pecat,
i pels peus el refredat.

La paciència
té més alabadors
que seguidors.

La pena
una altra n mena.

La persona covarda
de molts mals se guarda.

La pobresa no té amics:
la riquesa té enemics.

La por guarda la vinya;
la closca, la pinya.

La promesa es una beta
que, estirant estirant, se peta.

La taula i la guerra
assolen la terra.

La temptació va i ve:
res te fa, si no s deté.

La tristesa es corc del cor.

L'avar es com el porc:
no aprofita fins que es mort.

L'avar, la mar i la flama,
com més té més brama.

La vida es una cadena:
d'una pena, l'altra pena.

La vida es un gran pes:
l'home, un no res.

La virtut
floreix en l'ataut.

La virtut va coronada de flors;
el vici, d'espines i dolors.

Les amigues
són les renyines.

Les ansies del vicari
mataren al rector.

Les coses vanes, pels vans;
les santes, pels sants.

Les llengües no són tisores,
però són més talladores.

Les temptacions
del cel són graons
per qui no hi va a recolons.

Les terrenals brutícies
fan perdre a molts les celestials delícies.

L'hermosura
es flor que no dura.

L'hermosura humana
es una ombra vana.

L'home bo
a tot-hom troba millor.

L'home naix per treballar;
l'aucell, per volar.

L'home resolt
fa lo que vol.

L'impuresa fa de més bon fugir
que corretgir.

Llampega ollensà,
pluja demà.

Llarga vida i viciosa,
brava cosa.

Llarg mal
cansa al metge i al malalt.

Lleminers i menjadors
no són els més vividors.

Llengua atrevida
molts mals se crida.

Llengua de murmurador
fereix de traïdor.

Llenya verda fa bon fum,
llenya seca fa bon llum.

Llevor robada,
dolenta anyada.

Llibertat, si es pel pecat,
com més men dónes, més lligat.

Llop ab pell d'ovella,
mai porta esquella.

L'ocasió es una llebra
que aquell que l'agafa es seva.

Lo del món es per usar ;
lo del cel, per desitjar.

Lo poc menjar es sà,
però no engreixa.

Lo que molt se sol inflar,
per força ha de reventar.

Lo que sembraras
allò culliras.

Lo que resta
fa la festa.

Lo que un fa,
l'altre ho desfà.

Lo sentir dir
fa mentir.

L'ull blau i la cella rossa
diu que fan la galant moça.

L'un, res li basta ;
l'altre, no n tasta.

Mai podreu tenir-ho tot:
dòna borratxa i vi al bót.

Mal company i llop,
de lluny ni d'aprop.

Mal es quan la taca hi ha,
que la pols bufant sen va.

Mals companys
del dimoni són parany.

— Març, Marçot,
que cap ovella m'has mort.

— Manllevaré dos dies a l'Abril
i ten mataré més de mil.

Menjar i treballar
es vida de cristià.

Mentres ores
molt atresores.

Més amunt de la teulada
no hi ha estat tot-hom que n parla.

Molta ufana
i poca grana.

Molt menjar i poc gastar,
la renda no hi sol bastar.

Molt replega la presa,
però molt en vessa.

Molts amics té a taula Déu:
pocs a la creu.

Molts del món se queixen:
pocs el deixen.

Molts sabrien parlar
si aprenguessin de callar.

Moltes lletres i poc suc
també les escriurà un ruc.

Mula guita
de tot-hom sospita.

Nadal ab sol,
Pasqua ab foc.

Neu rodona
d'altra n dóna.

N'hi ha que ensenyen als demés
i per ells no valen res.

Ni tota boira plou,
ni tot vent mou.

No alabis lo teu
ni repenguis lo meu.

No deixis a l'amic vell,
que l nou no serà com ell.

No demanis consell
a qui es massa bo per ell.

No descobreixis pecat
sinó per necessitat.

No diguis ase a ningú
que no ho siga més que tu.

No diguis d'aquesta aigua no beuré,
que de pitjor en sé.

No diguis de l'ausent
que no diries del present.

No diguis tot lo que sents,
ni ensenyis tot lo que tens.

No donguis parer
que no l demanin primer.

No escoltis llengua de mèl,
si l cor es de fèl.

No es ric qui té molt bé,
sinó l content del que té.

No es tot hu
fer la llenya o fer-la dur.

No ets més bo si t'alaben,
ni més dolent si t desalaben.

No fa l monjo l'habit, no,
que l fa l'amor.

No feu cas del què diran:
els goços sempre lladraran.

No hagués sigut lo sinó,
mon pare fóra rector.

No hi ha bona anyada
que no hi hagi aixut.

No hi ha Març que no marcegi,
ni boig que no bogegi,
ni fill d'ase que no bramí.

No hi ha Pasqua florida
que no hi hagi griva fugida.

No ofenguis mai a ningú,
ni t'ofenguis a tu.

No parlis ab qui tot ho diu,
ni riguis ab qui de tot se riu.

No pledegis ab els grans,
sinó cauras en ses mans.

No sab bé a Déu pregar
qui per mar no va.

Nostra vida es com el fil:
cada hora sen trenquen mil.

Nostre Senyor té una maça
que pica i no amenaça.

No t'agradi l cant del griu,
ni a l'hivern ni a l'estiu.

No t'alegri lo molt
ni t'entristeixi lo poc.

No t cuidessis de ningú,
Déu vindria més ab tu.

No t'han fet caure d'ones ni vi?
No cauras en tot el camí.

No tinguis per mal a algú
que pot ser més sant que tu.

No vulguis consell
de qui no l pren per ell.

No vulguis mai apuntar
aon no pots arribar.

O confessar-se
o condemnar-se.

Orar sols de boca,
pluja a la roca.

Ou petit,
poll escarbotit.

Paciència es una pasta:
més ne té qui més ne gasta.

Panxa plena fa bullicia;
panxa buida fa malícia.

Paraula endolcida,
d'altres en crida.

Paraula sense pena
i roc fugit de la mà,
qui sab aon va!

Paraules vanes, homes vans;
paraules santes, homes sants.

Pecat perdonat,
no deixa de ser pecat.

Pel camí de Barcelona,
qui s'atrapa, s'estalona.

Pel Febrer
la neu fuig com ca llebrer.

Pel Març
la cabra a l'arç.

Pels ulls l'ànima s veu:
per la boca s treu.

Pensa molt i parla poc,
i els savis te faran lloc.

Pensa, quan vegis morir,
que t'ensenyen el camí.

Pensa, quan veus caure algú,
que podries caure tu.

Pera ajudà alçà an algú
no caiguis tu.

Per amor de l'amic
no t facis cap enemic.

Perdona ton germà,
que Déu te perdonarà.

Per girar-s'hi de costat
moltes misses s'han deixat.

Per la Mare de Déu Candler,
mal es el bac que l sol no l té.

Per mar i terras busca l'or,
i es deixat el Criador.

Per molt pecador que un sia,
sempre li es mare Maria.

Per Ninou
el dia fa un pas de bou.

Per peresa de llescar
el peresós no menja pa.

Perquè estem alerta,
la mort es incerta.

Per Santa Teresa,
blat a tota tesa.

Per Sant Joan
el blat fòra del camp.

Per Sant Vicens
cessen les glaçades i s'alcen els vents.

Per un gust breu
se perd a Déu.

Plorant i rient
els nois van creixent.

Pobresa que al ric odies,
tanques la font aon bevies.

Porta la creu,
que t portarà a Déu.

Posa-t al seti darrer
i et donaran el primer.

Pregunta-t què hi fas aquí,
tu que has de morir.

Pregunta-t: què hi fas aquí?
Viure bé per ben morir.

Procurador, si es gat vell,
procura per ell.

Prova, pécador aquí
lo que a l'infern pots sofrir.

Quan al cel hi ha bassetes,
a la terra hi ha pastetes.

Quan a montanya hi ha rufa,
la tramontana ja bufa.

Quan canta l'rossinyol,
planta l'fasol.

Quan Déu aprova,
res hi fa si l'món reprova.

Quan el cel començarà,
el patir acabarà.

Quan el forment espigarà,
segadors heu de marxar.

Quan el goig es a la sala,
la tristor puja l'escala.

Quan el Montseny es florit,
fred a la plana de Vic.

Quan es jova la dòna
es pedra rodona;
quan es vella
es pedra girella,
i, aixís, mai te fis d'ella.

Quan ha perdut l'ovella
busca l'esquella.

Quan la grua torna del gruer
plega l' sementer.

Quan l'Octubre ve a la fi,
Totsants es al dematí.

Quan no hi ha rei
no hi ha llei.

Quan tinc a Déu
el cel es meu.

Quan tot cingle sia aterrat
i tot mur sia arrasat,
establirem l'igualtat.

Què corre més que un llebrer?
El lloguer.

Què es més negre que l'tinter?
El cor d'usurer.

Què fa més mal que la pesta?
Una dòna deshonest.

Què més gran que l'sol, i tindrà fi,
i tu no n' penses tenir?

Què pica més que escorpí?
Llengua de mal vehí.

Què punxa més que l punxó?
Llengua de murmurador.

Qui ab ximpls se fa,
si no n'es, sen tornarà.

Qui a Déu ha ofès
no pot queixar-se de res.

Qui a festa va,
una altra n'ha d'aparellar.

Qui al pobre no dóna,
pobre s torna.

Qui als seus pares bat,
ja té l'infern guanyat.

Qui apunta espunta.

Qui camina mal camí,
no fa bon pas a la fi.

Qui canta a la taula i xiula al llit
digueu que té l seny petit.

Qui cerca a Déu ja es feliç;
qui ja l té, es al Paradís.

Qui confessa i no combrega,
sembra i no sega.

Qui deixa tot lo creat
en Déu ho troba doblat.

Qui descobreix ton secret
descobreix son malfet.

Qui de seny es pobre,
la llengua li sobra.

Qui dia passa, l'any empeny.

Qui en el temps vol ser alabat,
no ho serà en l'eternitat.

Qui en festeigs i balls no s taca
té molt bruta la casaca.

Qui escanya-pobres ha estat,
mort endogalat.

Qui es el savi?
Aquell que ha entès
que no sab res.

Qui estima a Déu,
ja es del cel hereu.

Qui fa lo que no sol fer,
té vol enganyar o t'ha de menester.

Qui guarda costum vella
mor ab ella.

Qui guarda la boca,
guarda la bossa.

Qui honres fereix,
fa mal a sí mateix.

Qui ls seus pecats plorarà,
Déu els hi perdonarà.

Qui massa corre ve que cau.

Qui més riu a la boda,
més plora a l'absolta.

Qui molt parla,
molt falla.

Qui molt abraça, poc estreny.

Qui molt beu no va molt dret
ni té secret.

Qui molt caça
quelcom agafa.

Qui molt lluny se va a casar,
o enganyat, o a enganyar va.

Qui molt presum,
té al cap molt fum.

Qui molt xerra,
algunes n'erra.

Quina es la flor de més mèl?
La de més amarga arrel.

Quin es el bon superior?
Qui ha sigut bon inferior.

Quin es el remei de tota dolencia?
La paciència.

Quin llibre gasta més ulls?
El de quaranta vuit fulls.

Qui no pren el bon concell,
s'ha d'arrepentir d'ell.

Qui no treballa quan es pollí
treballa quan es rocí.

Qui no roba
no du roba.

Qui no se n'adona
no se n'adoba.

Qui no va a la guerra no hi mor.

Qui parla depressa,
tot ho vessa.

Qui perd la virtut
tot ho ha perdut.

Qui perdona es perdonat.

Qui per Nadal s'assoleia,
per la Pasqua s'atorreia.

Qui pren un coix per company,
coixeja al cap de l'any.

Qui pot dir «mare»,
gran boca bada.

Qui regalos pren,
altres ne ven.

Qui reprèn, si es quimerut,
renta la cara ab un drap brut.

Qui roba no du roba;
qui fa caritat, per tot en troba.

Qui sab manar ab raó
sab obeir sens dilació.

Qui s'adorm en el pecat
pot despertar condemnat.

Quiscú sab la seva sort:
tal la vida, tal la mort.

Qui sembra algun aglà,
algun roure cullirà.

Qui s'escolta serà humiliat;
qui s'humilia, exaltat.

Qui sia sense faltes
que retregui les dels altres.

Qui s recolza al braç de Déu,
no es pas debil, si s'ho creu.

Qui t diga mal d'algú,
després ne dirà de tu.

Qui té dos i gasta tres,
queda sense res.

Qui té goç i no té pa,
n'hi ajudarà a caçar.

Qui tem a Nostre Senyor,
dóna als pares son honor.

Qui tot ho deixa pel nét,
ven la capa en temps de fred.

Qui t vol mal t'amoixarà;
qui t vol bé t farà plorar.

Qui treu i no hi met,
al cap-d'avall sen va tot dret.

Qui viu sense dolçor,
mor sense amargor.

Qui vol a Déu servir,
molt treballar i poc dormir.

Qui vol presumir
ha de patir.

Recorda-t, al dar-te al vici,
que t poden cridà a judici.

Rient i cantant
la gent sen van.

Rocs esbullen els aucells;
mala cara, els amics vells.

Sabiduria amagada
es moneda sepultada.

Sacerdot sense oració,
nau sense timó.

Salut i bens alegren el cor,
però més el sant amor.

Santa Llúcia la Bisbal
trenta dies ans de Nadal.

Sant Antoni de Janer,
mitja palla i mig paller.

Sembla que no hi toca
i tot ho enderroca.

Semprel vas que fa més bruit
es el vas que està més buit.

Sense clero ni govern
la terra fóra un infern.

Sense lloques no hi hauria polls,
ni sense soques rebolls.

Sense necessitat
no descobreixis el pecat.

Sense vi, dónes ni or,
el món seria millor.

Se pot callar la vritat,
però l mentir es pecat.

Seure de ca
no pot durar.

Si ab gent dolenta ten vas,
lo que ells fan també ho faras.

Si ab virtut el cel escales,
l'amor te darà unes ales.

Si arbre gran vinclar voldras,
abans que'l vinclis el trencaras.

Si bo es el temor,
es més bo l'amor.

Si fas cara a tots els vents,
no m'agraden tos intents.

Si fas mal,
procura no escurá-l.

Si jo consento l pecat,
consento a ser condemnat.

Si la Candelera plora,
senyal que l'hivern es fòra.

Si la Candelera riu,
encara l'hivern es viu.

Si la fira va dolenta,
quin mal hi mereix el ventre?

Si l fi es bo
l'obra es millor.

Si l pecat fos a la cara,
que n veuriem d'emmascares!

Si mortificar-te vols,
lo més agre t serà dolç.

Si no ets bo per tu,
no ho seras pas per ningú.

Si no hi hagués vi ni dónes,
totes les coses foren bones.

Si no vols anà a l'infern,
baixi ab el pensament.

Si nusos naixem,
més pobres morirem.

Si t cuides ben bé de tu
no enfadaras a ningú.

Si tens re de bo es de Déu:
tant sols el pecat es teu.

Si t'espanten xiques penes,
com sofriras les eternes?

Si t gires a tots els vents,
no m'agraden tos intents.

Si t'has vençut a tu,
ja no t vencerà ningú.

Si t plau lo ser alabat,
t'agrada lo ser robat.

Si t vols salvar,
primer morir que pecar.

Si vols ben parlar,
aprèn de callar.

Si vols estar a gust i a pler,
pren de ta edat la muller.

Si vols sabé l vent d'on ve,
mira com dança l pruner.

Soperb i avariciós
mai té repòs.

Tant pregunen que forcen ;
tant adrecen que torcen.

Tant t'escolta Déu si pregunes
com si renegues.

Tants com en mata la guerra
en colga la terra.

Tenen els plaers de la vida
bona entrada i mala eixida.

Tens molts goços i pa poc ?
Tira la panera al foc.

Tinc un ase molt valent :
porta càrrega i no sen sent.

Tingueren raons un dia,
i de llavors ençà,
quan l'un ve, l'altre sen va.

Tingues sempre en la memoria
mort, judici, infern i gloria.

Tot ballant cau el dinè,
i algun ballador també.

Tot gust es breu
si no ve de Déu.

Tot es mudable :
sols Déu es perdurable.

Tot pecar neix
d'amar-se a sí mateix.

Totsants el primer;
Sant Andreu el darrer.

Tu, si reprens pecats meus,
esmena-t primer dels teus.

Una flor no fa maig,
ni una gota fa raig.

Una via té la vida:
la mort en té mil
i vius tranquil.

Val més el blat que l sol crema,
que no l que l'aigua nega.

Valen més els cops de qui t'estima,
que ls petons de qui t'odia.

Val més oir
que dir.

Val més poc ab humilitat
que molt ab vanitat.

Val més que t facin pujar
que rodolar.

Val més ser bon pobre
que mal ric.

Val més ser pobre ab alegria
que rei ab melancolia.

Val més ser pobre i bo,
que ric i traïdor.

Val més ser per savis corretgit
que per necis aplaudit.

Val més sofrir
que no sentir.

Val més un home pacient
que un de valent.

Vent arbonès, ni plou ni aclareix;
però, quan s'hi posa, s'hi coneix.

Ves ab el cor a la mà,
més no tel deixis robar.

Ves a tos fills adreçant,
sinó ells t'adreçaran.

Veus morir Jesús en creu
i res fas per amor seu?

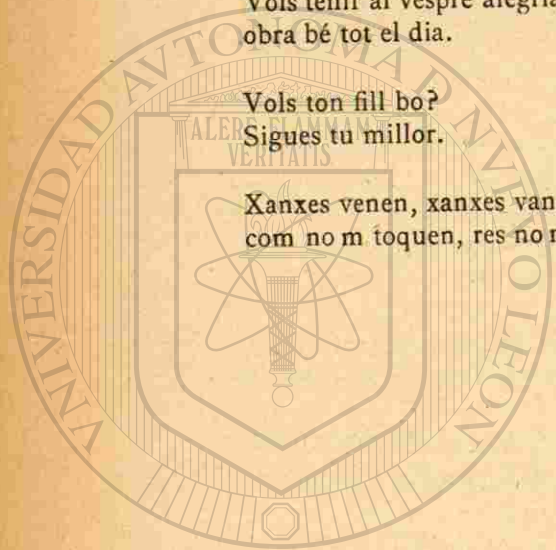
Vols bon graner?
Tingues bon femer.

Vols ser gran, fes-te petit.

Vols tenir al vespre alegria,
obra bé tot el dia.

Vols ton fill bo?
Sigues tu millor.

Xanxes venen, xanxes van,
com no m toquen, res no m fan.

TAULA DELS NOMS DE BESTIES

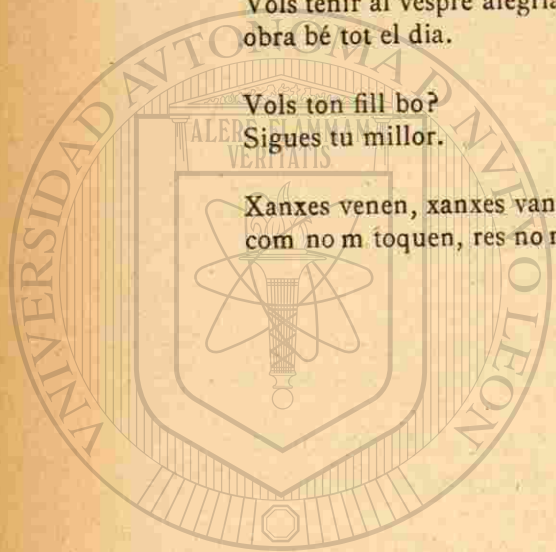
Àliga, 33.	Garça, XIV.
Ànec, XV.	Griva, 35.
Bernat-pescaire, 36.	Grua, XXII.
Bou, 37.	Guatlla, VI.
Busqueta, XVII.	Guilla, 37.
Butxí, 32.	Llagardaix, 36.
Cadenera, 36.	Lleó, 40.
Calandria, II, XIX.	Lloca, XIII.
Calandrió, II.	Llop, 40.
Canari, 36.	Lloro, XXV.
Cigala, XX.	Llodriga, 37.
Colom, XI, XXV.	Mallarenga, IV, V.
Corb, XIV, XV.	Merla, II, XXV.
Cucut, V, XVII, XX.	Mula, 37.
Cueta o Cuereta, X.	Mussol, II.
Duc, 34.	Óliva, XXV.
Enganya-pastors, 35.	Oriol, VII, VIII, XXV.
Esparver, 35.	Oreneta, I, II, XII.
Estivarola, IV.	Pardal, II, XXV.
Falsia, 33.	Passarell, XXV.
Gaig, VIII, IX.	Pavó reial, XXV.
Gall, XII, XIII.	Perdiu, IX, XXV.
Gallina, XIII, XXV, 31.	Perdigot, XXV.
Gallineta de la Mare-de- Deu, X.	Pica-soques, III.
	Pigot, 32.

Vols ser gran, fes-te petit.

Vols tenir al vespre alegria,
obra bé tot el dia.

Vols ton fill bo?
Sigues tu millor.

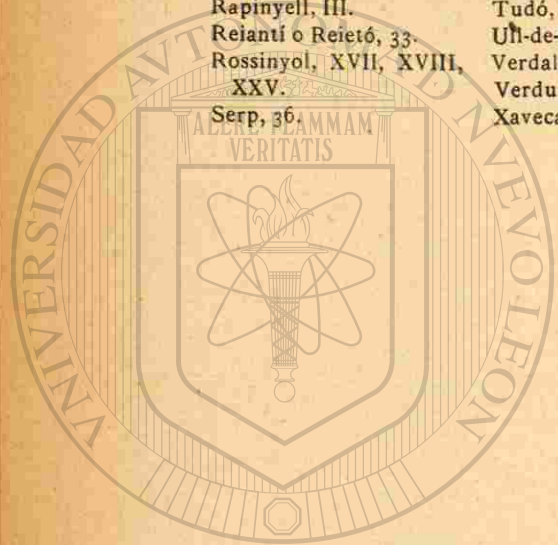
Xanxes venen, xanxes van,
com no m toquen, res no m fan.

TAULA DELS NOMS DE BESTIES

Àliga, 33.	Garça, XIV.
Ànec, XV.	Griva, 35.
Bernat-pescaire, 36.	Grua, XXII.
Bou, 37.	Guatlla, VI.
Busqueta, XVII.	Guilla, 37.
Butxí, 32.	Llagardaix, 36.
Cadenera, 36.	Lleó, 40.
Calandria, II, XIX.	Lloca, XIII.
Calandrió, II.	Llop, 40.
Canari, 36.	Lloro, XXV.
Cigala, XX.	Llodriga, 37.
Colom, XI, XXV.	Mallarenga, IV, V.
Corb, XIV, XV.	Merla, II, XXV.
Cucut, V, XVII, XX.	Mula, 37.
Cueta o Cuereta, X.	Mussol, II.
Duc, 34.	Óliva, XXV.
Enganya-pastors, 35.	Oriol, VII, VIII, XXV.
Esparver, 35.	Oreneta, I, II, XII.
Estivarola, IV.	Pardal, II, XXV.
Falsia, 33.	Passarell, XXV.
Gaig, VIII, IX.	Pavó reial, XXV.
Gall, XII, XIII.	Perdiu, IX, XXV.
Gallina, XIII, XXV, 31.	Perdigot, XXV.
Gallineta de la Mare-de- Deu, X.	Pica-soques, III.
	Pigot, 32.

Pigre, XXIII.	Taparà, 38.
Pinsà, XXV, 35.	Teuladí, II.
Pollastres, XIII.	Tortora, XVII, 32.
Rapinyell, III.	Tudó, XVI, XXI.
Reiantí o Reietó, 33.	Ull-de-bou, 34.
Rossinyol, XVII, XVIII, XXV.	Verdala o Verderol, XXIV
Serp, 36.	Verdum, 32.
	Xaveca, 36.

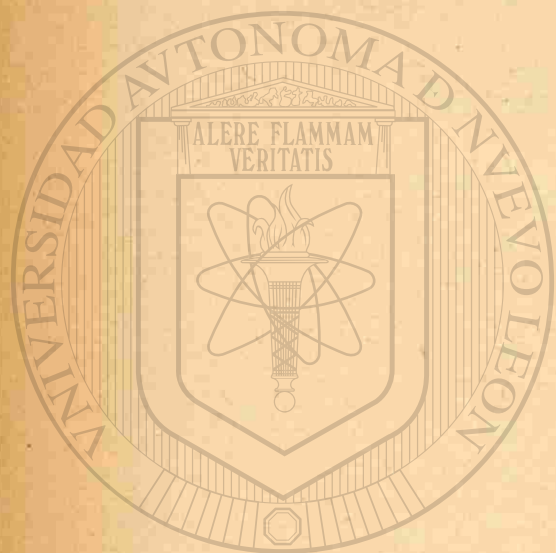
TAULA

	<u>Pàgs.</u>
QUÈ DIUEN ELS AUCELLS	7
NOTES ESPARCES	31
TRADICIONS	39
AFORÍSTICA	41

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN

DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN

DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

DEL MATEIX AUTOR

	<u>Ptes.</u>
La mellor corona , poesies	3
En paper de fil	6
Corpus Christi , poèsies	1'50
En paper de fil	3
Eucaristiques , poesies	5
En paper de fil	10
Viatges , prosa (Biblioteca popular de «L'Avenç»).	0'50
En paper satinat.	1
Excursions , prosa (Biblioteca popular de «L'Avenç»).	0'50
En paper satinat.	1
Nerto , poema de Frederic Mistral. Tradució (Biblioteca popular de «L'Avenç»).	0'50
En paper satinat.	1
Nazareth . Tercera part de <i>Jesús Infant</i>	1
Rondalles , prosa	3
En paper de fil	6
Discursos	2
En paper de fil	4
Al cel , poesies (segona edició)	2
Dietari d'un pelegrí a Terra Santa (Biblioteca popular de «L'Avenç»).	0'50
En paper satinat.	1

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN

DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

Una pesseta

« Collecció d'Obres Pòstumes »

JACINTO VERDAGUER

• Cantic dels Cantics

precedit de Els Jardins de

Salomó • • • • •

CANTIC DELS CANTICS

PRECEDIT DE

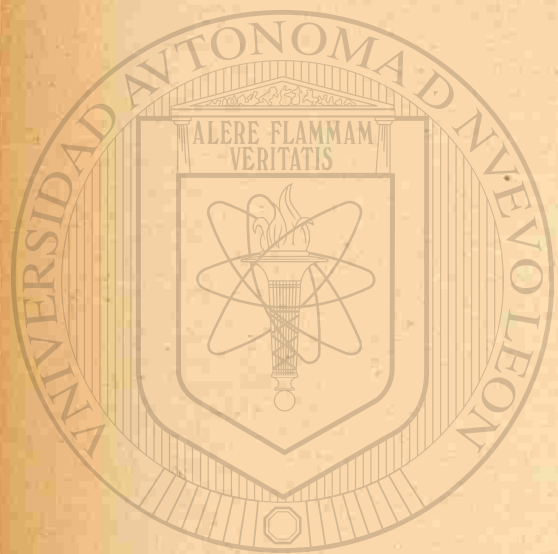
ELS JARDINS DE SALOMÓ

UANL

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN

DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

JACINTO VERDAGUER

CANTIC DELS CANTICS

PRECEDIT DE

ELS JARDINS DE SALOMÓ

(OBRA POSTUMA)

PROLEG DE
MANUEL DE MONTOLIU

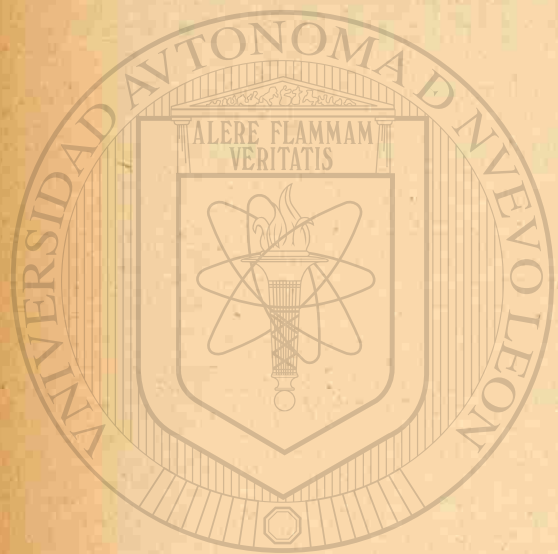
UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN

DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

BARCELONA

Tip. «L'Avenç», Ronda de l'Universitat, 20

1907

ALGUNES NOTES SOBRE
EL MISTICISME DEN VERDAGUER

DURA i hardida es la tasca que he consentit avui en carregar sobre més febles espatlles acceptant l'immerescut honor que ls editors del present volum m'han fet a l'encomanar a la meva inexperta ploma, novicia en la noble carrera de la crítica literaria, unes paraules d'introducció an aquesta obra postuma del nostre gran poeta. I heus-em-aquí per aquest motiu ple de dubtes i vacilacions, no sabent quin camí emprendre pera complir airosament el meu compromís. Feina vana i pedantesca fóra la meva si ara intentés obrir a l'esperit public el camí pera introduir-lo en una de les creacions més exquisides del nostre immortal Verdaguer i guiar l'encuriosit viatger al través de les cissellades meravelles que a cada pas s'hi troben,

fent-li aturar els ulls i parar esment en cascuna de les mil filigranes que a la nostra admiració s'hi ofereixen. La cambra íntima i perfumada, oculta en el grandíols monument de la poesia hebraica, dins la qual anem a penetrar, prou que es estada objecte d'estudi i de savies disquisicions per part dels més eminents orientalistes antics i moderns, que han interpretat de mil diverses maneres els seus símbols i les seves significances; prou que ha constituït el tema d'inspirades gloses i variacions de la banda dels poetes místics de tots els climes i totes les edats, pera que pugui caure aquest modest prologuista en la temptació d'afegir una nova plana totalment sobrera a la vasta i valiosa hermenèutica secular que com rossec gloriós ha deixat al través dels segles el breu i en aparença insignificant idili dels llibres bíblics.

D'altra banda, si això no fos prou, encara m'allunya més d'aquest camí perillós la presència d'aquest bellíssim assaig, esplendí model de la moderna prosa catalana, que sots el nom d'*Els Jardins de Salomó* ha escrit el mateix Verdaguer al davant de sa traducció insuperable, suau preludi puntejat en la seva harpa angelica com a mística iniciació a les arrobadores harmonies del diví cantor dels amors de la Sulamitis.

La traducció que avui s'ofereix al nostre públic no fretura ni encomi ni lloança. Es una d'aquelles rares traduccions-creacions, una assimilació perfeta a la llengua nadiua i a l'esperit de la raça del Cantic d'amor dels llibres hebraics, que s'imposa per sí sola. Els qui conequin bé aquest suavíssim epitalami, el coneixeran millor al través de l'inspiradíssim tresllat que n'ha fet el nostre Verdaguer. El poeta judaic que ns ha llegat tant divina meravella¹ necessita, en veritat, un traductor de rares condicions de sentiment i de fantasia, pera que aquest arribi a vessar en una altra llengua tota l'exquisida essència d'aquesta flor eteria de la seva poesia, sense que s'esfulli ni s'calcigui entre les mans que a cullir-la gosen, sense que s'hi esvaeixi ni s'perdi cap efluvi del seu ubriagador aroma.

En Verdaguer era entre nosaltres l'elegit pera portar a terme aquest delicat trasplantament. Però abans de posar les seves mans en relíquia tant sagrada, havia visitat els jardins de Salomó i allí anegà tot el seu ésser en l'onada de perfum perdurable que en aquell delitós sojorn exhalà, altre temps, la flor d'amor devo-

1) La tradició judaico-cristiana atribueix el CANTIC a Salomó. Eichhorn i altres savis moderns, fixant-se que en el text hi han molts termes caldaics, diuen que es del temps del captiveri de Babilonia. Els talmudistes senyalen com autor a Ezequies.

tament servada entre ls fulls dels llibres sagrats del poble hebraic. No s'contentà, doncs, de trasplantar-la en el verger de la nostra jove poesia: a mesura que, fulla per fulla, la feia poncellar, abocava en l'immaculat calzer la regalada essència que en el nadiu verger el seu cor copsada havia. Oh! Flaireu-la, i ubriagueu-vos-hi, ànimes devotes de la poesia, aquesta exquisida flor tardana que ara tant sortadament havem descoberta fresca i flairivola en la llosa del sepulcre del nostre immortal.

I ara, llegidor, si bé m vols creure, gira full i fes dreuera, que'l camí que porta a «la collada de l'encens» i a «la montanya de la mirra» s'obre lliure de pas al teu davant, i no t'es mes-ter guia ni explicador pera despertar la teva sorpresa i la teva delectació. No t'entretenguis am mi fent-me de company en aquesta placida passejada que al voltant dels jardins de Salomó faré ara que n vinc de sortir, pera meditar i divagar am l'ombra del gran esperit que tant devotament els evocà, i provar de reconstituir la fesomia espiritual del malaguanyat jardiner que ns ha fet reposar a l'ombra de les palmeres del Liban i ens ha fet tastar els emmelats gòtims de les vinyes d'Engaddí.

*
* *

En Verdaguer constitueix un cas curiós en l'història de les literatures. En la seva personalitat trobem una antinomia, un contrast entre dos elements en aparença irreductibles, igualment forts i potents, puix igualment forta i potent fou la revelació de l'un i de l'altre en la creació de l'obra total del nostre poeta. Aquests elements són el pagànic i el místic.

La primera revelació del seu geni conté un robust sentit essencialment pagànic; manifesta una visió del món absolutament naturista; es una formulació inspirada d'un culte fervent a les forces naturals. L'heroe principal de *L'Atlantida*, Alcides o Heracles, es precisament un dels mites, un dels símbols més sintetics, més representatius de l'esperit que informava tot el paganisme antropomorfic de la religió helenica.

Molts, pot-ser, deixant-se guiar exclusivament pel caracter de les imatges i per l'especial inflexió, a voltes ampulosa, del to dominant en les estrofes de l'esmentat poema, podrien creure que la font espiritual de l'inspiració verdagueriana al plasmar la seva gran concepció fou la poesia dels llibres biblics. Però es una pura aparença. El sentit i el sentiment de la divinitat llegats a la civilització per aquell poble i perpetuats, com part essencial del seu *credo*, per la teologia cristiana, no traspuen en lloc en les

planes de la primera creació del nostre gran poeta. La concepció de Déu, únic creador i conservador de les forces de l'univers, hi està substituïda per la de l'home semi-déu, encarnat en l'invencible fill d'Alcmena, dominador i ordenador de les forces cegues i increades de la natura, únic poder que en el món del poema infondeix ànima, sentit i harmonia a la caòtica i inèrtil massa de la matèria de l'univers. Prou sé que l'enfonzament de l'Atlantida es, en el poema, un acte d'expiació cruenta realitzat pel Creador, irat contra els pecats dels homes. Però aquesta expiació, concebuda dins l'esperit bíblic, resta en el poema en estat purament ideològic, no s transforma en sentiment i no s fondeix ni domina en tota la fulgurant descripció del cataclisme on juguen com únics combatents l'home i la natura.

Es també digne d'observar-se en *L'Atlantida* que aquest paganism informador del seu esperit no es begut en l'antropomorfisme estètic dels temps clàssics de la civilització grega, llavors que, perduda ja la primitiva i autèntica significança dels mites i símbols nacionals, aquests apareixien solament en l'aspecte favorable a les creacions poètiques i artístiques d'aquell poble que, consagrat principalment al culte de la Bellesa, ja havia fet evolucionar l'encarnació poe-

tica i plàstica de les seves divinitats i dels seus heroès fins a donar-li una aparença purament terrenal, fent-ne una reproducció sublimada dels gestes de l'ànima i del cos humans. No: l'esperit pagànic de *L'Atlantida* es pre-clàssic, adhuc amb l'intent de clàssicisme que s'hi nota en el *Chor de les illes gregues*. El poema podríem dir que es una *cosmogonia* en vers, una tragèdia còsmica en que l veritable chor, en tota l'evolució del conflicte, es constituït per les multiformes forces de la natura preses en llurs moments de cega furia, i en la que l veritable Heroe, com ja havem dit, es l'home, dominador i harmonisador d'aquestes forces. Es hesiòdic i no homeric l'helenisme que s respira en les planes de *L'Atlantida*. No es l'espiritualisme de Parmènides i de l'escola eleàtica (veritable filosofia del clàssicisme helenic que assolí el cim més alt en el diví Plató) el fons ideològic d'aquell món torturat i caòtic concebut pel nostre poeta: es més aviat el naturisme de l'escola jònica de Tales i Anaximandre. El lector del poema presència l'espectacle d'una tempestuosa recreació del món, d'una violenta reorganització de la matèria, en la qual l'aigua, l'aire, el foc i la terra (l'antic quadrivi dels elements naturals, fonaments de totes les cosmogonies) juguen a llur lliure albir, produïnt ferestes conflagracions,

dominades per la mà i per l'intel·ligència de l'home.

Tal es el paganisme den Verdager a *L'Atlantida*: primitiu, cosmogonic, pre-classic, profà absolutament a l'esperit politeista i panteista que l feu evolucionar a Grecia fins assolir la personalisació i la divinisació de les forces naturals. I pot-ser sigui aquesta la raó per la qual pogueren subsistir l'una al costat de l'altra dins l'ànima den Verdager aquestes dues tendències tant antagoniques com el paganisme i el misticisme cristià.

El primer, en efecte, es tot exterior en el nostre gran poeta, el segon tot interior. Ell no l té l sentit mistic de la natura, sentit d'on naixen, com dues corrents divergentes, el politeisme i el panteisme de les primitives religions. No l'ha trobat a Déu en la natura, car el seu Déu es tot interior; i ha estat solament llavors que ha mirat dins el seu cor, llavors que ha cantat les seves emocions purament íntimes, quan ha trobat el seu Déu, com dintre un santuari del qual no li hagués plagut eixir pera infondre-s en tot lo que l voltava.

Aquest misticisme tot subjectiu, psicologic, moral i ascetic, es el que posseía l nostre Verdager, que per aquest costat pertany plenament a l'escola dels mistics castellans del XVIes

segle, més sentimentals que metafísics, més moralistes que filosops. I es en aquesta interioritat absoluta del sentit de lo diví; es en aquesta eterna permanència de la visió de Déu en «el diminuto cielo interno en que el alma halla á su Creador y al de la tierra», com diu Santa Teresa¹⁾; es en la manca absoluta d'irradiació d'aquest sentit mistic a fóra de l'esperit, i en l'absència total de la tendència panteista, on se pot trobar l'explicació d'aquesta coexistència, al primer cop d'ull desconcertant, dins l'esperit den Jacinto Verdager, de dos sentits tant diferents de la vida com el purament objectiu, exterior i paganic de *L'Atlantida*, i el subjectiu, interior, cristià, de tota la producció mística posterior.

Realment, com ja havem dit abans, constitueix un cas raríssim en l'història de la literatura l'exemple d'un poeta com en Verdager que produeix, gairebé s pot dir al mateix temps, dues obres de tonalitat espiritual tant oposada com *L'Atlantida* y els *Idilis*.

Qualsevol podria creure, sorprès per aquesta antinomia d'ideals estetics cohabitant en l'esperit den Verdager, que la corrent mística, que en els *Idilis* comença a invadir tota la seva

1) *Camino de perfección*, cap. XXVIII.

ànima pera no abandonar-la mai més, com diu ell mateix en la poesia titulada *Als Estels*:

Com passarell que s'envellí en la molça,
jamai de refilada mudaré;

qualsevol podria creure, dic, que aquesta corrent mística es filla d'un pur *dilettantisme* literari produït per la suggestió dels seus habits i carera sacerdotal. Però s'enganya qui això pensi, creient haver trobat la solució a la contradicció esmentada. En Milà i Fontanals, am la seva gran perspicacitat crítica, ja l va preveure aquest errat prejudici i el va desfer am les paraules precises i lluminoses que estampà al davant dels *Idilis*: «Lo cantor de costums catalanes y de mitològiques llegendes — diu en Milà — sens presenta ara ab un aplec de versos d'altra mena... Què hi ha hagut de nou? Per ventura ha cercat un camí divers o ha mudat de gust o de conceptes literaris?... No hi ha hagut cap cambi... Lo que s'ha proposat... ha sigut presentar una tria de poesies que fossin fidel espill *del fons de la seva ànima*, de ses aspiracions més pures y de son més fervent amor; per les quals poesies no ha forçat sa imaginació a crear noves invencions que no sortissin per elles mateixes, no ha cercat sorprenents belleses (encara que tot n'està sembrat), no ha volgut donar obres mestres (y

algunes n'hi ha), sinó que s'ha contentat d'escriure ab senzillesa lo que son cor li dictava. Ha intentat, en una paraula, seguir les petjades de l'inspirat poeta dels Cantars y dels angelics autors de *La llama de amor y Las Moradas*».

L'obra mística den Verdaguer se pot dividir en dos grans períodes. Pertany al primer la que produí en sa primera joventut, en plena serenitat d'esperit; misticisme rialler, placid i candorós com una Madona dels primitius florentins, fill de les pures emocions de l'infantesa i de l'adolescència, que té com suprema manifestació l llibre dels *Idilis*. L'altre període està format per les obres concebudes en els sofriments de la seva ànima llatzerada, inspirades pels desenganys de la seva vida oratjosa; el misticisme que s'hi respira es ombrivol i agitat, com les figures ascetiques den Zurbaran; els seus deliquis i arrobaments hi són interromputs per vius esclats de plors ardents, per llastimosos planys i dures imprecacions que li arrenca l dolor de la seva ànima inadaptada a la vida i incompresa dels homes. La flor suprema d'aquesta segona epoca dolorosa es el poema *Al Cel*.

Com molt bé observa en Milà, en Verdaguer, en els seus *Idilis*, i generalment també en totes les obres místiques de la seva primera

epoca, seguí com fervorós neofit les petjades del poeta dels Cantics. Una gran part de les poesies del seu primer flairós llibre místic podem dir que no són més que comentaris fervents d'aquell immortal breviari d'amor ont han anat a beure les ànimes enamorades de tots els climes i de totes les edats; no són més que ressons suavíssims, recullits i modulats per un dels seus deixebles, de la veu d'aquell mestre d'amor que ha llegat a totes les generacions venidores el més palpitant vocabulari de la passió, incorporat ja pera sempre més a la poesia de totes les llengües cultes, sempre corejat, copiat i refós, i mai renovat ni substituït; no són més que flamejantes jaculatories am que esclata una ànima extasiada tot resant la secular pregaria apresada dels llavis d'aquell que exaltà l'expressió de l'amor humà fins a un grau tant sublim de força i d'idealitat que ha donat lloc, passant el temps, a que la judiquessin digna d'afectes superiors als terrenals, dictada per un amor diví i inspirada pel mateix Paraclit.

Fins a tal punt arriba la compenetració de l'inspiració dels *Idilis* am l'esperit del CANTIC DELS CANTICS que, adhuc sense haver-nos deixat en Verdaguer la traducció íntegra i directa d'aquell immortal idili, així i tot ens n'hauria deixat en els seus una glosa lliure i apassionada

en la qual s'hi troben fragments d'una veritable i franca traducció.

Voleu una traducció més directa del CANTIC que aquests suavíssims versos d'*Anyorança*:

Es com un maig floridíssim,
cella-ros, candi i gentil,
bonic de cara i dolcíssim
com a triat entre mil.

Oh! Si l veieu al que anyoro
a la llum del jorn naixent,
dieu-li, verges, que m moro
de mal d'enamorament.

¿Què són aquestes estrofes sinó una glosa dels coneguts versicles del capítol V del CANTIC, que en la traducció den Verdaguer diuen:

Oh filles de Solima jo us conjuro
que si trobeu a l'Estimat de l'ànima
li dieu que d'amor jo malaltejo.

Mon Amat es vermell, candi i gentil, etc. ?

En un altre lloc dels *Idilis* exclama:

Cobriu-me de flors,
que d'amors me moro;
cobriu-me de flors,
que m moro d'amors;

versos que constitueixen una variant d'aquell

versicle del capítol II del CANTIC, que l nostre poeta tradueix així:

Mes bones amigues,
feu-me ploure flors;
sosteniu-me am pomes,
que m moro d'amor.

En la poesia *Somni de gloria* apareix també la suggestió inefable de l'idili oriental en aquella descripció:

Es d'or ton fonament,
tos portics són d'argent, etc.,

que recorda la de la llitera de Salomó al capítol III del CANTIC:

Són d'argent sos balustres i d'ebori.
.....
Lo seu reclinatori es una crosta d'or, etc.

No acabariem mai si volguessim esmentar una per una totes les imatges, totes les expressions de les poesies dels *Idilis* preses directament del CANTIC DELS CANTICS; llevors vingudes dels vergers d'Orient que germinaren i floriren en el cor del nostre poeta als raigs fecondants de la divina poesia del cantor de la bella Sulamitis. Les poesies *Anyorança*, *Lo llit de flors*, *Lo llit d'espines*, *Somni de gloria*, *Les cinc roses* i

moltes d'altres, que fóra cosa llarga de citar, pertanyen an aquest cicle que n podriem dir oriental de l'estre den Verdagner, en el qual les místiques esposalles de l'ànima am Déu estan representades baix les formes i les imatges sensibles de l'amor humà, encarnant en la voluptat dels sentits ubriacs de plaer les més pures delectances i els més enlairats arrobaments de l'ànima durant la seva unió amb el seu «florit Espòs».

Aquesta interpretació simbòlica dels amors passionals del CANTIC DELS CANTICS, característica del primer període del misticisme verdaguerià, fa entrar de ple al nostre gran poeta en la nombrosa família dels antics poetes místics castellans. Precisament l'ús característic que fan aquests del sensualisme simbòlic en imatges i expressions, begut directament del llibre d'amor del Vell Testament, es una de les notes que distingeixen el misticisme clàssic castellà del misticisme d'altres pobles. En virtut d'aquesta influència constant del CANTIC, presenta l'escola mística castellana un caràcter espontani i sentimental que l'allunya del misticisme teològic i racionalista de l'escola francesa de Saint-Victor; un caràcter contemplatiu i líric que l distingeix del profetisme apocalíptic de la majoria dels místics italians arrencant de desde en

Joaquim de Fiore; un caracter psicològic i d'auto-observació que l preserva del panteisme típic dels Bøhme i dels Ruysbroeck i els altres antics místics alemanys.

Així, doncs, l'element personal del misticisme del nostre Verdaguer en la seva primera època no l trobem pas per aquest costat de les influències orientals que tant intimament el lliguen amb la mística castellana. Tampoc el trobem en el seu aspecte purament líric, puix el seu lirisme, en aquest primer període de la seva obra, respira la serenitat clàssica de fra Lluís de León. En els *Idilis*, les poesies de més volada lírica, com *Als Estels*, *Volada de l'Anima*, etcetera, són concebudes i plasmades dintre la manera del famós poeta castellà, i el caient dels versos i de les estrofes i l'entonació poètica l recorden directament. Vegi-s el començament de *Volada de l'Anima*:

Ah! Quan serà que pugui
sortir d'eix envolcall que m du a la tomba?

que es una franca imitació d'aquella oda famosa de Lluís de León:

¿Cuándo será que pueda,
libre de esta prisión, volar al cielo?

L'element original del misticisme verdague-

rià en aquesta primera època placida i riallera del seu misticisme es realment el popular, el personal de tot el seu poble. I aquesta es la seva glòria més gran i més pura, la que l'ha fet devenir el nostre poeta nacional per excel·lència, puix la seva personalitat se confon amb la de tot el seu poble. Es de les seves inimitables poesies de caracter popular-narratiu d'on s'exhala l'aroma inconfondible del sentiment verdaguerià, copsat en les mateixes entranyes de l'ànima popular. Es en aquestes ingenues i candoroses fantasies sobre l'infantesa de Jesús i les vides dels sants, de que tant abundosa se va mostrar la vena del nostre poeta, on se realisa plenament aquesta original infusió de l'element popular dins del místic, que constitueix la nota personal de Verdaguer. *La fugida a Egipte*, *Santa Cecília*, *Rosalía*, *Sota l'ombreta*, *Santa Maria Magdalena*, *Sant Josep*, etc., etc., heus-aquí algunes de les poesies dels *Idilis* on trobem l'element popular en tota sa puresa, on trobem l'ànima de Verdaguer cantant lliure de tota influència, sord a tota ressonància de veus externes, fora de la del seu poble, que més aviat podríem dir que era interna i la portava dintre, com infosa en la seva ànima amb la primera cançó que sa mare li cantà en el seu bregol.

De tot lo dit se desprèn que l misticisme de la primera epoca den Verdaguer no té cap característica netament individual, puix la que havem trobat es la popular, la nacional, la propia de la tradició de la nostra poesia místico-popular, tronc amb el qual ha vingut a embrancar la poesia verdagueriana.

Més tard, durant l'evolució que per efecte de les vicissituds doloroses de la seva vida accidentada sofrí l seu misticisme, se nota una tendència cada dia més marcada cap a l'individualisació del seu sentiment, que cada dia assoleix una expressió més patetica i apar una corrent que deriva cap als abims de l'Humilitat i de la Caritat, fugint dels claustres closos i isolats del misticisme espanyol, pera anar a sojornar en la vall del misticisme franciscà, oberta i lluminosa, on floreixen juntes la vida activa i la contemplativa, i tota roenta de la soleiada d'un amor universal que fa bategar el sentiment de lo diví en cascuna de les criatures. Però no entra en el meu proposit estudiar aquesta segona etapa del misticisme den Verdaguer, i solament avençaré la meva opinió de que aquest misticisme no arribà a una individualisació completa, a una perfeta autonomia, a un valor original suficient pera que poguem considerar al nostre gran poeta com fundador d'una mo-

derna escola mistica catalana, distinta en esperit de totes les altres fins ara conegudes en el món civilisat.

Es logic i natural, d'altra banda, que en la figura del nostre poeta mistic no trobem una diferenciació individual per damunt de la popular o nacional, que es la que l distingeix dels poetes mistics dels altres pobles. En Verdaguer es el geni de la nostra renaixença poetica; i, quan un poble neix o reneix, el primer graó que puja la seva poesia es la rehabilitació, la reconquesta de la seva personalitat nacional, la reintegració de l'ànima popular. Aquesta fou l'obra den Verdaguer: ell tornà a la nostra poesia la seva fesomia propia, ell reinfongué en el seu cos la veritable sava popular de que tant sadolla tenia la seva ànima i de que tant aixut havia estat, en general, el primitiu tronc de la nostra renaixença poetica, corcat de malura retorica i eruditista.

Doncs bé: un cop reconquerida la personalitat nacional de la nostra poesia, la diferenciació global del nostre sentiment popular respecte del dels altres pobles, ens toca pujar el segon graó on s'ha de realisar la diferenciació individual, on s'ha d'exercir, com necessaria reacció, l'influencia de l'individu sobre l sentiment poetic popular, així com en el graó anterior ha estat

aquest sentiment l'únic centre de gravitació de l'individu. Llavors se verificarà la desintegració de la nebulosa primitiva en individualitats independents am llum i orbita propries, sense deixar per això d'obeir a la llei d'unitat i harmonia del sistema del qual formen part.

¿Havem entrat ja en aquest període de desintegració o ens trobem encara dintre de la nebulosa? ¿Qui serà prou hardit pera respondre categoricament en l'un sentit o en l'altre? Però les noves generacions pugen amb el gran secret de l'avenir ocult i invisible en els arcs de llur ànima encara muda i incompresa... Esperem, esperem.

MANUEL DE MONTOLIU

Març de 1907

ELS JARDINS DE SALOMÓ

I

Així s'anomenen encara ls vergers d'Oved-Ourthas, després de tres mil anys de passar de la mà d'un senyor a la d'altre senyor. De la mà dels israelites passarien a la dels romans, de la dels romans a la dels cristians que dominaren en aquell país una curta temporada, de la mà dels cristians passà a la dels moros, a qui ls compraria l protestant que n'es avui propietari.

Aqueixos jardins són a una hora curta de la ciutat de Bethlem, a la banda de mig-dia, i s'estenen al fons d'una valleta estreta i llarga formada per dues petites montanyes paraleles, que són avui els únics i veritables murs de l'*Hortus Conclusus*, com l'anomena la Sagrada Escriptura.

aquest sentiment l'únic centre de gravitació de l'individu. Llavors se verificarà la desintegració de la nebulosa primitiva en individualitats independents am llum i orbita propries, sense deixar per això d'obeir a la llei d'unitat i harmonia del sistema del qual formen part.

¿Havem entrat ja en aquest període de desintegració o ens trobem encara dintre de la nebulosa? ¿Qui serà prou hardit pera respondre categoricament en l'un sentit o en l'altre? Però les noves generacions pugen amb el gran secret de l'avenir ocult i invisible en els arcs de llur ànima encara muda i incompresa... Esperem, esperem.

MANUEL DE MONTOLIU

Març de 1907

ELS JARDINS DE SALOMÓ

I

Així s'anomenen encara ls vergers d'Oved-Ourthas, després de tres mil anys de passar de la mà d'un senyor a la d'altre senyor. De la mà dels israelites passarien a la dels romans, de la dels romans a la dels cristians que dominaren en aquell país una curta temporada, de la mà dels cristians passà a la dels moros, a qui ls compraria l protestant que n'es avui propietari.

Aqueixos jardins són a una hora curta de la ciutat de Bethlem, a la banda de mig-dia, i s'extenen al fons d'una valleta estreta i llarga formada per dues petites montanyes paraleles, que són avui els únics i veritables murs de l'*Hortus Conclusus*, com l'anomena la Sagrada Escriptura.

Els moros no han pas oblidat el nom de Jardins de Salomó, més els donen més sovint el nom d'*Oved-Ourthas*, o sia vall d'Ourthas, poble que està assegut en la vora ponentina de la ditxosa vall, com una jardinera vora son cistell de flors. Aqueix poble, que sembla pobre i de mala mort, probablement guarda entre ses ronegues parets les ruïnes del ric palau d'Etham, de que parla l'historiador Josefus en un celebre passatge:

«Ascoltat dels seus ballesters, el rei (Salomó), muntat en un carro i vestit d'un mantell blanc, tenia costum de sortir de Jerusalem a trenc d'alba, puix a seixanta estadis de la ciutat hi havia un indret anomenat Etham, mercès als seus jardins i a l'abundor de ses aigües correntes, i aqueix lloc era ensems ple de bellesa i de fertilitat. Es allà que Salomó s feia transportar.»

Aqueixos horts se reguen ab les aigües de la font segellada, *Fons Signatus*, que raja abundantament més que cap altra font de Palestina, al cap-d'amunt de la vall, en el mateix vessant de la carena. Es tancada, com ho diu son nom, i, un cop oberta la porta, s'hi baixa per una escala de pedra de quinze esgraons, que a mi m feren recordar els quinze adorables misteris del sant rosari de la Verge, ab que tantes vegades aqueixa antiga i hermosa font ha sigut comparada.

Ses aigües són fresques i dolcissimes, i a mi me les feia més dolces encara l verset del sagrat llibre dels CANTICS que assaboria ab elles: «Ets hort tancat, germana meva esposa; hort tancat, font segellada». En una terra en que s pateix tanta set i no s troba en lloc una gota d'aigua pera refrescar els llavis, no cal dir si una font com aquella té importancia. Per un regalló cavat en algunes bandes en la roca desde antic temps, ses aigües van a Jerusalem. Pera fer-se-la seva ls creuats aixecaren en sa vora un enorme castell i hospici, coronat d'emmarletades muralles, que per cert comencen d'esllavissar-se.

Sota aqueix hospici, ja dintre de la vall, cavats en la roca viva i rodejats d'una paret grollera i enorme, se veuen els estanys o piscines de Salomó. El més alterós, que reb per sota terra les aigües del *Fons Signatus*, les vessa en el segon, i el segon en el tercer, com en els estanys de Tristanya, part d'amunt de la Vall d'Ordino, en Andorra. L'inferior es el més gran, puix es de cent catorze passes de llarg per cinquanta d'ample, i es també l més ferm i inaterrable, per estar gairebé tot ell encaixat dintre la roca.

Son autor mateix, content de sa obra, se complau en retraure eixos safreigs en el sagrat llibre de l'*Eclesiastes*, dient: «Me fiu horts i

jardins i plantí-ls d'arbres de tota mena, i feu safreigs pera regar el bosc dels arbres que naixien.»

Quins foren aqueixos arbres, Salomó s'ho sab: ni ell ni Josefus ne diuen res; més, gran coneixedor com era de la naturalesa, hi plantaria ls arbres que aquella terra estima; i, llevat de la palmera, que no hi vegí, qui diu que no fossin els que hi ha? Ara s'hi veuen avinguts i en bona companyia l'ametller, la pomera, el magraner, la figuera, la figuera de moro, tant abundosa a Palestina, i el taronger, aqueix arbre flairós, floridor i fruiter tot d'un plegat, que sembla haver donat a Sant Francisco de Sales el bellissim lema de *Flores fructusque perennes*.

II

Inoblidable es pera mi, per anys que visca, el dia 19 d'Abril de 1886, en que tinguí l plaer de veure aqueixos horts, de rodar de tort i de travers per aqueixes pomeredes i de perdre-m per entre aqueixos ametllers, encisat per sa bellesa i embriagat per aquells dolços perfums.

Gairebé tots aquells arbres s'esqueien en el felíç moment de llur esplet i en lo bo i millor de llur florida; una blancor rosada ls emmante-

llava a tots, com si se n'hi hagués vinguda aquella nit una congesta del Liban que allà d'allà blanqueja, i, desfent-se aquí sota aqueix cel assoleiat, s'hagués quedat a petits borrallons en les branques dels arbres. Res trencava l'immaculada blancor d'aquella mar d'onades de llet, sinó algun punt d'or que acusava ací i allà l fruit dels tarongers o alguna flor del magraner que hi vermelleja, com devien vermellejar les primeres gotes de sang de Nostre Senyor Jesucrist, que emporpraven sa tunica blanca, teixida per les mans més blanques encara de la més pura de les verges.

Imatge simbólica, encara que un poc esborrada, de Jesucrist, era l gran rei d'Israel qui ha deixat son nom gloriós an aquell oasis posat per Déu en mig del desert de Palestina.

Els idilis amorosos i els festeigs jovenívols de que aqueixos jardins foren teatre, si en quant a la lletra poden referir-se a llur mateix autor el rei Salomó, en quant a l'esperit, segons tots els sants pares de l'Església, tenen un objectiu més alt en nostre senyor Jesucrist, veritable Salomó de la llei nova, el rei dels cors verament enamorats. El CANTIC DELS CANTICS es el deliciós epitalami de l'ànima cristiana en ses místiques noces ab son espòs Jesús, de qui Salomó simbolisava la saviesa i la gloria sense igual. Jo,

saturat de la lectura d'aqueix llibre diví, me trobava sobtadament en el mateix escenari; lo que havia somniat en tota ma vida de poeta ho tenia davant mos ulls, i no cal dir si m sentiria poc ni gaire impressionat. El record del nou i veritable fill de David, aimador i estimat de les ànimes pures, omplia la meua encara que vil i miserable. Entre ls arbres florits me semblava ovirar quelcom de sa figura sobrehumana; els raigs d'aquell sol abrasador me semblaven despresos de sa corona immusteible, i al reflexar-se en els regarons de l'aigua me duien alguna llanternada de sos ulls enamoradors. L'aire suau, que m'amoixava ab les ales plenes de perfum, me semblava mogut per ses blanques vestidures i alenada seva; i entre l rondineig de l'aigua dels regarons, el fresseig de les fulles que aletegen, el murmuri de les abelles, i el cant platxeriós dels aucells, m'afigurava sentir sa veu, *vox dilecti mei*, la veu de mon estimat, aquella veu tant dolça i regalada que fa oblidar els regals i les dolçors de la terra; aquella veu que endolceix totes les penes, que goreix de tots els mals, que torna la vista als cegos i la vida als morts; aquella veu que, segons Sant Bernat, qui bé l'hauria sentida, *no s canta res de més dolç, no se sent res de més suau*.

No cal dir si m sentiria cor-pres i cor-lligat,

i si dintre de l'ànima m'hi trobaria una guspira d'aquell amor que ha fet les delícies de tants sants i fins de tant pobres pecadors penedits.

Pecadora, i gran pecadora, havia sigut Maria Magdalena, i, no obstant, meresqué la primera visita de Jesucrist resucitat, que se li aparegué en figura d'hortolà en el jardí de Josep d'Arimatea, aconsolant-la de son viu anyorament.

Era aquell dia un dels primers de la Setmana Santa; més aquell lloc no era tant bo pera fer pensar ab els torments de la sagrada Passió com pera recordar els joiosos idilis de la Resurrecció. El dia eclesiastic era de pena, més el temps de goig, i el paratge era verament un somris de Pasqua florida. Més no poguí allargar pas gaire aqueixes falagueres meditacions, puix mos companys de viatge me les trencaren pel mig recordant-me que era hora de marxar.

III

L'impressió que fan aqueixos vergers al pelegrí es ben diferenta de la que deixen els llocs santificats pels misteris de la redempció: un bosc no es pas comparable a un temple com el del Sant Sepulcre, ni a una cova com la de Bethlem,

ni un jardí a una roca com la del Calvari. Més, fos que sem presentessin a mi ab el vestit de festa, en el millor moment de l'any; fos que jo estigués preparat pera aqueixa vista, lo cert es que m'feren una impressió extraordinaria i inesborrable. Per aqueixa sola excursió doní per ben empleat mon viatge a Palestina.

Me n'aní a Bethlem contentíssim per haver realisat un de mos somnis més falaguers; més, a la veritat, me recava un poc: d'una sola visita no n' tenia pas prou qui ho havia desitjat tants anys.

El sentdemà, després de celebrar de bon matí la santa missa sobre l'Estrella del naixement de Nostre Senyor Jesucrist, no poguí resistir la temptació, i tot sol m'entorní a fruitir d'aquella agradable visió.

Si bonics estaven aquells vergers el dia abans, illuminats ab la llum del sol de la tarda, més ho estaven l'endemà ab les llums del matí. El sol semblava alegrar-se de tornar-los a veure i els enviava una llum més pura i un bes més suau. Sos raigs, que s'hi deixaven caure a biaix, s'hi arrossegaven mandrosament com una gran cabellera rossa, deixant enriquit el calzer de cada rosa de les que llúen en llur front les pomeres i ametllers ab una bolveta d'or que llúia entre les perles de la rosada.

Baixant al fons de la vall, torní a vorejar aquells frescos i verdosos regarons, torní a escoltar el remoreig de les aigües i dels arbres i a regalar-me ab la canturia dels aucells que s' barrejava ab l'alegra cridoria dels vailets d'Oved-Ourthas. Me passegi altra vegada amunt i avall de la valleta, per entre aquells arbres florits, i, com més els veia i contemplava, més ganes tenia de veure-ls i contemplar-los, recant-me sortir d'aquell hort, com si fos un laberinte on s'hagués quedat mon esperit encisat i pres.

Per ultim, el deixí i comenci d'enfilarme pel rost de la carena rocosa que l' circueix, unica muralla que té i pot ser ha tingut mai, i que ella sola podria haver-li donat el nom d'*Hortus Conclusus*. A l'arribar al cap-d'amunt de la costa m'aturo a contemplar-lo una vegada més en l'indret on mon viarany s'embranca ab el camí de Bethlem.

Per aquell mateix camí venia Salomó cada matinada muntat en sa reial carrossa, fent voleiar sa tunica blanca coberta de brodats d'or i de seda i ensemantada de pedres fines encastades en les malles del teixit, que devia semblar més blanca illuminada per les primeres llums del dia. El voltarien la flor de sos genets, triats d'entre els més retxosos i ben plantats de son exèrcit, vestits de porpra de Tir, ab les cabelleres one-

jant sembrades de palletes d'or que lluien als primers raigs del sol. Desde son palau de Sió sen venia a passar la jornada a son palau d'Etham, les quals ruïnes, segons alguns savis, estan en el poble d'Ourthas, o part d'amunt d'un serradet, a quatre passes d'aquí. La pedra mal escalornada i menjada pel temps en que sec, podria haver sigut un capitell de ses columnes.

Aquell magnífic palau dominava aqueixos jardins misteriosos, on en una hora d'inspiració que no ha tingut igual abans ni després en cap literatura del món, escrigué, dictat per l'Esperit Sant, el CANTIC DELS CANTICS, desesperació de la poesia amorosa terrena, que no té ales pera volar tant i tant amunt, i font inestroncable de la poesia mística. Tots els epitalamis, tots els idilis, tota l'incomparable poesia oriental, riu i canta i gemega en aqueixos versicles nupcials, que semblen compostos no en el paradís terrenal, sinó en el paradís del cel, pera cantar els desposoris de Jehovà ab la pobra humanitat.

IV

Abans de pendre comiat i de donar l'últim adeussiau an aqueix hort, per mi de delícies, deixeu-me olorar i embriagar-me en el perfum

del CANTIC que es la seva mística flor; deixeu-me rellegir aqueix drama sagrat dintre l mateix escenari d'ont ha sortit fa trenta centuries. A la vista del paratge on fou imaginat entrem en el poema alegoric, que es, segons imatge poetica de Sant Gregori de Niça, el misteriós portic que ns deixarà penetrar en el santuari on se realisa l'unió de l'ànima humana ab son Déu.

El gerro, bé que desfigurat per tant llarg espai de temps, encara es digne de la flor, i bé se li podrien aplicar a un i altra aquells coneguts versos de nostra cançó:

Com rumbeja lo ram a la fulla,
com rumbeja a la fulla lo ram!

Gairebé tot aqueix poema sembla descapdellar-se, bé que sovint d'una manera misteriosa i difícil d'esbrinar, en aqueixa vall i al seu entorn. Sos heroes són els camperols d'aqueixes ronegues cabanyes, els vinyerols d'aqueixes vinyes, els pastors i les pastores d'aqueixes mateixes boscuries.

De bona arribada la Sulamitis, que ls comentaristes fan imatge uns de l'ànima humana, altres de l'Iglesia santa, i altres de la Verge Maria, sens presenta com a pastora i diu en el capítol I:

4. *Morena só, però hermosa, oh filles de Jerusalem, com les tendes de Cedar, com els pabellons de Salomó.*

5. *Més no us extranyeu de que sia morena, puix el sol m'ha colrada; els fills de ma mare s'aixecaren contra mi i me posaren a guardar les vinyes; la meua no l'he guardada pas gaire.*

Com tot-hom en aqueixa vall de llagrimes, la Sulamitis passà les seves proves, podent exclamar ab l'autor de l'*Imitació de Crist*: «Sense dolor no s viu en l'amor». Més passà la tempesta per ella, com tot passa en el món, i promptament sembla parlar més serena.

6. *Ensenya-m, oh tu que l meu cor estima, on pastures ton ramat, on prens l'ombra al mitg-dia, perquè jo no comenci de rodar a planta perduda, seguint les ramades de vostres companyons.*

7. *Espòs. Si tens por de perdre-t, oh la més hermosa de les dones, surt i vés en seguici dels ramats i pastura tos cabrits aprop de les tendes dels pastors.*

El nart que escampa sa olor estant el rei en son reclinatori; el fascicle de mirra i el raim de Xipre cullit en les vinyes d'Engaddí, a que la Sulamitis compara son estimat; la comparació dels ulls de l'esposa ab els de la coloma del v. 14; el llit de flors del següent, semblen totes elles imatges cullides en aqueixos llocs.

El capítol II comença ab aqueixes paraules de l'espòs diví:

1. *Jo só la flor del camp i el lliri de les valls.*

La vall que tinc davant mos ulls es la seva per excelencia i blanqueja talment com un planter de lliris. Dirieu que Salomó la deixà abrigada ab son reial mantell, el mantell que duia en els dies serens i purs de sa juvenesa.

Més l'espòs, no content de comparar-se ell mateix al lliri blanc, hi compara també l'esposa:

2. *Com el lliri entre les espines, així es ma estimada entre les donzelles.*

An aquesta floreta que li tira l'espòs respon ella ab una altra que no es de menys valua:

3. *Com la pomera entre ls arbres del bosc, així es mon estimat entre ls minyons. A l'ombra d'aquell que jo havia desitjat m'asseguí, i sa fruita es dolça a mon paladar.*

4. *Feu-me entrar en el celler del vi i ha ordenada en mi la caritat.*

5. *Sosteniu-me ab flors, refeu-me ab fruits, puix defallesc d'amor.*

Dos versos més avall sembla desvetllar-se sobtadament al sentir allà d'allà:

8. *La veu de mon estimat! Veus-el allí com ve trascant per les montanyes, saltant pels collets.*

9. *Mon estimat és semblant a l'isardó i al*

cervolet. Mireus-el ja com se posa darrera nostra paret, com mira per les finestres i espia per les gelosies.

«No l'entiu?» apar que vulga dir.

10. Ja mon estimat me parla: Aixeca-t, cuïta, la meua amiga, coloma meua, hermosa meua, i vine.

11. Puix l'hivern es passat, cessaren les pluges, ja són fora.

12. Les flors apunten en nostra terra, arriba l temps de la poda, la veu de la tòrtora s'ha sentida en nostres camps.

13. La figuera mostra ja ses primeres figues flors; les vinyes en flor escampen llur perfum. Alça-t, doncs, amiga meua, hermosa meua, i vine.

14. Coloma meua, que nies en les esclertes de la roca, en els esqueis del cingle, ensenya-m la teua cara, soni ta veu en mes orelles, puix ta veu es dolça i ta cara es hermosa.

Pujava d'aqueixes fondalades de part d'avall del jardí la ditxosa Sulamitis, quan les seves amigues li endrecen en el capítol III aquelles hermoses paraules que tots els contemplatius i predicadors dirigeixen a la Verge Maria en el gloriós misteri de l'assumpció:

6. ¿Qui es aqueixa que puja del desert com una fumerola d'aromes de mirra, d'encens i de tota mena de perfums?

Ella, sense respondre a l'agraciada escomesa, com oblidant-se de sí mateixa, els fa adonar de que arriba Salomó:

7. Mireu el palanquí de Salomó: seixanta guerrers el volten, els més valents d'Israel.

Segueix la descripció de la llitera, i a l'acabar-la, en el versicle 11, hi ha una alusió als desposoris reals o místics de Salomó. Alguns expositors suposen que la Sulamitis n'es la reina de la festa; més, desposada o no, rumbeja més que les diademes i joies les gaies flors d'aqueixos paratges.

Veus-aquí algunes de les pinzellades ab que Salomó mateix fa l retrat de la Sulamitis en el capítol IV:

1. Que n'ets d'hermosa, oh amiga meua! Tos ulls són de coloma; ton cabell desenrinxolat s'extén per tes espatlles com els escamots de cabres sospeses en les altures de Galaad.

2. Tes dents són blanques com les ovelles toses tot just sortides del rentador.

3. Tos llavis són una cinta de grana, i ton parlar es suau. Tos llavis vermellen com dues mitats d'una magrana.

6. Fins que apunti l dia i les ombres fugin me n'aniré a la montanya de la mirra i al congost de l'encens.

Totes aqueixes imatges, fresques i pagesivoles, semblen tretes d'aquí mateix; les magranes encara s'hi troben com allavors; els coloms selvatges o tudons van a blanques voladuries d'un bosc a l'altre; allí estan les cabres penjades entre les roques de la serra; aquí, més avall, el rentador de les ovelles. ¿Qui sab si algun d'aqueixos turonells era en aquell temps la montanya de la mirra i algun d'aqueixos escanyalls de serra era el collet de l'encens?

Havent gastat l'espòs, pera pintar les belleses de l'esposa, totes les flors i lo bo i millor del jardí, com pera abocar-li damunt, la compara per dues vegades al jardí mateix ab aquestes tant belles paraules, tant sovint i merescudament aplicades a la Verge Maria:

12. *Tu ets el jardí tancat, oh germana i esposa meua; tu ets el jardí tancat i la Font Segellada.*

13. *Tes tanyades són un verger de delícies, ab fruit dolç com de pomes i de magranes, plantes de xiprer i de nart.*

14. *El nart, el safrà, la canya dolça, el cinamom, ab tots els arbres del Liban, hi flairegen ab la mirra, l'aloès i els perfums més exquisits.*

16. *Plega tes ales, vent del nord; vine, vent de mig-dia: halena per mon hort i fluesquen totes ses aromes.*

En aqueix hort ont acaba tant poeticament el cant IV, comença més poetica i bella i divinement encara l següent. La Sulamitis sembla esser-ne la mestressa, més s'hi troba tota sola i plena d'anyorament; i convida a l'espòs ab aquestes sentides paraules. Diu la Sulamitis:

1. *Vinga mon estimat a mon hort i mengi el fruit de sos arbres.*

I tot seguit, en el mateix versicle, com denotant la pressa que té Nostre Senyor pera entrar i pendre possessió de l'ànima que l convida, ja li respon:

Ja he vingut a mon hort, oh germana meua i esposa meua; he segada la meua mirra ab mos perfums; he menjada ma mèl en sa bresca; he begut mon vi ab ma llet.

L'espòs, que estava allavors acompanyat de sos amics, a qui també convida de beure i de menjar, sembla fer un xic tard en els jardins aon se celebren les noces. La Sulamitis conta que mentrestant s'es adormida, bé que l'amor té son cor desvetllat. Tot seguit arriba el pastor. Al primer truc que dona a la porta la pastora s desperta; més, com ell ha trigat, ella també triga a obrir la porta. Com pera venjar-se d'aqueix ressentiment, l'espòs sen va. Ella, desolada, el cerca i no l troba, el crida i no n té resposta. L'ensopeguen tot cercant els guardians

que volten el poble i li peguen, la fereixen i li prenen el mantell. Allavors s'endreça a ses companyes i els diu:

7. *Jo us ne conjuro, filles de Jerusalem: si trobeu el meu estimat, dieu-li que estic malalta d'amor.*

Ses amigues li responen:

8. *Què té ton estimat més que ls altres, perquè així ns obliguis a cercar-lo?*

10. *Mon estimat—respon-los ella—es candi i vermellós, triat entre mil.*

11. *Son cap es or del millor; sos cabells són com rebrots de palmera, negres com el corb.*

12. *Sos ulls són com els de les colomes que s'ueuen al peu del rieró de les aigües, que estan rentades ab llet i viuen vora la corrent abundosa.*

13. *Ses galtes són com plantius dels especiers; sos llavis, lliris que deixen regalar la mirra més pura.*

16. *Tal es mon estimat, oh filles de Jerusalem.*

17. *Cap aon se n'es anat, oh la més gentil de les dones? — li diuen ses amigues. — Cap aon s'ha dirigit? i el cercarem ab tu.*

Diu en el capítol VI:

1. *Mon estimat se n'haurà baixat a son hort vers l'airola de les aromes, a pasturar son ramat i a florejar els lliris.*

I verament era a l'hort, com ho diu el mateix espòs en el vers

10. *Jo só baixat al meu hort pera veure ls fruits de la vall; pera veure si la vinya començava de florir, i si brotaven els magraners.*

Més amunt, en el capítol V, v. 1, deia l'esposa: *Vinga mon estimat a mon hort*, com oferint-li una cosa propria, de que ella creu que ha presa possessió en el capítol VI, v. 1, quan diu ella mateixa: *Mon estimat se n'haurà baixat a son hort...*

Més en el darrer versicle que copio ja no es una sospita de l'esposa, filla tal vegada del seu bon desig de veure-l, sinó una realitat, no expressada per ella, sinó per l'espòs mateix:

10. *Jo he baixat al meu hort de les nogueres pera veure ls fruits de la vall, pera veure si verolava la vinya i si ls magraners treien brotada.*

Salazar veu en aqueix hort el camp de l'Església aon baixa l'enyor pera veure com el serveixen els justos. Els hi troba de quatre ordes, a semblança de les quatre menes de fruita de que fa esment. El primer es dels que guarden vida austera i penitenta, i els compara a les nous, que per defora tenen la closca dura per la penitencia, encara que són dolces de dins. Per les pomes de les valls se comprenen les fruites tendres i delicades que abunden en les

comes fertils i representen l'orde dels humils i de bona consciència, que l Senyor visita pera veure si l serveixen ab gaire plaer. Les vinyes florentes són els justos, que caminen a la perfecció. I les magranes són imatge dels que estan més encesos en la caritat, que l Senyor visita, baixant a veure quins actes d'amor i quins vius desitgs broten de llurs cors ardents.

Molts dels comentaristes marians veuen en aquest jardí una poetica imatge del puríssim sí de Maria, i en la baixada de l'espòs un simil de l'encarnació de la segona persona de la Santíssima Trinitat.

Altres troben en ell una bonica figura de l'ànima pura i enamorada de son Déu, que baixa a visitar-la i a fer-se-la seva per medi de l'adorable sacrament de l'Eucaristia. Per Nicolau de Lira, savi jueu que s convertí al cristianisme, l'espòs que entra en son jardí representa Jehovah prenent possessió de la Terra Santa, per on ragen i corren la llet i la mèl.

Caldria ara provar que ls Jardins de Salomó són el breç de la poesia mistica? Me sembla que ns ho podem ben estalviar, quan fins la mà divina que féu i arrodoní la terra, al crear aqueixa rienta i hermosa vall, li donà quelcom de la figura de breçol, puix es estreta, llarga i gairebé ovalada, sobre tot pel cap-d'amunt, que

podriem anomenar capsalera, d'aon li baixen les regors que li donen vida. Allí nasqué l'admirable llibre CANTIC DELS CANTICS, que les biblias siriaques anomenen himne dels himnes, i les biblias arabigues poema dels poemes; allí fou escrit el dolcíssim poema de l'amor diví, com l'anomena Sant Dionís, d'aon deriven tots els poemes que al mateix amor se dictaren fins avui, com tota la verdor i ufana de l'*Hortus conclusus* ve de les sagrades linfes del *Fons signatus*. Els uns ne són abundosos raigs, els altres pobres rajolins, que en els dos mil anys que té de vida l'Esglesia, passant per sota terra i per sota la mar, vingueren a brotar en diferents indrets de son immens verger. Deixo de parlar aquí de les filles de mala llei que n'ha fet i en fa encara la poesia profana, indigna de beure en la divina font. I, cosa extranya, la millor poesia mistica que s'ha escrit es la que ha imitat més d'aprop, i no sé si diga més servilment, el CANTIC DELS CANTICS.

Si en alguna banda del món aqueixa ha rebrotat a través del Mediterrà, es Espanya. Nostra doctora mistica, Santa Teresa de Jesús, en sos *Conceptos del Amor de Dios*, esbrina fonda i admirablement com ella sola ho sab fer el sentit mistic, que es el ver d'alguns versicles del CANTIC, i una de ses facils i inimitables poe-

sies es la glosa d'aquell mot del mateix: *Dilectus meus mihi*.

*Ya toda me entregué y di,
y de tal suerte he trocado,
que mi Amado es para mí
y yo soy para mi Amado.*

En el capítol I dels *Conceptos* diu, parlant del Cantic de Salomó, ab referencia a una ànima que tal vegada era la seva:

Y sé de alguna que estuvo hartos años con muchos temores, y no hubo cosa que la haya asegurado, sino que fué el Señor servido oyese algunas cosas de los Cánticos, y en ellas entendió ir bien guiada su alma. Porque, como he dicho, conoció que es posible pasar el alma enamorada por su esposo todos estos regalos y desmayos y muertes y aflicciones y deleites y gozos con Él, después que ha dejado todos los del mundo por su amor y está del todo puesta y dejada en sus manos.

L'imatge d'un jardí com aqueix acut diferents vegades a sa imaginació, i en una de les més belles pàgines de sa vida, escrita per ella mateixa, ens ho diu ab aqueixes paraules: *Me era gran deleite considerar ser mi alma un huerto y al Señor que se paseaba en él*, com en els primers dies de la creació s passejava pel paradís. *Domini Dei deambulantis in paradiso*.

Com tot-hom sab que ls fills se semblen a les mares, ningú s'extranya de que Sant Joan de la Creu, el Doctor Extatic, se retiri a la Doctora Mistica, de qui, més que deixeble, pot dir-se fill i primogenit en sa reforma del Carmel. Ella, que, com a Teresa de Jesús que s deia, sols vivia pera estimar-lo i pera conquerir-li i dur-li aimadors, li ensenyaria l camí d'aqueix sagrat verger, aont ell sembla talment haver-se quedat pera escriure gran part de les seves admirables poesies. Eco semblen del Cantic de Salomó aquells versos de la *Canción entre el Alma y el Esposo*, que la meitat dels espanyols sabem de memoria:

*¿ A dónde te escondiste,
amado, y me dejaste con gemido?
Como el ciervo huiste.
Habiéndome herido,
sali tras ti volando, y eras ido.*

*Buscando mis amores,
iré por estos montes y riberas:
ni cogeré las flores
ni temeré las fieras,
y pasaré los fuertes y fronteras.*

*¡ Oh bosques y espesuras
plantadas por la mano del Amado!
¡ Oh prado de verduras
de flores esmaltado!
Decid si por vosotros ha pasado.*

La primera estrofa d'aqueixos versos, que foren escrits en una estreta i fosca presó de Toledo, es un gemec d'una ànima que s troba en la més trista soletat espiritual. La segona i tercera semblen escrites ací, en aquests jardins, aon s'hagués transportada, anant, com l'esposa dels CANTICS, en seguici de l'espòs. Y aqueixos boscos, aqueix prat i aqueixes flors, a qui n demana noves, li responen així:

*Mil gracias derramando
pasó por estos sotos con presura,
y, yéndolos mirando,
con sola su figura
vestidos los dejó de su hermosura.*

Ella no s'aconsola prou ab aqueixa resposta de les criatures, que no saben dir-li lo que demana, ans la deixen morint, i, queixosa, se dirigeix a Ell mateix, dient-li:

*Véante mis ojos,
pues eres lumbre de ellos,
y sólo para ti quiero tenellos,
Descubre tu presencia
y máleme tu vista y hermosura;
mira que la dolencia
de amor que no se cura
sino con la presencia y la figura.*

Per ultim, l'Espòs de les ànimes, aquell que

ha dit en l'Evangeli *cercau i trobareu*, se deixa trobar per sa amant esposa, i ella, ja aconsolada i contenta, li parla de les montanyes, de les valls solitaries i plenes de bosc, dels rius murmuriosos, del rondinar dels aires i del llit florit. Li retreu

*La noche sosegada
en par de los levantes de la aurora,
la música callada,
la soledad sonora...*

que regna encara aquí en aqueixa vall *remorosa*, aon fins ell voldria fer aturar els aires:

*Detente, cierzo muerto;
ven, austro que recuerdas los amores,
aspira por mi huerto,
y corran los olores,
y pacerd mi Amado entre las flores.*

Ell conjura als aucells, als lleons, a les montanyes, als aires i a les aigues que no despertin a sa enamorada, que s'adorm.

*Entrado se ha la esposa
en el ameno huerto deseado,
y d su sabor reposa,
el cuello reclinado
sobre los dulces brazos del Amado.*

Més avall canta l'esposa:

*En la interior bodega
de mi amado bebi, y cuando salía
por toda aquella vega
ya á casa no sabía
y el ganado perdí que antes seguía.*

Verament embriagat estava del vi dolcíssim del celler de l'espòs quan exclama en els ultims versos del CANTIC:

*Gocémos, Amado,
y vámonos á ver en tu hermosura
el monte y el collado;
do mana el agua pura,
entremos más adentro en la espesura.*

*Y luego á las subidas
cavernas de las piedras nos iremos,
que están bien escondidas,
y allí nos entraremos,
y el mosto de granadas gustaremos.*

Ditxós i ben nat poeta qui sab i es digne de repetir en les noves llengües conceptes dictats al més savi dels homes per l'Esperit Sant, i més ditxosa l'ànima que pot servir d'heroïna d'aqueixos idilis celestials i exclamar com la divina esposa:

*Quedéme y olvidéme,
el rostro recliné sobre el Amado,*

*cesó todo y dejéme,
dejando mi cuidado
entre tus azucenas olvidado.*

Sant Joan de la Creu, inspirant-se en aquell versicle dels Salms: *Vigilavi et factus sum sicut passer solitarius in tecto*, escrigué un preciós llibret, que malaguanyadament s'ha perdut, titolat *Propiedades del pájaro solitario*. El desert de la Peñuela, aont el va dictar, li devia recordar aqueixos jardins salomonics, d'ont ell més que ningú sembla talment el passarell solitari. Per allí rodaria frisós cercant l'Estimat de la seva ànima, passejant d'ací i d'allà al seu seguici *sus dulces ojos, de mirar cansados*, i al trobar-lo no voldria baixar més a la terra ni parlar de les coses del món, sinó quedar-se en les altures i entre ls arbres, *vuelto el pico del afecto hacia donde viene el espíritu de amor*.

Després d'escoltar aqueixes divines estrofes de Sant Joan de la Creu, ¿parlarem d'algun altre poeta mistic, o sia d'algun altre visitador, o millor diriem, hoste de l'*Hortus Conclusus*?

Baix aqueix punt de vista, jo no conec altre mistic que se li pugua comparar.

Els que hi han passat com a comentadors i interpretadors del profetic idili de Salomó, són innombrables; i els que han retret o fet alusió an alguna de ses inspiracions o versicles són tots

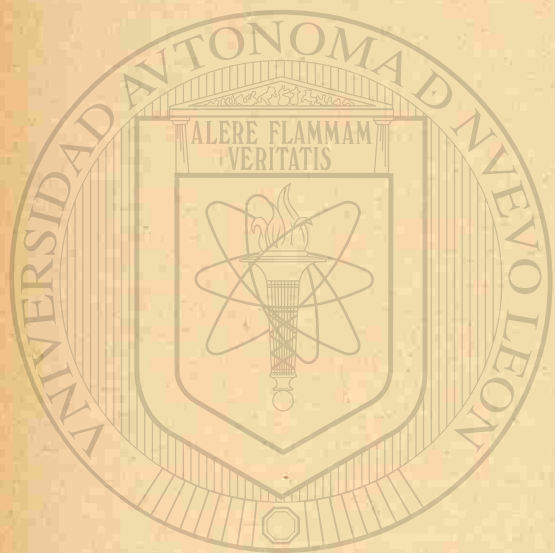
els que han escrit sobre l'amor de Déu, això es, tots els sants pares grecs i llatins i tots els escriptors de l'Església. A tots i a cadascun d'ells se podrien aplicar les paraules que n diu respecte a Sant Ambrós el gran comentarista Bossuet: *Nec defuit Ambrosius apud instar meliissima oratione passim hunc librum depasiens.*

Dos grans sants han treballat cadascun a sa manera en aqueixa mina d'or: Sant Bernat, la gloria del segle XIIIe, i Sant Tomas d'Aquino, la gloria del segle següent. Ni en l'un ni en l'altre l geni portentós havia ofegada ni feia minvar gens la flama de l'amor diví. El primer feu quaranta sermons sobre l CANTIC DELS CANTICS, i, sorprès per la mort, no pogué acabar aquest grandíol comentari teologic, i especialment místic. L'Angelic Doctor, tornant del segon concili de Lió, pres per una sobtada malaltia, s'hagué d'aturar en l'abadia de Fossa nova de la Pulla. El pare abat i sos monjos se tingueren per tot ditxosos de tenir per hoste aquell talent extraordinari i el reberen no com a un home, sinó com a un enviat del cel. Més, desitjosos d'aprofitar-se d'aquell tresor que ls entrava sobtadament per les portes i d'illuminar-se ab aquell astre que s'anava a pondre, li demanaren que ls expliqués el sagrat poema de l'Amor Diví. I el més gran de tots els teolecs, que

alguns tenen per sec, no havent tastat ses obres més que fins a l'escorsa, gastà ls ultims dies de sa vida comentant el més poetic, el més suau i el més dolç de tots els llibres, podent exclamar ab l'apostol: *Nostra conversatio in caelis est.*

Conta Sant Francisco de Sales que Sant Tomas, en sos darrers moments, plegà les mans, aixecà ls ulls al cel i, alçant sobtadament la veu, digué ab gran fermesa aquestes paraules del CANTIC, les darreres que havia exposades: «Veni, oh estimat meu, sortim al camp» (*Veni dilecte mi, egrediamur in agrum*), cap. VII, v. 11.

Els dos savis i sants doctors deixaren llur obra respectiva sobre l CANTIC DELS CANTICS sense acabar, quan la mort els vingué a interrompre. «Es que hi ha ací baix — com diu l'ultim explicador del sagrat llibre, el gran escriptor monsenyor de la Bouillerie — melodies tant dolces, que un sent, tot escoltant-les, que no poden acabar-se sinó en el cel.»

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN

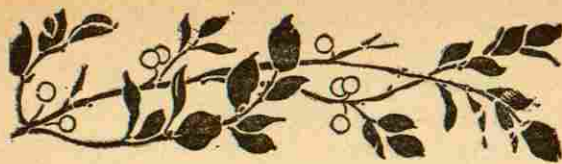
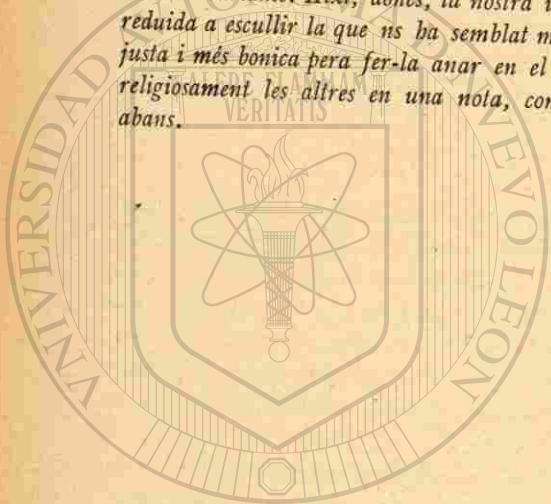
DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

NOTA

Essent la traducció den Verdaguer basada en l'interpretació mística i alegòrica dels amors del CANTIC DELS CANTICS tradicional en l'exegesi bíblica del cristianisme, es gairebé inútil advertir que l traductor ha tingut compte d'evitar en la seva versió tot lo que ara podríem pendre per cruces de llengualge i per manifestacions d'una desenfrenada llicència de costums, i que no són més que l'expressió sincera, portada fins al grau més alt de l'ingenuïtat, d'una passió avassalladora de l'ànima i dels sentits. Per això hem cregut convenient, pera la més completa il·lustració del lector, posar en nota la versió llatina, segons la Vulgata, de tots aquells passatges en els quals la traducció den Verdaguer es més aviat una interpretació mística del text original.

També ns hem cregut obligats a fer constar, en notes, totes les variants que en molts passatges ofereix el text de la traducció verdagueriana, entre les quals segurament no havia arribat el traductor a triar la definitiva. Davant d'aquesta incertitut del propi autor,

que clarament resulta de la redacció del seu manuscrit, la nostra escrupulositat i el nostre respecte envers l'obra que avui donem a la llum pública no ns permetien verificar pel nostre compte la tria i el rebuig entre les diverses variants. Així, doncs, la nostra iniciativa s'es reduïda a escullir la que ns ha semblat més fidel, més justa i més bonica pera fer-la anar en el text, posant religiosament les altres en una nota, com havem dit abans.

CANTIC DELS CANTICS

I

ESPOSA

1. De ton llavi ab la mistica besada
regalada,
besa-m, Espòs Diví,
puix són millors
els seus amors
que'l vi¹.

2. Perfumat d'olors
del balsem més fi,
olí que s'vessa es el teu nom suau,
perfum que atrau²
les ànimes novelles.

1) Traducció lliure. La versió llatina diu: «Quia meliora sunt ubera tuo vino». Aquesta estrofa comença en segona persona i acaba en tercera. El canvi sobtat de persones és un dels idiotismes de la llengua bíblica.

2) Que enamora i atrau.

3. Atrau-me a mi
i correrem als regalats olors
de tes sentors.

En l'estrado seu
feu-me entrar un dia,
mon Reiet hermós,
fent-me sa regina¹.

Oh quin goig aquell!
Oh quina alegria!
Tos místics amors²
ja són ma delícia!
Oh Espòs celestial,
els bons com t'estimen!³

4. Moreneta n só,
filles de Siona,
moreneta n só,
morena i hermosa,
com les del desert
humils tenderoles,
com el pavelló
del rei Salomó.

5. No ho estranyeu pas
que morena sia,
puix els raigs del sol

1) Com una regina.

2) Tos castos amors. Traducció lliure. En llatí: «Laetabimur in te memores uberum tuorum super vinum».

3)
a) Els rectes t'estimen.
b) Els rectes de cor t'estimen.

m'han descolorida.
Els fills de la meva mare
debateren contra mi.
Ai! men ferén guardadora
de les vinyes d'Engaddí.
¿Com guardaré les dels altres,
si la meva no guardí?

6. Dignes, oh Estimat
de l'ànima mia:
on pastures ton ramat?
¿En quin ombriu
arraceres al mig-dia
els nevats xaions?
Diga-m'ho, que no m calga les petjades
seguir de les ramades
de tos companyons¹.

1) El poeta-traductor, en aquest versicle, segurament no arribà a fixar la seva traducció en forma definitiva. Així s desprèn del manuscrit, en aquest punt molt confós i que ofereix dues versions, totes dues plenes de correccions i tatzadures. La primera, esborrada ab llapiç; (en el manuscrit hi ha correccions ab llapiç i ab tinta, lo que sembla indicar que fou objecte de dues revisions diferents), es notable, i, en el nostre concepte, superior a la versió que transcrivim en el text, que, adhuc no essent esborrada, es incompleta en el manuscrit:

Dieu-me, si us plau,
amor de l'ànima mia,
aon pasturau,
aon vos guardau
de la calor del mig-dia

ab vostres nevats xaions,
perquè no m'esgarrii, les pet-
jades
seguint de les ramades
de vostres companyons.

ESPÒS

7. Si tu téns por d'esgarriar-te¹,
oh tu la més gentil de les donzelles,
surt i el rastre segueix de les ovelles,
i els cabridets pastura saltadors
vora la tenda dels pastors.
8. A què t compararé jo,
oh amiga mia?
A l'intrepid corcer de més valia
que al carro està junyit de Faraó.
9. En mí has posat ton amor
com la tortoreta;
ta galta, perçó,
ne té la bellesa;
ton coll, perçó, està enjoiat
ab un collaret de perles.
10. D'un collar millor
vull fer-te present
de cadenes d'or
ab esmalts d'argent.

ESPOSA

11. Estant el rei en son reclinatori,
mon nard ha fet olor.

1) De perdre-t.

12. Mon Estimat m'es un ramell de mirra
que duc sobre mon cor.
13. Raim de Xipre es mon Amat per mi
cullidet en les vinyes d'Engaddí.

ESPÒS

14. Amiga meva,
que n'ets d'hermosa!¹
Tos ullets dolços
són de coloma.

ESPOSA

15. Tu sí que n'ets, oh mon Amat,
d'hermós i agraciat!²

ESPÒS I ESPOSA

El nostre llit
es tot florit.

16. Són de cedre incorruptible

- 1) Que hermosa n'ets,
amiga meva! Esposa,
que n'ets d'hermosa!
- 2) a) Que hermós ets tu, oh Amat!
Que hermós i agraciat!
- b) Que hermós ets tu, que hermós i agraciat,
lo meu Amat!

les bigues de nostra casa,
de xiprer immarcessible
lo traspòl de nostra cambra.

II

ALERE FLAMMAM
VERITATIS
ESPÒS

1. Jo sò del camp la rosa que poncella,
lo lliri de les valls que s'esbadella.
2. Com un lliri entre espines,
aixís es ma estimada entre les nines.

ESPOSA

3. Com pomera entre ls arbres de la selva,
tal es mon Estimat entre ls minyons:
jo sec a la seva ombra desitjada,
i ai! el seu fruit al paladar m'es dolç.

4. En el celler del vi
del seu cor diví¹
lo Rei m'ha introduïda;
en mi ha ordenat
una caritat
que era sense mida.

1) Traducció que es més aviat interpretació espiritual. L'original diu no més: «Introduxit me in cellam vinariam».

5. Mes bones amigues,
feu-me ploure flors,
sosteniu-me ab pomes,
que m moro d'amor.
6. Més que les flors i els fruits a mi m sostinguen
els braços de mon espòs¹,
sa esquerra sota ma testa,
sa drete sobre mon cor.

ESPÒS

7. Jo us ne conjuro, oh filles de Solima,
per les daines i cervoles del bosc;
no desvetllau a la que l cor estima:
deixau-la somniar mentre ella vulga,
sense trencar-li l són.

ESPOSA

8. Sento la veu
de l'amor meu.
Heus-el com ve trescant per les montanyes,
trescant desde ls collets a les campanyes².
9. Al nadó de la cerva, a la gazela,
lo meu Aimat se sembla.

1) Les mans de Nostre Senyor.
2) Baixant per los portells a les campanyes.

Mirau's-el com s'amaga ¹
darrera la paret!
Per la finestra espia,
i per la gelosia
com fa l'ullet!

10. Veus-aquí l meu Estimat
que alegre m crida:
— Cuita, aixeca-t tot seguit,
la meya amiga ²,
colom del meu colomar,
ma hermosa, i vine.

11. Fugida es l'hivernada,
la pluja del Janer es ben passada.

12. Compareixen ja les flors
en la terra nostra,
el fruiter veu arribat
el temps de la poda,
i en nostres camps s'ha sentit
la veu de la tórtora.

13. La figuera ja trau ses figues flors;
la vinya que floreix escampa olors ³.

- 1) a) Mirau's-el amagat
darrera la muralla del tancat.
b) Veus-el allí com s'es mig amagat.
2) Amiga mia.
3) Aquí manca la traducció de les darreres paraules del versicle: «Surge, amica mea, speciosa mea, et veni». En el ma-

14. Coloma meva, tu que fas niu
d'aqueixes roques en les clivelles,
deixa-mel veure ton front joliu,
soni ton cantic en mes orelles;
puix si es ta veu dolça,
ta cara es hermosa.

ESPÒS

15. Les petites guineus
malmeten nostra vinya.
Caceu-les, amics meus,
puix, ai! està florida.

ESPOSA

16. Mon Estimat es per mi,
jo só per mon estimat,
qui entre lliris son ramat
pastura cada matí.

17. Fins que espiro lo jorn i caiga l'ombra,
oh torna, mon amor, torna lleuger,
més que l'isart i lo petit del cervol
que s'crien en les serres de Bether ¹.

nuscrit, segurament per una distracció del traductor, els versicles
13 i 14 en formen un de sol, passant del 13 al 15:

- 1) Que s'cria en les montanyes de Bether.

III

ESPOSA

1. De mes penes en el llit,
cada nit,
cerqui l'Amor de ma vida;
lo cerqui
i ai! no l trobi.
2. Jo men llevo desseguida;
per les places i carrers
el cercaré ab peus lleugers,
rodaré tota la vila.
Ai de mi
que no l trobi
a aquell que l meu cor estima!
3. Els custodis m'han trobat
que roden per la ciutat.
Heu vist l'Amor de ma vida?
4. Un xic més enllà l trobi
l'Amador diví
que l meu cor estima:
prengui-l i no l deixaré
fins que mel tindrè
dintre ma maisó,
en el mateix recambró
de la mare mia.

ESPÒS

5. Jo us ne conjuro, oh filles de Solima,
per los isarts i cervoles del bosc,
a la que l cor estima
deixeu-la somniar mentre ella vulla,
sense trencar-li l són.

AMIGUES DE L'ESPOSA

6. ¿Pel desert qui es aqueixa que sen puja
com plomall de fum
d'encens olorossim i de mirra
i de tota manera de perfum?
7. Mireu el palanquí de Salomó¹
ab les ales cobert del cobricel:
seixanta forts² l'enrotllen,
els més valents dels heroes d'Israel³.
8. Tots van armats de glavis
i són savis
en tota llei de combat.
Duu cada un l'espasa al seu costat,
que en sa mà trau espurnes
en les fredats nocturnes.

- 1) Veus-ací la llitera.
- 2) Tots de braò.
- 3) Que té Israel.

9. Salomó s féu una llitera hermosa
de la fusta del Libanus flairosa.

10. Són d'argent sos balustres i d'ebori,
sos canalons de purpura,
el seu reclinatori es una crosta d'or:
incrustà al mig la joia de l'amor
per la que més estima
de totes les donzelles de Solima.

11. Sortiu,
oh filles de Siona,
i a contemplar veniu
vostre gran rei cenyit ab la corona
ab que, en son desposori,
el coronà sa dolça mare un dia,
que fou per ses entranyes d'alegria.

IV

ESPOS

1. Amiga meva,
que n'ets d'hermosa!
Tos ulls purissims
són de coloma.
Amiga meva,
que n'ets d'hermosa!
Semblen tos rinxos
lluents ramats

que ses pastures
té en les altures
del Galaad.

2. Tes dents són blanques
com les ovelles
tot just sortides
del rentador:
són pariones,
i entremig d'elles
no hi ha un sol bello
sense blancor.

3. Dues cintes de púrpura tenyides
tos llavis són, i es dolç el teu parlar.
Són tes galtes florides
una magrana dolça
que en dos bocins s'acaba d'esberlar.

4. Ton coll es com la torra de David,
de marlets coronada amb un antpit:
ne pengen mil escuts
dels homes més forçuts.

5. Semblen tos pits
dos blancs cabrits
d'una gentil gazela
que peixen entre l'illiri i l'asfodela.

6. Fins que fugin les ombres de la nit
i s'esbadelli l dia,

aniré a la collada de l'encens,
pujaré a la montanya de la mirra.

7. No hi ha pas macula en tu:
ets tota hermosa, oh amiga!

8. Vine del Libanus, esposa;
vine del Libanus ja;
vine: seras coronada
lluny dels boscos d'Emanà,
del Sanir voltat de cingles,
de l'Hermon acongestat,
am llurs ferestegues coves
de lleons i lleoparts.

9. Tu m'has ferit el cor, esposa aimada,
tu m'has ferit el cor
de tos ulls ab sols una mirada,
de ta gran cabellera ab un fil d'or.

10. Que hermosos són tos amors¹,
oh germana meva esposa!
Més hermosos són que l'vi
que brumereja en la copa;
la sentor de tos perfums
val més que tots els aromes.

11. Els teus llavis són

1) En la versió llatina: «*Quam pulchræ sunt mammæ tuæ,
soror mea sponsa; pulchriora sunt ubera tua vino*».

meliflua bresca;
la mèl i la llet
brollen de ta llengua;
l'odor de tos vestiments
es com l'odor de l'encens.

12. Jardí tancat
ets tu, ma esposa aimada;
jardí tancat,
fontana segellada.

13. Tos plantius són vivers
de magraners,
de pomeredes,
nards i xiprers.

14. El nard i el safrà que creix entre la molça,
el cinamom boscà i la canya dolça,
tots els arbres del Libanus florits
allí flairegen;
l'aloès i la mirra allí barregen
llurs perfums exquisits.

15. Ets tu la fontanella d'aigües vives
que per l'hort¹ com del Libanus derives.

16. Plega tes fredes ales, vent del nord;
vine, aire del mig-dia;
l'aroma del meu hort
fluesca per l'hermosa rodalía.

1) Al jardí.

V

ESPOSA

1. Vinga mon Estimat a son verger
i saboregi l fruit de ses pomeres.

ESPÒS

Jo hi só vingut a mon jardí, oh germana
i esposa del meu cor;
la mirra hi he cullit ab mes aromes;
jo he menjada la mèl dintre sa bresca,
i ab mon vi jo he ma llet assaborida.
Amics, mengeu, beveu i embriagueu-vos.

ESPOSA

2. Jo dormo i mon cor vetlla;
sento la veu de mon Gojat que m crida:
— Obre-m, germana mia,
ma germana, ma amiga, ma coloma
immaculada i pura.
Obre-m, puix tinc el cap moll^a de rosada,
i de les gotes de la nit mos rinxos.

3. — Oh Espòs, — jo respongui-li,
me llevi ja la tunica,

2) Plc.

i de nou tindria ara de vestir-me-la?
Rentí mos peus. Com tornaré a empolsar-me's?

4. Ell, per obrir la balda,
la mà extengué en l'esclotxa de la porta,
i mon cor de tendresa s commovia¹.
5. Per obrir a l'Aimat jo m'aixecava,
mes mans vessen de mirra,
i degoten mos dits mirra més pura.
6. La tancadura de la porta li obro;
més ja l'Aimat no hi era:
de transit en la terra, ja era fóra,
qui sab aon... Més, ai! per poc, darrera
sa dolça veu se m'envolà la vida!
El cerco, i ai! no l trobo,
el crido i no m contesta.
7. Trobaren-me ls custodís
que volten la ciutat, i ai! me feriren
a cops, i els centinelles
del mur sens mantellina me deixaren.
8. Oh filles de Solima, jo us conjuro
que, si trobau a l'Estimat de l'ànima,
li dieu que d'amor jo malaltejo.

1) Versió llatina: «Et venter meus intremuit ad tactum ejus».

FILLES DE JERUSALEM

9. ¿Qui es aqueix que estimes,
oh tu la més hermosa entre les dones?
¿Què té ton Aimador de més que ls altres
perquè aixís a cercar-lo nos conjures?

10. El meu Amat es ros, candi i gentil ¹,
triat entre deu mil.

11. Son cap es or puríssim,
els rinxos de son front tanyes de palmera ²,
com les ales del corb fins i negrosos.

12. Sos ulls són com els ulls de les colomes
que juguen en la riba,
les que ab llet són rentades i reposen
al rabeig de les aigües.

13. Ses galtes són com eres
de plantes aromatiques, herbari
d'algun especier; sos vermellosos
llavis són lliris perlejats ³ de mirra.

1) a) Mon Amat es vermell, candi i gentil.

b) Mon estimat es ros, candi i gentil.

2) Deis rebrots de palmera
sa cabellera
té la finor
i la rossor.

3) Degotants.

14. Ses mans són rotllos d'or plens de jacintes;
son pit es un ebori ¹
esmaltat de safirs i pedreria.

15. Sos peus són dues bases d'or finíssim
de columnes de marbre ²;
airós es com el cedre,
la seva gentilesa es la del Libanus ³.

16. Sa veu es dolça, dolça,
i es tot ell amorós i desitjable.
Oh filles de Solima,
tal es aquell a qui l meu cor estima!

FILLES DE JERUSALEM

17. Aont es el teu Amat,
oh hermosa entre les hermoses?
Doncs, aon se n'es anat,
que ab tu l cercariem totes?

VI

ESPOSA

1. El meu estimat
se n'haurà baixat

1) Versió llatina: « Venter ejus eburneus ».

2) Versió llatina: « Crura illius columnæ marmoræ ».

3) Son simil entre ls arbres es el cedre,
entre les grans montanyes la del Libanus.

al jardí de les aromes,
a pasturar son ramat
i a cullir lliris i roses.

2. Mon estimat es per mi,
jo só per mon Estimat,
qui entre lliris son ramat
pastura cada mati ¹.

ESPÒS

3. Amiga meva, ets hermosa
i com Jerusalem bella i gallarda;
terrible i majestuosa
com un estol en orde de batalla.

4. Distreu de mi ton ull encés,
que m'ha corprés.
Ta gran cabellera extesa
a rinxos per ta espatlla està sospesa
com de cabres un ramat
en l'altura de Galaad.

5. Tes dents són blanques
com les ovelles
tot just sortides
del rentador.

- 1) Mon estimat està ab mi,
joestic ab mon Estimat,
qui entre lliris al mati
pastura lo seu ramat.

Són pariones,
i en totes elles
no hi ha un sol bello
sense blancor.

6. Del vel darrera
semblen tes galtes
florida escorsa
de la magrana.

7. Seixanta són les regines,
vuitanta són les esposes,
més les fadrines
són un sèns fi,
més que les roses
en el jardí.

8. Una es ma coloma,
una es ma perfeta,
la qui robà l cor ¹
a la mare seva.

Les verges qui la vegeren
la tingueren
per ditxosa,
les regines li digueren
tota hermosa.

- 1) Qui ha robat el cor.

FILLES DE JERUSALEM

9. ¿Aqueixa qui es
que retxosa puja,
com puja pel cel
l'aurora que apunta,
brillant com el sol,
bella com la lluna,
terrible com brau
exèrcit en lluita?

ESPÒS

10. A l'hort de les nogueres jo baixí
per veure l fruit del jardí,
per veure si les vinyes se vesteixen
de pampols verds i els magraners floreixen.

ESPOSA

11. De cop esmaperduda
sento rodar-me l cap
quan sobre mi
el bruit oi
de les carroces d'Aminadab¹.

1)

ESPOSA

Jo no sé com
poruga m posi a córrer
d'Aminadab
al veure les carroces.

AMIGUES DE L'ESPOSA

12. Oh Sulamitis,
torna ja, torna¹;
deixa-ns-la veure
ta cara hermosa.

VII

ESPOSA

1. ¿Per què la contemplau la Sulamitis
com si veïssiu un angel?

AMIGUES DE L'ESPOSA²

Que hermosos són tos passos³
en tes riques xinell'es,
filla gentil del príncep!
Són tos genolls com blegadiços golfos
obrats per mà de mestre.

2. Ton cos gentil es un piló de xeixa
voltada de blancs lliris⁴.

1) Gira-t i torna.

2) Segons altres interpretadors es l'Espòs qui diu tot lo que segueix, fins que parla l'Esposa.

3) Xamosos són tos passos.

4) Versió llatina: «Umbilicus tuus crater tornatilis, numquam indigens proculis. Venter tuus sicut cervus tritici, vallatus liliis».

3. Dos cabridets bessons que joguinegen
són tos pits blanquinosos.
4. Ton coll es blanc com torré d'ebori,
tos ulls són clars com les piscines d'Hesebon,
ton nas es com del Libanus la torre
que mira vers Damasco.
5. Com el Carmel altivol
ta testa es elevada i majestuosa.
Els cabells que li fan de diadema
llueixen com la púrpura;
el rei mateix s'encadenà ab sos rinxos.
6. Que bella n'ets i hermosa!
Oh quant agraciada en tes delícies!
7. La teva gallardia es de palmera
de sos raims de datils enjoiada¹.

UNA DE SES AMIGUES

8. Jo vull pujar-hi a la palmera hermosa;
jo culliré sa fruita;
sos pits seran per mi raims de datils,
i el perfum de sos llavis com de pomes.

9. Com un vi generós es ta paraula.

1) Versió llatina: «Statura tua assimilata est palmæ, et ubera tua botris».

ESPOSA

- Degut al meu caríssim, perquè l begui
i el saboregin a plaer sos llavis¹.
10. Jo só de mon espòs, i sa mirada,
com un imant, vers mi sempre es girada².
 11. Vine, amat meu, sortim a la campanya;
sojornarem en les masies rustiques³.
 12. Matinarem per corre a nostres vinyes⁴,
veurem si ls ceps floreixen
o si de raims d'or ja s'enrosseixen.
Veurem si ls magraners ja treuen flor:
allí, com la magrana,
jo t'obriré l meu cor⁵.
 13. Ja donen les mandragores olor.
Tenim tota llei
de fruita a la porta:
ne tenim d'antany,
d'antiga i de nova;
per vós, oh Amor meu,
jo la guardo tota.

1) Versió llatina: «Guttur tuum sicut vinum optimum, dignum dilecto meo ad potandum, labiis et dentibus illius ab ruminandum».

2) Se gira sempre.

3) Sojornem en les rustiques masies.

4) Matinem per sortir a nostres vinyes.

5) Versió llatina: «Ibi dabo tibi ubera mea».

VIII

ESPOSA

1. Oh! Si fossis tu ara — mon germanet
qui del pit de ma mare — xuclés la llet,
si a fóra jo t trobava — te besaria,
i ¿qui podria
fer-men retret?

2. Com te pendré
i a casa de la mare
te portaré:
allí m'ensenyaras
tes boniqueses
i bufoneses;
allí beuras,
ab el most aromatic
que t donaré,
el suc de les magranes
que exprimeré.

3. Sota mon cap sa esquerra
serà mon dolç coixí,
més ai! sa dreta
sobre l meu pit.

ESPÒS

4. Jo us ho demano, oh filles de Sion:

a ma esposa volguda
no li trenqueu el són
mentre ella vulla.

AMIGUES DE L'ESPOSA

5. ¿Qui es aqueixa que del desert puja
com boira d'olor
al braç recolzada
del seu aimador?

ESPÒS

Dessota la pomera t despertí
aon perdé ta mare l'ignocencia,
aont aquella que t donà lo jorn
vegé esflorada sa gentil poncella.

6. Com un segell me posaras
damunt ton cor,
com un anell¹ me posaras
damunt ton braç.
Puix com la mort
l'amor es fort;
es un infern la gelosia:
sa brasa es foc i flama que incendia.

7. L'amor diví no l poden apagar
ni ls rius ni les onades de la mar.

1) Segell

Si un hom per l'amor
dóna tot son or,
es com si no n des
res.

ESPOSA

8. Oh! Estimadíssim, encara
una altra cosa t vull dir¹:
ma germana es petitona,
no li puntegen els pits.
Què farem quan se li parli
de l'Espòs diví?

ESPÒS

9. Si ella es com un mur, un palau de plata
damunt hi farem;
si es com una porta, ab taulons de cedre
la reforçarem.

ESPOSA

10. Eix mur só jo: — torreja lo meu pit
des que passada — la trista ausència,
lo sol m'anima — de ta presència
i en pau se troba — mon esperit.

11. Lo pacífic rei

1) Estimat meu, una cosa
jo encara us voldria dir.

tenia una vinya
en Baal-hamon,
aprop de Solima.
La lliurà a uns vinyòvols¹
que li guardarien;
cada vinyater lin paga anyalment
mil sicles d'argent.

12. Ma vinya ara es davant meu:
me la guardo jo mateixa;
la vinyòvola sent jo,
teves són les mil monedes²,
les mil monedes per tu,
pels veremadors doscentes.

ESPÒS

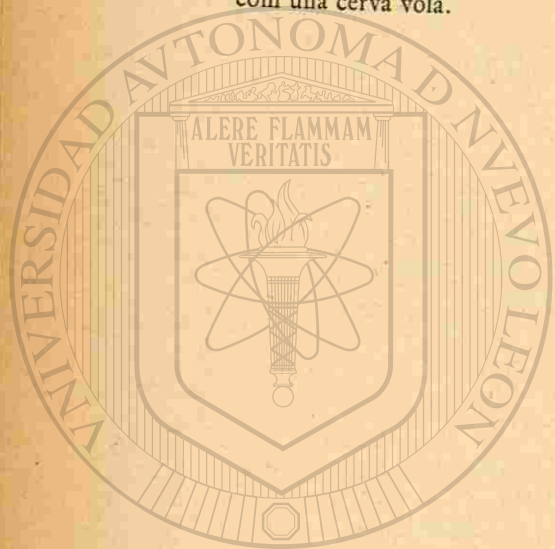
13. Tu, que en els horts fas estada³,
esposa, la meva esposa,
ara escolten els amics:
deixa-ls oir ta veu dolça.

ESPOSA

14. Jo cantaré, si vols,
més ja ho faré a la gloria;

- 1) La da a uns vinyaters
2) Les mil monedes d'argent
ara, oh pacífic, són teves.
3) a) Tu que habites en els horts.
b) Tu que vius en el verger.

ensenyam el camí;
pels puigs de les aromes,
corre com un isart,
com una cerva vola.

TAULA

	<u>Pàgs.</u>
Algunes notes sobre l misticisme den Verdaguer	5
Els Jardins de Salomó.	25
Nota	55
Cantic dels Cantics	57

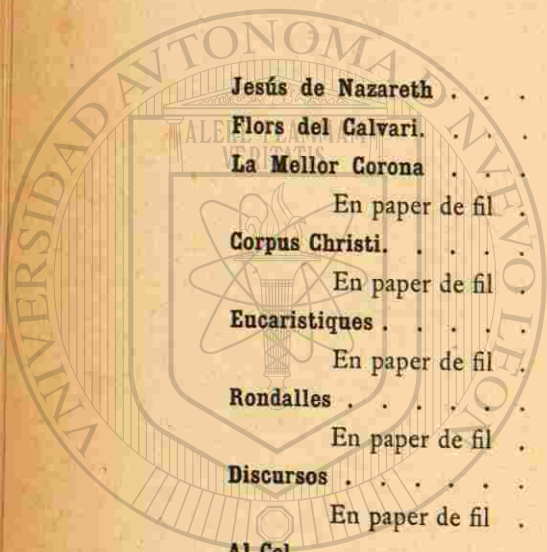
UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN

DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

OBRES DE L'AUTOR

	Pts.
Jesús de Nazareth	1
Flors del Calvari.	3
La Mellor Corona	3
En paper de fil	6
Corpus Christi.	1'50
En paper de fil	3
Eucaristiques	5
En paper de fil	10
Rondalles	3
En paper de fil	6
Discursos	2
En paper de fil	4
Al Cel	2
Viatges.	0'50
Excursions.	0'50
Flors de Maria	0'50
Dietari d'un pelegrí a Terra Santa	0'50
Folk-lore	1
En paper de fil	2

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN

DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN

DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

Una pesseta

— Collecció d'Obres Pòstumes —

JACINTO VERDAGUER

• Perles del «Llibre
d'Amic e d'Amat»,

den RAMON LLULL — — —

✿ ✿ Proleg den

MIQUEL S. OLIVER

(AMB CENSURA)

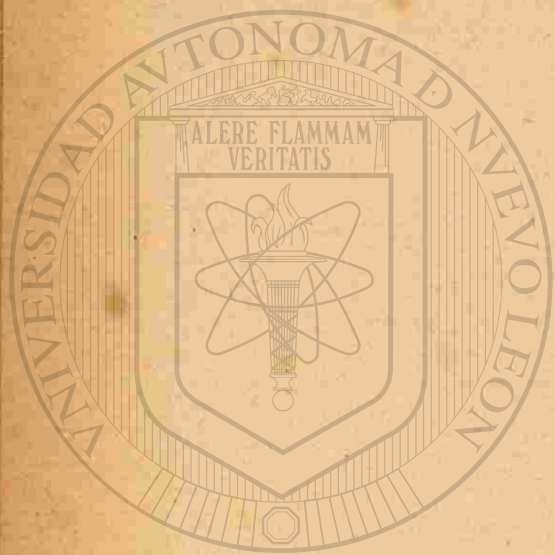
PERLES

UANL

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN

®

DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

JACINTO VERDAGUER

PERLES

DEL

LLIBRE D'AMIC E D'AMAT

DEN RAMON LLULL

(OBRA PÒSTUMA)

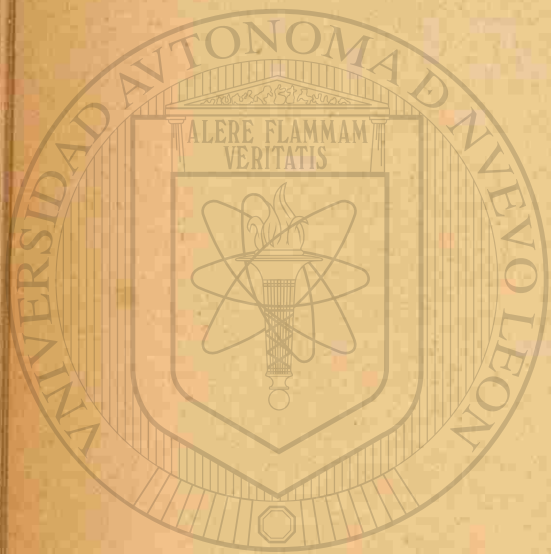
AMB UNA INTRODUCCIÓ DEN MIQUEL S. OLIVER

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN

DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS
BARCELONA

Tip. «L'Avenç», Rambla de Catalunya, 24

1908

DOS MOTS D'INTRODUCCIÓ

En la producció immensa de Ramon Lull es façil destriar-ne una part essencialment poetica, efusiva i lliure, que correspon al primer brollar d'aquella ànima de visionari i que simbolisa com el naixement d'una edat i d'un poble.

Felix, Blanquerna, l'Orde de Cavalleria, el magne tractat de Contemplació, constitueixen ensem el testimoni d'una nova cultura, de l'adolescència d'una raça i de la solidificació d'un idioma. Són llibres parions dels monuments gotics, meravelles trescentistes, obres de la matinada, escrites a trenc d'aua de les noves civilitzacions, en mig de una florida del Temps, que s desperta encara ple dels terrors de la nit barbarica, entre l'Infern del Dant i les Floretes d'Assís.

Ha fet observar un critic que allà ont el soli-

tari de Randa s mostra gran poeta no es precisament en ses obres rimades, ni adhuc en el mateix Desconhort, sinó en distints indrets d'aquells llibres seus en prosa, de caracter franc i popularista, aon, sense proposar-s'ho, va resumir estats de consciencia, estats de sentiment, ideals i fisonomia de la societat contemporanea. En tal sentit, Blanquerna no té preu. Aquella utopia d'una societat cristiana mig-aval, aont el fill d'Evast i Aloma passa successivament pels estats de matrimoni, religió, prelacia i pontificat, fins a refugiar-se en la quietut ermitana, quedarà sempre com un document d'alt valor i fins i tot com un mirall claríssim de la vida catalana del temps.

En semblants llibres, en Ramon Lull ofereix una de les mostres més assenyalades i soberbes de la florida de l'esperit franciscà. Es aquí aon se presenta contemplatiu, estatic, amarat de llagrimes de penediment per les turpituts i carnalitats de sos primers dies, i quan encara no s'enfureix ni desconcerta, com «home foll», «orat» i «fantastic», mal vist dels palaus i escarnit pels grans i poderosos de la terra. Encara no l'ha pres aquella amargor indignada de sos darrers anys ni s presenta irat i a voltes violent com si no pogués florir en sos llavis més que la flor vermella de la diatriba ni espurnejar en sos ulls altra cosa que'l llampec de l'odi contra ls prínceps indolents i els prelats cor-

romputs i simoniacs. Tota aquella primera part de la seva producció fuig també dels rigorismes, símbols i cabales de les Llogiques metrificades i de les Ars generalis ultima. Es cosa ingenua i vivent, que proclama parentiu i veinatge proxim amb els Jacopone de Todi i els Giacomino de Verona, com si s'haguessin obert tots junts en una mateixa primavera del món, a l'esguard amorosit de Frate Sole.

Una joia brilla especialment entre la profusió de l'immens tresor lullia, i aqueixa apareix encastada en el Blanquerna. Dins de l'irregularitat o desorde retoric de l'autor, el Llibre d'Amich e d'Amat s'ofereix, diriem, com el més acabat i perfet dels seus opusculs, com la més literaria i desinteressadament poetica de les seves manifestacions, encara que sempre dins d'aquell genre de literatura que s'ignora a si mateixa i no cura d'efectes, de primorositats ni d'estils. Res, per lo tant, més lluny de l'art professional del nostre temps. An aquesta condició de cosa unica i — en cert sentit molt restricte — de cosa classica, que distingeix el Cantich d'Amich e d'Amat, ha d'afegir-s'hi una altra excelencia, i es l'aparició triomfant i grandiosa del misticisme en una llengua hispanica popular, desviant-lo del llatí, aon l'havien deixat Gerson i Sant Bonaventura.

El novell catalanesc pot vanagloriar-se d'haver

donat al món un Cantic dels Cantics del segle XIIIe i d'haver ensenyat a les literatures modernes el camí d'aquella teologia mística que cerca «la possessió de Déu per unió d'amor». El col·loqui entre l'Amic i l'Amat es imitació i llunyana reminiscència de l'epitalami salomonic; es un epitalami empobrit i austerisat, en quant a la vestidura o ropatge, per un segle més ferreny i per una raça més occidental. Ha desaparegut de l'opuscul lullà el ric metaforisme semític, i sobre tot la violència sensual de les imatges i aquella ubriacança sense exemple de l'estil poètic. El símbol erotic s'hi despulla de tota relació sexual humana, pera reduir-se a un dialóg de purs esperits davant d'una naturalesa menys voluptuosa, quasi aspre, «entre la vinya e el fenollar», lluny de les collades de l'encens i del puig de la mirra, lluny de les pomeres odorants i torbadores, que no parla d'opulències ni delits de la terra, ans bé convida a l'extàtic a pujar al terrat de la cel·la i a plorar en silenci contemplant la sublim escampadiça dels estels.

Recordem els indrets més triats del Cantic de Lull, i molt en especial els dos capítols de Blanquerna que l preparen, i tot seguit sens vindrà a la memoria la doctrina estètica de Maragall i allò tant placent i enlairat de la «paraula viva». Eloqüència de paraula viva es aquella descripció de la pau ermitana, amb el feinejar de l'hort i

l'humil diaca que serveix al penitent i li adoba una escudella d'herbes i llegums. Tot s'imposa al llegidor amb forta potencia de cosa elemental i d'acte pur, que determinen una identificació perfecta. ¿Com no havia de preñar-sen, doncs, del flaire d'aquell verger trescentista, el rossinyol de Folgaroles, ni quina ànima poètica com la de Verdaguer podia apropiarsel i reviuir-l en ple XIX^{en} segle?

Fruit d'aqueixa apropiació es el nou volum d'obres inèdites o postumes de Mossèn Cinto que avui s'ofereix al public. Se tracta d'una parafrasi en vers del llibre lullà feta pel darrer gran místic i per un dels darrers grans poetes d'Europa. El manuscrit fou també rescatat mercès a la generosa diligència de bons amadors de la cultura que sen fan un dever d'entregar-lo a sos conterrànies.

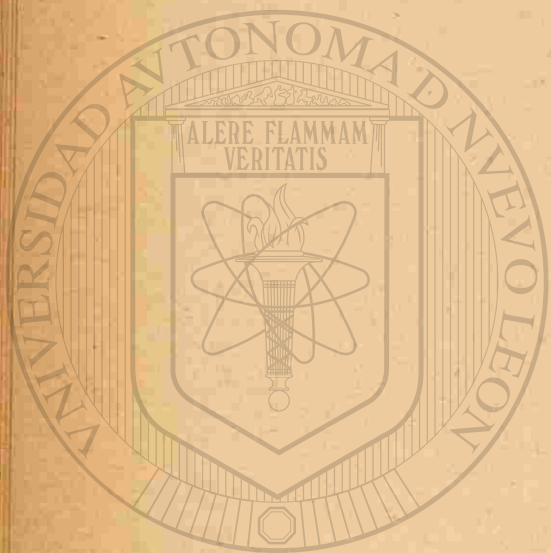
No cal ocultar que, d'haver viscut l'autor al temps d'imprimir-se aquesta obra, no hauria sortit sense correccions i retocs del text que aquí s'ofereix. Tothom sab com corretgia sos borradors i com passava una i altra volta la ploma sobre lo escrit de primera intenció, capgirant i mudant rims, conceptes i paraules. Desventuradament no hi ha ningú que pugui substituir-lo en una materia tant delicada ni tant sols ningú que s'permetés incórrer en tal atreviment. Queda tot, per lo mateix, en sa integritat primera i tal com sortí de les mans del poeta-sacerdot, això es, com a perfil i traça interina

d'un treball que hauria anat cisellant a poc a poc i colorint, ça i enllà, amb noves insistències de miniaturista. En no poques de les versions s'hi observa ja l'aplom i la justesa de lo definitiu i que no admet millora; en altres indrets s'hi mostra l traductor més vacilant i dubtós, com si encara no hagués pogut assolir el moment de l'acert, i fins i tot dona dues i tres versions del mateix passatge, sense decidir-se per cap d'elles.

Plena de dificultats era la tasca empresa per en Verdaguer. En primer lloc, transportar al vers modern la prosa de l'original lulià, encara que recordi, de lluny, la forma hebraica, versiculada i de paralelisme. En segon lloc, ajustar al llenguatge poetic d'avui dia una inspiració que portava sis-cents anys de vellura. Així com el mistic epitalami de Salomó, a través del segle XIII, havia pres formes aixutes i d'austeritat immaterial, allunyant-se de l'orientalisme originari, o si acas recordant, més bé, el nou orientalisme coranic i talmudic d'Avicbron i Tosail; de la mateixa manera l Cantic den Lull, passant per les mans den Verdaguer, se fa més idilic i més florit, se verdaguerisa i aponcella, s'omple de toies i tendrors, perd quelcom d'aquella grandiositat de salm i aquelles punxes dels caris ascetics de Randa, pera esdevenir suau, melific i aromós, amb tot l'aroma dels Carmels de la moderna mística.

Més si això no fos bastant o no s trobés prou llegitim, i si la gran anomenada den Verdaguer i la gerarquia que li correspon a l'història de la literatura no justifiqués el piedós afany d'espigolar els restes sobrers de les grans cullites passades, aquí trobarà l llegidor una petita joia de valor inapreciable i absolut. Es el proleg o introducció posat al seu treball, contant-ne l'origen i explicant-ne les vicissituds. Altra volta apareix aquí, intensament, el record de la «paraula viva»; més no una paraula viva de simulacre, obtinguda per secrets del mètier professional ni per procediments literaris, tècnics, de facil adopció, sinó viva en sí mateixa, amb tota l'espontanitat, l'encís i el misteri de la vida. Dolor gran es que en Verdaguer no hagués escrit més llargament en prosa catalana i que, així i tot, no siguin més llegides i conegudes les mostres que n tenim. En mig de la general desorientació que s'observa, ningú com ell hauria pogut revelar i ensenyar el sentit intern de l'idioma, perquè ningú, després de l'Aguiló, n'ha tingut com ell el secret i n'ha posseït i viscut l'unitat i la continuïtat.

En Verdaguer no es un castic que estrafà l'estil dels vells autors. Els idiomes, com els rius, no tornen arrera ni giren sa corrent; però, passant per distints llocs i per distints sigles, són substancialment els mateixos. La prosa den Verdaguer no es imitada: es una vena que continua. Per més de

PROLEG

No cal ser pescador de perles pera saber-ne trobar en gran, i de les més fines, en l'admirable LLIBRE DE L'AMIC I L'AMAT: elles mateixes venen a les mans de qui l'fulleja: basta dir que vessa per totes bandes, ensems que l'esperit de l'Evangeli, el perfum de la més alta poesia. Lo que no es tant facil trobar es la perlera del llibre, que es rarissim i sols se troba en el recó més amagat de les biblioteques. ¿Per què, en un temps en que la premsa tot ho devora pera escampar-ho l'endemà als quatre vents de la publicació, sols L'AMIC I L'AMAT, el veritable llibre d'or de nostra literatura, es poc més conegut que si fos inedit? ¿Per què en un temps en que tant se sonnia i s'escriu d'amor sols es oblidada dels homens l'amor de Jesucrist? ¿Per què, quan el mal s'enfaristola i surt a fatxendejar per tots els camins i carreres, el bé s queda tancat i reclòs dintre la capsa, com si tingués por de la

llum? Si L'AMIC i L'AMAT fos inspirat per amors terrenals i miserables, seria traduït a totes les llengües i es trobaria en totes les llibreries; més perquè parla de l'amor d'un Déu fet home que s deixà crucificar per amor nostre, no s troba en cap.

Tot això m deia a mi mateix la primera vegada que tingui la sort de veure-l en la Biblioteca provincial de Sant Joan, i això m dic encara després de trenta anys de llegir-lo, d'admirar-lo i d'anyorar-lo, puix sols n'he pogut posseir la dolenta copia que llavors ne vaig traure. Veus-aquí lo que me mou i obliga a estampar aquest florilegi. Com me vingué l'idea d'escriure-l no es pas llarg de contar.

Un cap-vespre dels ultims de 1894 truqui a la porta de l'ermita de Miramar demanant aculliment, i sos pobres ermitans, de bon grat i ab una cara que traïa la bondat del seu cor, mel donaren. Sobre la tauleta del senzill allotjament que m'oferiren prop del plat de seca i virolada sopa mallorquina i de l'escudella mengivola de fonolls marins que m donaren pera sopar, hi havia, quines postres pera mi!, el LLIBRE DE L'AMIC I L'AMAT amanit ab uns comentaris castellans. A desgrat de la sòn que tenia, vaig llegir-los d'un cap a l'altre, i aquelles *dialogacions* i *cantics* que sabia mig de cor, me feren una impressió tota nova, i en aquella soletat, en el bell cor de la nit, davant l'imatge de son illuminat autor, que lluia en marc tant pobre com son habit en la paret, com a primer i principal ornament de la cambra, els trobí un nou sentit i una sabor mis-

tica superior a la de tots els llibres místics escrits per la mà de l'home. Aquella sentor regalada m tornà al paladar de la memoria tota la nit, i esperi la claror del dia mig despert i mig en somnis, assaborint, i no sé si diga remugant, aquells misteriosos conceptes sempre ab creixenta fruició. Fòra dels llibres sagrats, jo no recordo haver llegida poesia mística més alta i que entrés més sobiraniament esbalaïdora i lluminosa en la meva ànima.

L'endemà, després de celebrar la santa missa en la capella dels Penitents, baixi a l'ermita de la Santíssima Trinitat, on resta encara alguna ruïna del convent de Ramon Llull, el primer de missionistes que hi ha hagut; pugí a la Cova, aon diuen que escrigué algun de sos millors llibres; visití les ruïnes de les ermites velles tal volta habitades per anacoretes contemporanis seus; m'enfilí a les cingleres de l'Alsina borda i l'Atalaia vella, dominadores d'aquells sagrats indrets; davallí d'aquella mar que ell contemplaria en extasi tantes vegades, i, sense adonar-men, trobí que ls pensaments en prosa que havia llegits la vetlla abans, anaven prenent, tot rodolant pels recons de la memoria, el fullatge del vers i la girada i l'aire de la poesia.

Grans mercès a la generosa i amable hospitalitat de l'arxiduc D. Lluís Salvador, qui s dignà servir-me de guia per aquells boscos i serres veïnes. Tot contant-me fil per randa en el lloc mateix totes ses tradicions i llegendes, poguí allargar-hi l'estada alguns dies i meditar de nou aquells *Cantics entre la vinya i el fenollar*, aon probablement foren escrits,

escalfar-me a llur escalfor i ab la seva llum illuminat traduir-ne alguns altres a mon llenguatge. Tot allí m'ajudava i em donava la mà en l'obra; les imatges mateixes que jo tenia davant els ulls podien haver-li inspirades an Ell les idees que jo posava en vers. ¿Qui sab si l'*Aubó*, aquell lliri blanc tant bonic com abundós i de tant bon auguri, que diuen per allí fa dir als pagesos: «Any d'aubons, any de gabaions», li posà a la ploma l cantic: «Entrà l'Amic en l'hort d'amor, i veu-hi un bell lliri i alegrà-s, per quant aquell lliri li representava l seu Amat»? ¿Qui sab si la Font que s troba al peu del camí, entre la capella i l'hosteria, li inspirà l'altre cantic no menys admirable: «Bevia l'Amic en la font de l'Amat i embriagà-s d'amor»? ¿Qui sab si aquells horts i vergers eren els *horts* i *vergers* de que parlava l'Amic, i sos camins les tant anomenades *carreres* que l'hi duien? Eren les mateixes *flors* les que hi *florien*, eren els mateixos *papellons* els que hi *volaven* i els mateixos *aucells* els que hi *cantaven a l'alba*. Per fosca i desentonada que sia ma veu, jo no podia quedar mut en el concert que allí les criatures totes aixecaven a l'Amat, i, no sentint-me capaç d'inventar una nota digna, i ni volent ni gosant aixecar la veu a casa del gran mestre, repetia a ma faisó i manera, com un humil ressò, les notes divines de son cantic.

Quinze mesos després, el primer dilluns de Quaresma, circumstancies de que no m voldria recordar me tragueren de Barcelona i m'obligaren a cercar un redós sota l mantell de la Verge del Carme

en el carrer de Santa Creu de Vallcarca. Desitjant estar-hi ab bona companyia aconsoladora i remeiera de mos mals, me n'hi vinguí ab una estampa del venerable martir Ramon Llull que duguí de Palma, i per llibre de meditacions en harmonia ab l'estat de la meva ànima me n'hi duguí l D'AMIC I D'AMAT i per entreteniment els versos començats en son ermitatge.

En els llengoteigs que sem tiraven volia aconsolar-me llegint que «si no hagués haguda pietat (l'Amat) no m'haguera turmentat de sospirs e de plors e de trebays e de langors»; i en la soletat i pobresa en que m deixaren gairebé tots els amics, volia acompanyar-me ab Aquell que «tenia per riqueses les paubretats y per repòs els languiments», per «benaurança la malanança sostinguda per amor», i per «miseria lo cumplir en est mon sos deures, per so car a los breus delictes seguesquen turments perpetuats». Lo desitjava per guia «en les carreres d'aquest mon, per mi ben longues y perilloses» i «poblades de consideracions e de sospirs e de gloria», fins a trobar els «fruyts, d'amors». I desitjava encara més lligar-me pera sempre a l'Amat «ab aquella corda ab que les sues amors se nuaven». Me calia apendre que «lo senyal de l'Amat apart en l'Amich» qui per amor es en tribulació, i que aqueixes «senyals de les amors que l'Amic fa a son Amat son en lo començament plors, en lo mig tribulacions, e en la fi la mort»; i, per ultim, me calia entrar d'una vegada i enfortir-me en la difícil i aconsoladora doctrina de que

les «tribulacions, plors, sospirs, tristors, trebayls y perills son delectació de l'Amat».

El lloc de Santa Creu, per bonic que sia, no es pas comparable, ni de lluny, ab el vessant de Miramar, més ne té alguna cosa, i ma bona voluntat n'hi afegia alguna altra pera augmentar la retirança. Ací hi ha una ermita com allí, encara que més humil i nua, i, si no es dedicada a la Santissima Trinitat, ho es a la Verge Maria, que n'es el sagra-ri. Ací també hi ha devotes coves de penitents com allí, també l'arbitjol sarmentós s'hi entrelliga ab l'arc i la romaguera pera tancar els camins, i les etzavares i figueres de moro, ab ses urpes verinoses, com el drac de la falla, aturen d'assaltar els jardins. Desde ací s veu la mar, bé que un xic més llunyana que allí, i *vinyes* i *fenollars*, i camps i boscuries, i una gota d'aquella soletat d'allí tant dolça, tant plamenta i inspiradora. En el cel que s veu blavejar per entre les branques de les oliveres del Carmel, Horta, Vall d'Hebron i del torrent Maduixer, com entre les de la Illa, m'esforçava en reveure l'Amat del meu cor, qui volgué morir clavat de peus i mans en l'olivera del Calvari. Sota ls reinosos pins de Sant Genís d'Agudells i de Valldaura vaig corretgir i acabar els versos començats a l'ombra de les alzines de Miramar, i, bé o malament, l'obra quedà llesta desde la florida dels ametllers i les violes fins a la dels lliris de Sant Antoni.

Els devots del beat i els admiradors del savi doctor me poden agrair, si altre no, l'impressió d'una nova tria de sos cantics i de sos pensaments

més triats. Alguns estan com en l'original, fins ab les mateixes paraules, havent-hi afegit solament els consonants i la cadencia; altres ne són com una glosa o comentari poetic, no sé si prou ensopegat.

Bé ho sé prou de que en cap dels Cantics l'original hi haurà guanyat res, i fins de que, sense voler-ho, en alguns hi haurà perdut, més espero que no hauré decantat cap de sos conceptes de son primer i veritable sentit, ni hauré fetes malver cap d'aqueixes joies divines que tant estimo. Veus-aquí justificat el meu atreviment d'haver posades mes mans barroeres en eixa obra sagrada. La mateixa amor de l'Amat que fou l'inspiradora d'aqueixos pensaments n'ha sigut la traductora, movent-me i obligant-me a mi, n'estic segur, a posarlos en vers a la moderna pera fer-ne agraciats present a les ànimes, si alguna n'hi ha en nostres fredorosos dies que n senti la ferida. Passava jo assedegat per la vinya de l'Amic, i sabent que es tant bo, el Sant m'ho perdoni, me n'he presos uns gotims dels que més rossejaven i més denteta feien. Passava per vora l verger de l'Amat, i hi he vist tantes i tant belles flors que he caigut en la temptació de cullir-ne unes quantes de les més vistoses, que avui oferesc als aimadors de la bella poesia mistica. Totes elles, desde la primera a l'ultima, són del jardí del venerable mestre: jo sols reclamo com a propri les quatre fulles de falguera ab que he guarnida l'humil toia i el pobre fil de la versificació ab que l'he lligada.

I ara, oh llegidor, sia Jesús l'Amat dels nostres cors.

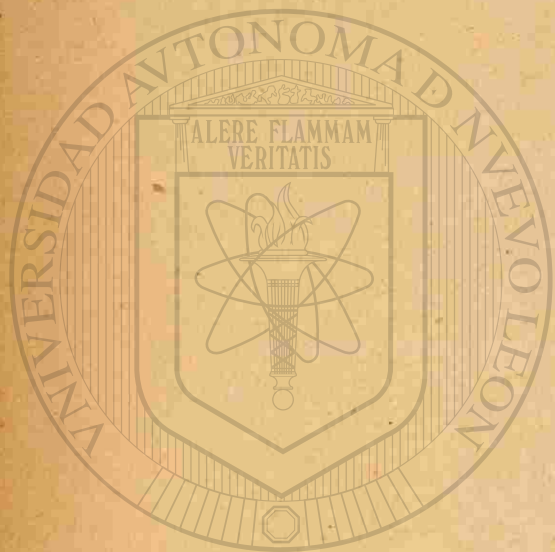
L'ermita de Miramar
m'apareix un colomar
ont un vol d'ànimes belles
volen entre flors i estelles,
entre cel i terra i mar.

Dins la mateixa nit del 10 de Desembre de 1895

UANL

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN

DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

I

Digué l'Amic a l'Amat:
— Per lo molt que m'heu donat,
trist de mi, què us donaria? —
Digué l'Amat a l'Amic:
— Dóna-m ton cor fredolic,
que d'amor te l'ompliria.

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN

DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

Una vegada s'ajustaren
per estimar molts aimadors,
tots un mateix Amat triaren,
imant diví de llurs amors.
Tot l'Estimat quiscun tenia
en sos joiosos pensaments
i per Ell sol quiscun patia
dolços martiris i torments.

®

4*

L'AMIC:

— Oh rius que n baixau: ¿ al cim de la serra,
desfent el camí, quan hi tornareu?

L'AMAT:

— Quan, prenent el vol, remunti a son Déu
l'home capficat al llim de la terra.

5

L'Amic a l'Estimat li deia un dia:

— Oh vós que ompliu el sol de resplendor,
ompliu mon pit d'amor. —

L'Amat li responia:

— Séns compliment d'amor
tos ulls no foren amarats de plor.

7

Li demanà a l'Amic son Estimat:

— Per lo que m'has aimat
t'hauré donada alguna recompensa?

— Sí, — respongué l'Amic, — que entre ls plaers
i les penes que m dàreu a milers
no hi trobo diferencia.

* Roser, 147. — Nota de l'autor.

8

— Dignes, amic, — digué-li l'Estimat; —
desitges tu que dobli tes langors?

— Sí, — respongué l'Amic, enamorat; —
sí, més abans doblau-me les amors.

9

Diu l'Amat a l'Aimador:

— Sabs encara què es amor?

— Si no ho sabés, vida mia,
sabria que es agonia,
martiri, pena i dolor.

12

— ¿ Què apar més visible, oh amic insensat,
l'Amat en l'Amic o l'Amic en l'Amat? —

— L'Amat en l'Amic per roses i lliris
es vist, per delícies, perfums i dolçor:
l'Amic en l'Amat es vist per martiris,
treballs i dolor.

13

Plorant cercava l'Amic
qui a son Amat li diria
les penes que nit i jorn
per Ell passava i patia.
En açó trobà l'Amat

que en un llibre les llegia
les penes del seu amic
junt ab els grats que n tenia.

15
— Digues, aucellet que refiles i cantes,
¿al resguart te poses de mon Estimat
sols perquè t'abrigui de l'indiferencia
o bé en amor seya te deixi inflammat?

— I, ¿qui m fa cantar, — l'aucellet responia, —
sinó l Déu altíssim qui m té enamorat,
aquell que té sempre l'amor per sirventa
i té per ofensa no ser estimat?

16
Entre l temor i esperança
sa posada féu l'amor:
allí viu de pensaments
i d'oblit se neula i mor
les coses del cel si oblida
per los platxeris del món.

17
Els ulls i la memoria de l'Amic
escatiren fortment una vegada:
deien els ulls que l veure l'Estimat
es millor que tenir-ne recordança,

i deia la memoria que per ella
sen puja l'aigua als ulls i el cor s'inflama.

20

Vingueren de l'Amat al jutjament
plor i sospir
per quin era volgut més fortament
si ho volgués dir.

Jutjà l'Amat que ls dos del seu amor
són els rebulls,
més que ls sospirs són més aprop del cor;
el plor, dels ulls.

21

L'Amic anà a la font
ont aquell que no ama s'enamora,
i aixís que hagué begut
sentí en el cor fiblades amoroses.

L'Amat també hi anà
per fer l'amor de son amic més doble;
cresqueren les amors,
més ai! també cresqueren les congoixes.

22

Malalt sentint-se l'Amic,
de l'Amat se recordava;

qui de merit el peixia,
d'amor diví l'abeurava,
de paciència ab llençol
el cobria i el colgava,
d'humilitat el vestia
i ab veritat el metjava

23

Demanaren a l'Amic
ont era son Estimat?
— Mirau's-el aquí en el ric
palau de tot lo creat.
Mirau's-el en mos amors,
en mos llanguiments i plors.

25

Cantaven els aucells
el cantic de l'aurora;
se despertà l'Amat
qui es l'alba de la Gloria.
Els aucellets del cel
plegaven llur salmodia,
més ai! l'Amic s'es mort
al puntejar l'aurora.

26

Un aucell de grogues ales
de l'Amat cantava en l'hort.

Cantava de nit i dia
l'himne sant de ses llaors,
i l'Amic li deia: — Canta,
aucell de les ales d'or:
si no ns entenem per llengua,
entenem-nos per amor,
que les teves refilades
me parlen de l'Amador.

27

De cercar son Estimat
l'Amic estava llaçat,
a sos ulls la sòn venia,
i ell sospirant l'esbargia
perquè l'Amat ni un moment
de son record fos ausent.

28

L'Amic i l'Amat
un jorn se trobaren;
l'Amat que li diu:
— No cal pas que m parlis:
fes-ho desde avui
sols ab les mirades,
que són per lo cor
les millors paraules,
i et daré de grat
allò que m demanes.

29

Desobeí l'Amic a l'Estimat,
i penedit plorava nit i dia,
fins que l'Amat moria
de l'Amic ab la vesta disfreçat
sols per tornar-li ab sa divina amor
un bé superior
del que perdut havia.

30

Enamorà l'Amat a l'Amador
i no l plangué de sa crudel langor
perquè més i millor l'aimés encara.
L'Amic, en son torment,
trobà reveniment
al raig assoleiant-se de sa cara.

33

Va l'Amic per totes bandes
de l'Amat cercant devots:
els cerca per plans i serres,
i ai! no n troba cap en lloc.
Ell que, prenent una aixada,
se posa a obrir un gran clot
de la terra en les entranyes,
esperant ser més sortós,
ja que damunt de la terra
sols hi troba desamor.

34

— Dignes, aucellet que refiles i cantes:
¿per què ab penes tantes
l'amor me combat? —

Així responia l'aucell cantador:
— Si no sostinguessis treballs per amor,
ab què estimaries a ton Estimat?

34

En el verger de l'Amat
l'aucell cantava
la cançó del paradís,
del món oblidada.

— Aucellet, bon aucellet, —
l'aimador li deia; —
¿l'Estimat ab sos amors
per què m'atormenta?

— Si no penes per amor, —
l'aucell responia, —
si no penes per l'Amat,
ab què l'aimaries?

35

Tant depressa caminava
pel camí de mes amors,

que en sa carrera deixava
els aucellets voladors.

Caiguí sobre les espines,
que prenguí per llit de flors,
pensant en les flors divines
de les eternes dolçors.

37

Entre plors i sospirs l'Amic cantava
els amorosos cants de l'Amat,
que així de vers en vers descapdellava:
— Es l'amor en el cor enamorat
més prompte que en el llamp la resplendor,
i en l'orella lo tro rodolador.
Més que en la mar l'onada gegantina,
l'aigua es corrent i viva en el plor seu,
i l'amor del sospir es més veina
que l'albor de la tofa de la neu.

39

L'Amat matinejava
cercant a l'Estimat.
Ja n troba un bell salmaire,
li dona l Déu-vos-guard.
— Salmaire, bon salmaire,
n'haurieu vist l'Amat?
— De quant ençà l perderes,
tu que mai l'has deixat?

— Des que mon cor l'estima
ma pensa l'ha ovirat,
puix que totes les coses
me parlen de l'Amat.

40

L'Amic a l'Estimat un jorn mirava
ab ulls de pensaments i de sospirs,
i ab ulls d'amor, de gracia i de justicia
l'Amat feia l'ullet a son amic,
i l'aucellet en el verger cantava
lo goig d'eixes mirades infinit.

41

Les claus ab que obre l'amor
de son alçar les portes
són daurades de gemecs,
desigs i plors i congoixes:
el lligam ab que l'Amic
a sa cintura les corda
es teixit de devoció,
conciencia i bones obres;
i els porters del palau són
justicia i misericordia.

42

Ab cops suaus d'amor i d'esperança
l'Amic truca a la porta de l'Amat.

Aquest oia ls cops ab caritat
i ab una amor que d'estimar no s cansa.
Quan sos batents la porta d'or li obria,
l'Amic entrava a fer-li companyia.

44

L'amor pur de l'Amic
viu entre dues flames:
la una es de pensament,
desigs i vives ansies;
l'altra es d'adversitats,
temors, sospirs i llagrimes.

45

Desitjava l'Amic la soletat
sols per fer companyia a son Amat;
puix, sense l seu consol,
entremig de la gent està tot sol.

46

A l'ombreta d'un arbre
molt hermós i florit
uns homens que passaven
trobaren a l'Amic.
— ¿Per què estas sol, — li deien, —
per què estas sol aquí?
— De sol jo no hi estava,
més ara bé hi estic,

puix ara só ab vosaltres
i abans ab Jesucrist.

50

L'Amic deia a l'Amor:
— La vida mia,
remei del meu dolor,
remei i malaltia,
com més Vós me goriu,
més malalt me teniu,
i el mal que m'esperona
la sanitat me dóna.

51

— Què es l'amor mia? —
deia l'Amic a l'Amat;
i l'Amat li responia:
— Ta amor es segell daurat
que impresos mostra a les gents
mos honraments.

52

En fosca presó se veia
lo pobriçó de l'Amic
lligat ab cadenes dobles,
de cap a peus mal ferit,
per amor del que tant aima
Nostre Senyor Jesucrist.

— Ont es ton Amat? — li deien
aquells que l feien morir,
i amorós ell responia:

— Mon Amat? Veus-el-aquí,
veus-el-aquí en la creixença
de mes amors sense fi
i en l'alegria que m dóna
de mos martiris en mig.

54 *

Tot pensant en qui es ma gloria,
he perdut l'enteniment;
de tant tenir-lo present
he perduda la memoria.
Resta-m sols la voluntat
per amar més a l'Amat.

55

Diu l'Estimat: — Seria meravella
que l'amor de l'Amic, falsa i girella,
s'adormís a l'amor de l'Estimat. —
Respon l'Amic: — Més meravella fóra
que l'amor de l'Amat deixés afóra
a l'Amic que a ses portes ha trucat.

* Roser, 145. — Nota de l'autor.

56

Un jorn pujà l cor de l'Amic
de l'Estimat a les alteses
perquè no fos privat d'amor
de nostre abim en les misereries.
El contemplà de fit a fit,
més l'Estimat li diu: — Arrera!
Has de guanyar eix gran plaer
passant més dòls sobre la terra.

57

— Dignes, orat,
quines són tes riqueses?
— De vós, oh Amat,
l'estretor i pobreses.

— Dignes, Amic,
quin es ton repòs?
— Es l'afadic
que pateixo per Vós.

61

— On començaren les teves amors?
— En les nobleses de mon Estimat.
Per ses nobleses
i ses gentileses
totes arreu les del món he deixat.

62

Si t desamava l'Amat,
dignes, beneit, què faries?
— Si m desamava l'Amat
més que mai l'estimaria,
que l desamor és la mort
i l'amor seva es la vida.

64

Digué l'Amic a l'Amat
que li pagués la soldada.
L'Amat compta ls pensaments,
els enuigs, perills i llagrimas
que en els altars de l'amor
li té oferts en holocauste.
Quan tots els hagué comptats
no tanca lo compte encara:
hi afegí los goigs eternals
de l'eterna benhaurança,
i damunt dels goigs eternals
Ell mateix se li donava.

65

— Amic, digues què es
benaventurança.
— Es tribulació
per Déu suportada.

65

Li digueren a l'Amic:
— Doncs quina cosa es miseria?
— Lo satisfer sos desigs
en esta vida terrena,
puix la dolçor d'un moment
s'hi torna amargor eterna.

65

— Digues, beneitó,
què es tribulació.
— Veure la deshonra
que s fa a l'Estimat,
digne de tota honra
per l'eternitat.

66

L'Amic, enamorat,
plorós mirava i deia a la creu santa
on gemegà i morí son Estimat:
— Oh lloc que representes amor tanta,
fes-li saber les penes
que jo per Ell sofri. —
La Creu li responia:
— Eren majors les penes que patia
lo teu Amat diví
quan d'amor en mos braços se moria.

71

L'Amic, davant de les gents,
de l'Estimat se dolia,
puix ab penes i torments
la seva amor no encenia.

L'Estimat li responia:

— Són els treballs i dolors
multiplicament d'amors.

72

Per un prat uns nins corrien,
per un prat molt delitós,
entre ls arbres que verdegem
encalsant els papellons.

Com més corren per haver-los,
més en l'aire alcen el vol:
de papellons no n'agafem,
més, sí, trepitgen les flors.

L'Amic ne prenia exemple:

— Tal fan els argüidors,
que ab subtileses inútils
volen comprendre al Senyor,
que als savis tanca la porta
i l'obra als senzills de cor.
Sols la fe veu a l'Altíssim
per les finestres d'amor.

73

— Com de parlar te desveses?

Per qué estas tant concirós?

— Pensava en les boniqueses
de l'Estimat del meu cor
i en la semblança que tenen
felicitats i dolors,
que van per la terra i venen
prenent i donant amors.

76

Si s tanca l secret d'amor
dintre l pit, es una espina,
més si s divulga a la gent
dóna encara més punyida:
per ço l pobre de l'Amic
sempre pateix i sospira.

77

A sos gentils aimadors

els digué l'Amor un dia:

— Demaneu lo que vullau,
que tot vos ho donaria. —

Demanaren-li l vestit
ab que l'Amor se vestia,
demanaren-li son cor,
son cor i sa fesomia,

perquè al venir l'Estimat
rebedors els trobaria.

84*

Cercant l'Amic a l'Amat
trobà un home que moria,
que moria sens l'amor
de Jesús i de Maria.
— Per què moriu sense amor?
— Perquè sense amor vivia.

86

De tant pensar en l'Estimat dolcissim
l'Aimador se fonia de tristesa;
li demanà per refrigeri un llibre
que conté d'una a una ses belleses,
més al llegir-ne la primera plana
se li doblaren els treballs i penes.

87

L'Amic estava malalt
d'amorosa malaltia;
lo metge que l ve a gorir
bé prou que li coneixia.
Cada remey que li fa
lo mal d'amor li creixia,

* *Ídilis*, 84. — Nota de l'autor.

li creixia l mal d'amor
i al mateix temps sen goria.

88 -

A pler l'Amic i l'Amor
de l'Amat conversejaven,
i al veure-l de cop venir
l'Amic se desfèu en llagrimès.
L'Amor el deixà tot sol
veient que se li desmaia,
més l'Amat se li acostà
i al punt el reviscolava,
mostrant-li dintre l'espill
de la seva recordança
ses divines perfeccions
i el sol de la seva cara.

89

— Per molts camins jo vinc a vostre cor, —
a l'Estimat li deia l'Aimador, —
per molts camins a Vós m'anima vola,
vos crido per cent noms de dia i nit,
més ai! l'amor ab que m deixau ferit
l'amor es una sola.

90

S'ensenyà l'Estimat — a son Amic novell
vestit ab un saial — de drap blanc i vermell.

En un cim sen pujà — perquè l puga ovirar,
 los braços extengué — perquè l puga abraçar,
 i après doblà son front — perquè l pogués besar.

93

En el cor de l'Amic l'Amat semblava
 sospirs, virtuts i amors,
 i aquest la sembra mística regava
 de llagrimas i plors.

El cor de son Amic l'Amat omplia
 de llanguiments, tribulacions i fèl:
 l'Amic se l'endolcia
 ab esperança i pensaments del cel.

94

L'Amat obri sa gran cort,
 del món la més sumptuosa;
 convida a comtes i ducs
 a un real festí que hi dóna;
 s'hi deixa caure l'Amic,
 més l'Amat el posa en roda:
 — Puix jo no t'he convidat,
 a aquest festí què t'hi porta?
 — M'hi porta l'amor que us tinc
 i el desig que m'esperona
 de veure l sol d'eixos ulls
 i la vostra cara hermosa,

la llum de vostre palau
 i l'esclat de vostra gloria.

96

Sentint-se lluny de l'Amat,
 frisós l'Amic el cercava,
 i ab la llengua de l'amor
 per tot arreu ne demana.
 Com una perla en el fang
 entre la gent el trobava
 que tenien en menyspreu
 sa bellesa sobirana:

— Oh Amat! — exclama l'Amic, —
 Oh joiell de la meva ànima,
 els agravis que se us fan
 dignes són d'eterna flama!
 — Eixos agravis sem fan
 de lleals amics per falla,
 que si com cal ne tinguéis
 m'honra fóra ben guardada. —
 Al sentir això l'Amic
 venien-li ls ulls en aigua,
 més l'Estimat del seu cor
 en son dól l'aconsolava
 ensenyant-li de ple a ple
 l'hermosura de sa cara.

97

La claror de la cambra de l'Amat

illuminà la de l'Amic un dia,
i l'escombrà de negra fosquedat
i l'ompli de plaers i d'alegria.

Perquè son Estimat hi capigués
d'una a una n tragué totes les coses,
que les més grans i hermostes,
prop de l'Amat, no li semblaren res.

99

En l'hostal de l'Amic
vingué a albergar-se l'Amador més ric,
i el majordom li demanà l'hostatge.
Més l'Amic li digué: — Allotja-l de grat,
puix es mon Estimat,
qui ab sang fa temps comprà nostre llinatge.

100

Memoria i voluntat
pujaren la montanya de l'Amat,
tant acimada
perquè l'enteniment prenga volada
i es doblen sos amors a l'Estimat.

101

Missatge de plors,
missatge d'amors:
es son Estimat qui a l'Amic l'envia

perquè no s trenca
el dolcíssim llaç
de sa companyia.

102

Desitjava l'Amic a l'Estimat,
que s'era ai! allunyat,
i per correu sos pensaments li envia,
perquè sobre les ales del desig
li n duguen un esquitx
del dolç plaer que regalat li havia.

103

L'Amat a l'Amic
donà un benefici
de plors i sospirs,
de pena i martiri.
La pena es crudel,
es llarg el suplici:
com més llargs i durs,
li són més alivi.

106

Estimat meu, vostra amor
atormentava l meu cor
fins que us vegi entre mes penes:
llavors l'amor me gori
ab el coliri divi

de vostra hermosa presència,
i Vós, per paga i favor,
me donàreu més amor
que duplicà ma dolença.

108

Cantava l'Amic i deia:
— Quin torment dóna l'amor,
quin torment i quina ditxa,
si s'aima l meu Aimador,
qui estima ab amor immensa
de perdurable dolçor,
pura, dolça i sense mida
sobre totes les amors!

109

Món enllà sen va l'Amic
per unes terres estranyes
on pensa que trobarà
l'Aimador de la seva ànima.
Ja n veu venir dos lleons,
ja sent son halè de flama,
ja li n ve por de la mort,
de la mort que se li atança,
i es recorda de l'Amat,
per qui viure desitjava.
Tant bon punt pensa en l'Amat
els lleons s'agenollaven
per besar-li mans i peus,

per aixugar-li les llagrimes.
Veient mañyacs els lleons,
de nou en reprèn la marxa
vers on creu que trobarà
l'Aimador de la seva ànima.

110

L'Amic sen va per les planes,
per les planes i els turons,
dia i nit cercant l'eixida
de la carçre de l'amor,
on té presa la seva ànima,
sos pensaments i son cor.
Per distreure-s de sa angoixa
va cullint roses i flors.
Ja n troba un anacoreta
dormint al peu d'una font.
Li n tira una flor o dues.
— Bon dia que Déu vos dó.
L'haurieu vist entre somnis
a l'Estimat del meu cor?
— Jo no l'he vist entre somnis,
puix tant si dormo com no,
mos pensaments estan presos
en ses cadenes d'amor. —
A l'Amic aixó li agrada:
ja té un company de presó.
S'abracen i s'apetonen
i ploreu après els dos

que d'aimadors que l'estimin
l'Amat ne tinga tant pocs.

116

A seguir son Amat l'Amic cuitava.

Per lo camí ont anava
li eixia un fer lleó
que d'un a un els viatgers desfeia
que en son cor no sentien devoció.

L'Amic passava i deia:

— Qui no tem pas a mon Amat volgut,
ha de tèmper arreu totes les coses
com a feres del bosc esgarrifoses.
Qui tem a Déu, de totes es temut.

118

Il·luminà l'Amor el nuvolat
que s'posa entre l'Amic i l'Estimat,
i el deixà lluminós i resplendent
com en l'alba l'estrella,
la llum en la nit bella,
lo sol en l'orient,
i pel nuvol aquell fulguríssim
parlaven *os ad os* l'home i l'Altíssim.

119

Digné l'Amat a l'Aimador:
— Quina es la nit de més foscó?

— La vostra ausència.
— Quin es el jorn de més claror?
— Vostra presència.

121

« Alegri-s mon Amat, —
l'Aimador li escrivia; —
d'Ell es ma voluntat,
seva es la vida mia.

De vostra amor mai n'isc
i encara vos anyoro;
per Vós es que jo visc,
per Vós es que jo moro. »

124

A l'Estimat del seu cor
l'Amic s'acostava un dia
sols perquè l'aconhortés
dels languiments que patia,
sols perquè aixugués sos plors
i els tornés en alegria.
Com més s'hi anava acostant,
més sospirava i languia
veient la gran deshonra
que son Amat sostenia.

125

Quina carta li escrivia
a l'Estimat l'Aimador!
Era la tinta de llagrimas,
paper i ploma d'amor.
Li deia que la creu santa
perdia ls seus seguidors,
la caritat se moria,
més ai! creixia l'error,
creixia com una xarxa
que anava a cobrir el món.

126

Amic i Amat se nuaven,
se nuaven les amors,
perquè jamai de la vida
se desjuniessin els dos.
La corda ab que les nuaven
era feta de records,
de pensaments amorosos,
de llagrimas i de plors.

128

Jesús al seu Aimador
quin vestit li regalava!
Camisa de pensaments,
cota d'amor i esperança,
mantell de tribulacions,

i en son cap una garlanda,
una garlanda en son cap
de les perles de ses llagrimas.

129

— No oblidis la meva amor, —
l'Amat deia a l'Aimador;
l'Aimador li responia:
— La vida mia,
¿com vos podria oblidar,
si no us puc ai! ignorar?

132

Deia l'Amic a la gent,
a la gent que se l'escolta:
— Qui estima a mon Estimat
oblida totes les coses;
qui les oblida per Ell,
en Ell plegades les troba.

134

L'Amic se n'oblidava
de quant ha vist sota la volta blava,
perquè damunt de les regions impures
sa voladora pensa
se pogués enfilat a les altures
de l'Estimat diví a la coneixença,
ansiejant empiri amunt seguir-lo,
cantar-lo eternalment i bencir-lo.

142

Quan jo n'era petitet
 tant mateix m'ho afigurava
 que ab ses estrelles la nit
 per dormir era criada,
 per dormir i reposar
 dels treballs de la jornada.
 No es feta, no, per dormir,
 sinó per estar de guardia,
 contemplant el cel hermós
 damunt de la terra ubaga,
 i damunt de terra i cel
 l'Estimat de la meua ànima,
 que en l'atzur de l'infinit
 deixa veure arrebossada
 ab el mantell estrellat
 sa hermosura sobirana.

143

La gent del món escarnia l'Amic
 d'ençà que l'havia l'amor trastocat:
 l'Amic lleial reprenia la gent
 perquè no estimava lo seu Estimat.

145

Cantava l'Amat i deia
 ab cantar molt amorós:
 —Jo endreci los meus apostols

per ensenyar mes llaors,
 i els enemics de ma gloria
 los feren passar per boigs,
 els percutiren ab vergues,
 els ficaren en presó,
 carregant-los de manilles,
 de manilles i grillons.
 Però a mos amics envio
 que plorin ma deshonor,
 i ses llagrimas amargues
 són mudes de mes amors.

147

L'Amat a l'Amic
 li pren la paraula.
 No podent parlar
 a qui tant aimava,
 no troba consol
 sinó en sa mirada.

151

Són de l'Amat les honres i nobleses
 el tresor de l'Amic i ses riqueses.
 El tresor de l'Amat són els torments,
 les llagrimas i plors i llanguiments
 que passa l'Amador
 ferit per la sageta de l'amor.

152

S'es fet un gran exercit:
tot ell es d'aimadors,
bandera que han alçada
pintada hi es l'amor,
ses llagues a les vores,
al mig el Salvador.
Ningú posen en llista
que sia sense amor
perquè l'amor que ls guia
no hi prenga deshonor.

154

Per sobres de pensaments
un jorn l'Amic s'entrastia.
L'Amat se posà a cantar
per veure si l sentiria.
L'Amic tot se n'alegrà
tant bon punt el cant sentia.
Al veure alegre l'Amic,
apés la gent escatia
què li donà més amor,
la tristesa o l'alegria.

163

En la presó de l'amor
presoner l'Amic estava:
perquè no n pogués fugir

el desig l'encadenava,
i era son alt pensament
l'escarcerer que l guardava,
l'anyorament el punyia,
lo record l'esperonava,
més l'esperança del cel
en sos dòls l'aconhortava.
Estant a punt de morir
l'Estimat se li mostrava,
i a la claror de sos ulls
l'Amic se reviscolava.

165

L'Amat a l'Amic un dia
demanà-li: — Què es amor? —
Son Amic li responia:
— Es bulliment de fervor.

Es la ditxosa punyida
que mata a l'enamorat
quan sent cantar en la vida
les belleses de l'Amat.

167

El foc de l'amor,
si voleu vosaltres,
a mon cor veniu
a encendre les llanties;
veniu a mos ulls,

si voleu de l'aigua:
 trobareu-hi prou
 dues fonts de llagrimcs;
 si cançons voleu,
 cançons i corrandes,
 a dintre mon front
 n'hi ha una niuada.

169

El bon Amic de sos ulls
 les llagrimcs aixugava
 que per son Amat diví
 de nit i dia plorava.
 Més l'Estimat el reptà
 perquè ls signes s'esborrava
 ab que l dolç mal de l'amor
 a altres homens comanava.

171

— Digues, ximple: tens diners?
 — Tinc — respon — al meu Amat.
 — Tens vilatges en la terra?
 Tens illes dintre la mar?
 — Tinc amors i fantasies,
 plors i penes i treballs,
 que valen, sent per qui estimo,
 més que imperis i regnats.

173

— Digues, beneit aimador,
 qui n sab més del ver amor,
 qui n té goig o qui n té pena?
 — Qui per tots dos no ha passat,
 de l'amor de l'Estimat
 no n sab ni com s'anomena.

175

— ¿Per què excuses a l'Amor
 quan martiritza ton cor
 i atormenta la teva ànima?
 — Perquè augmenta ab sos flagells
 de la corona ls joiells
 que espero en la gloria santa.

176

A son dolç Amat l'Amic se planyia
 perquè l feia tant patir per amor.
 L'Amat s'excusà doblant sa agonia,
 sa pena i treballs, llagrimcs i plors.

180

Per una gran ciutat l'Amic anava
 i un home demanava
 ab qui pogués parlar de son Amat.
 Li mostraren un pobre espellicat

que dia i nit plorava
cercant un aimador
ab qui pogués parlar del sant Amor.

181

L'Amic estava en sí mateix pensivol.
¿Doncs com podrien començar ses penes
de l'Amat del seu cor en l'hermosura,
font dels goigs i delícies de la Gloria?
I es recorda del sol, que, sent altíssim,
fa patir i plorar als malaltços
ulls que de fit a fit mirar-lo gosen.

190

Per plaer l'Amic moria
i per llanguiment vivia,
i el plaer i el dolor
duien ensems a son cor
el remei ab la ferida,
dant-li la mort i la vida.

191

L'Amic a son Estimat
voldria oblidar una hora
per tenir algun repòs
en el debat que li dóna.
Més perquè l'oblidament
encara més greu li fóra,

son esperit se refà
i de la creu s'aconhorta,
i alça de nou vers l'Amat
enteniment i memoria.

200

Eclipse hi hagué en el cel
i foscó sobre la terra:
més foscó tenia un jorn
l'Amic en l'ànima seva
quan per ses culpes n'isqué
el sol que tant l'assoleia.
L'ausència de l'Estimat
deixà apagada en sa pensa
aquella llum que es ressol
de la claror que l rodeja
quan en visió celestial
els aimadors enlluerna.

201

L'Amor voltava a l'Amic
i entrà dins son cor un dia,
i l'Amic li demanà
per què a hostatjar-s'hi venia.
— Vingué a hostatjar-me en ton cor —
l'Amor dolça responia —
per vèncer tos enemics
en ta darrera agonia.

202

Quan de son Amat
l'Amic s'oblidava,
la divina amor
estava malalta.

L'amorós amic
ne malaltejava,
més per tot remei
l'Amat li regala
llanguiments i afronts,
martiris i llagrimes.

204

Pensant l'Amic en l'Amor,
ho volgué provar un dia
si sens pensar en l'Amat
en son cor s'hi sostindria.
Lo plor fugí de sos ulls,
i de son cor l'alegria,
i anà dient als passants,
de temor que s moriria:
— Haurieu vista l'Amor?
Sabeu on la trobaria?

210

Demanaren a l'Amic
si l seu Amat, que es tant ric,
de res tenia fretura.

— Sí, — respongué, — d'aimadors
i lloadors
de sa divina hermosura.

211

L'Amat vergassejava ab vims d'amor
de son Amic el cor,
per l'arbre fer-li amar ont els cullia,
l'arbre sant de la Creu,
aon morí clavat peu sobre peu
sols per salvar als que perduts havia.

217

Grans renyines hi han hagudes
entre l'Amic i l'Amor:
dels turments que ella li dava
l'Amic estava queixós.
De l'Estimat al judici
se presentaren els dos,
i a l'Amic eix castigava
donant-li penes majors,
i, en premi de les passades,
multiplicant-li l'amor.

219

Són els veïns de l'Amic
de l'Amat les boniqueses;
són els veïns de l'Amat
sos pensaments i ses penes,

que atia de grat l'Amic
del foc d'amor com a llenya.

220

Per veure bé a Jesucrist
la voluntat sobreixida
de l'arbre sant de l'amor
sen vol pujar a la cima.
Ja ho diu a l'enteniment
si vol fer-li companyia.
De pujar l'enteniment
a la memoria convida,
i a veure pugen tots tres
aquella cara divina.

221

L'Amic una matinada
se vegé sens voluntat:
cap aon prengué volada,
sinó vers son Estimat?

Aquest la féu presonera,
més de l'Aimador al pit,
perquè d'aquesta manera
fos més amat i servit.

222

L'AMIC

— No s'afiguri mon Estimat

que ab algun altre partesc l'amor:
tinc un sol cor:
sencer li he dat.

L'AMAT

— No s'afiguri lo meu Amant
que sols ne vulla son cor d'amic:
altres m'estimen ab cor més ric,
altres me tenen amor més gran.

223

— Estimadíssim Amat, —
un dia l'Amic li deia, —
que acostumàreu mos ulls
a mirar vostres belleses,
i a sentir vostres llaors
avesàreu mes orelles,
vós a vostres pensaments
acostumàreu ma pensa,
a les llagrimes mos ulls,
mon cor als neguits i penes.
— Si tu no hi estessis fet, —
l'Amor diví li replica, —
no fóra ton nom escrit
en el llibre de la vida
com una estrella en mon cel,
al cel de l'ànima mia.

224

Les nobles boniqueses de l'Amat
en el cor de l'Amic totes s'apleguen,
i els pensaments ses ales hi despleguen,
i ses dolces amors la voluntat.

En el cor de l'Amic
s'ajunten de l'Amat les boniqueses,
més ai! també hi fan cap les arideses,
els pensaments, la pena i l'afadig.
A pendre l vol sos pensaments per l'aire
i a créixer gaire gaire
sa pena i desconhort,
l'Amic seria aniquilat i mort.

225

En l'hostal de son Amic
l'Estimat prengué posada:
féu-li llit de pensaments,
de gemecs, sospirs i llagrimes.
Bé li pagà l'Estimat
ab un feix de recordances.

226

De l'Amic en la pensa amorosa
l'Amor barreja plaers i treballs;

els plaers de l'amor se queixaren
i un jorn l'acusaren
davant de l'Amat.

L'Estimat, en judici inefable,
els gustos destria dels agres turments,
més així que les penes finiren,
ab elles moriren
els dolços plaers.

227

¿Sabeu quins són els signes,
els signes de l'amor
ab que l'Amat segella
sos pobres aimadors?
Al començar, grans penes;
a mig camí, grans plors,
i a l'últim del viatge
calamitats i mort.
Aqueixos són els signes,
els signes de l'Amor:
qui ab alegria ls porta
ja s pot dir aimador.

229

L'Amor es mar desfeta — d'onades i de vents,
que no té port ni riba — pels pobres bastiments;
més quan l'Amic naufraga — s'acaben sos turments
i de la gloria eterna — comença ls compliments.

234

L'Amic s'adormí,
l'Amor se morí;
son foc no tenia — llenyam de què viure.
Quan se deixondà
se reviscolà
en els pensaments — que a l'Amat va escriure.

234

L'Amic un jorn s'adormí
i el seu amor se morí,
puix res li restà — de lo que vivia.
Quan l'Amic se deixondà
l'Amor se reviscolà
ab els pensaments — que a l'Amat envia.

237

— Dignes, beneït: tu vols ser lliure?
— Sí, més sirvent de mon Amat.
— En cativeri, doncs, vols viure?
— Sí, en cativeri, sens rescat,
de plors, treballs i malanances
sols per servir la seva amor,
que per cantar ses alabances
me féu present d'una arpa d'or.

238

D'amor plorava l'Amic

i del torment se planyia;
cridava a son Estimat
per veure si l goriria.
Tantost l'Estimat l'oí
féu-li dolça companyia.
Com més ell se li acostava,
més el torment li creixia;
com més li anava creixent
l'amorosa malaltia,
més dolçament l'Estimat
de ses langors el goria.

239

Malalta estava l'Amor
i el bon Amic la metjava
de paciència ab remeis,
de submissió i confiança.
S'emmalaltia l'Amic
tantost l'Amor se curava,
i el goria l'Estimat
de ses virtuts ab el balsem,
de sa gloria ab el record
i ab la claror de sa cara.

240

A l'Amic digué l'Amat:
— Què es soledat?
— Soledat es companyia
de Jesús i de Maria.

242

L'Amat llibertà l'Amor,
la seva Amor tant volguda,
dant carta blanca a tothom
de pendre-n sense mesura.
Més ai!, més ai!, que l'amor
troba apenes qui la vulla
i per los camins del món
sempre va a planta perduda.
Per aixó plora l'Amic
i son plor se perpetua,
en gran deshonor veient
la seva amor tant volguda,
que així convida a tothom
a ses divines altures:
— Habito en el lloc més alt,
lo humil mon cor no rebutja,
me dono a tots de bon grat:
qui no m voldrà no té excusa.

243

En el cor de son amic
l'Amor aixís que hi entrà,
perquè sol hi pogués viure,
totes les coses matà.
L'Amic i tot se moria,
però la mort s'aturà
al veure que li revenen
records de son sobirà.

243

De l'Amic en el cor
destruïa l'Amor
totes les coses,
per viure a pler dins ell
i aprés de son castell
tancar les portes.

An ell l'hauria mort,
més li vingué l record
d'Aquell que anyora,
i la mort s'ha aturat:
ab qui pensa en l'Amat
la mort no gosa.

245

— Vols morir? — li demanen. — Si, — respon; —
vull morir als platxeris d'aquest món
i als pensaments de l'home corromput.
En son cor negre, oblidadiç i ingrát,
jo no hi vull ser volgut,
puix ai! no hi es volgut mon Estimat.

246

— Si tu dius la veritat, —
a l'Amic deien un dia, —
viuras ab pena i torment,
moriras ab ignominia.

— De tal manera, — ell respon, —
que si jo digués mentida,
seré servit per les gents
dels honors en la cadira
i lloat pels enemics
de l'Estimat de ma vida.

248

L'Estimat ensementa
de son Amic el cor
com si fos una airola
de diverses llevors.
Les llevors treien fulles,
les fulles treien flors,
més de totes les granes
n'eixia un fruit tot sol.

Ara n'hi ha que diuen
si d'aquell fruit hermós
ne sortiran per grana
diferentes llevors.

248?

L'Amat a l'Amic — un hort li comprava
on criar pogués — ses dolces amors;
ab cinc rierons — de sang el regava
sortits de sos peus, — de ses mans i cor.

Aquell hort humil — ufana prenia

a pler abeurat — ab eixes regors
que hi daven a raigs — de nit i de dia,
fent-ne un bell jardí — floridet i hermós.

En mig del verger — un arbre plantava
que s'cobrí de fruit — après que de flors,
i ab aqueixos fruits — tots els mals curava,
els de l'esperit, — i après els del cos.

249

Sobre l'Amor està molt alt l'Amat,
sota l'Amor està molt baix l'Amic,
més, entremig dels dos, ab llaç bonic,
ella junyeix l'Amic a l'Estimat.

250

De l'Amor a la dreta està l'Amat,
l'Amic a la sinistra,
i, si l'Amic no passa per l'Amor,
a l'Estimat no arriba.

Al davant de l'Amor està l'Amat,
l'Amic li està darrera,
i no pot arribar ont es l'Amor
si l'Estimat no li obre la portella.

251

L'Enamorat se vesti

de l'Amat ab la llureia
 perquè fos son companyó
 un dia en la gloria eterna.
 La llureia de l'Amic
 a l'Amat venia estreta,
 i, d'aigua i sang que suà,
 desde aquell jorn purpureja.
 L'Amic, que fins allavors
 vesti de color de perla,
 demanava a son Rubí
 la vestidura vermella.

263

Va l'Amic de poble en poble
 tot demanant caritat
 als servidors que l'estimen
 per recordar-los l'Amat.
 Als que li donen almoïna
 va dient: — Déu vos ho pac, —
 i als que li tanquen la porta
 encara ho diu més de grat,
 que són pobresa i paciència
 les amigues de l'Amat.

266

L'Amat a l'Amic nodria,
 lo nodria per l'amor,
 l'estimació li ensenyava
 l'idioma dels aimadors;

més la paciència li deia
 que soportés sos dolors
 per Aquell que ls soportava
 fins al Calvari i la mort.

270

L'Amic edificava
 una gentil ciutat
 ont acabar la vida
 pogués ab l'Estimat.
 Els carrers i les places
 eren de pietat;
 el mur, de fortaleza;
 les torres, de bondat;
 les portes, d'esperança,
 de fe i de caritat;
 la taula, d'abstinència;
 el llit, de castedat;
 d'amor era l llenguatge
 que en ella era parlat
 perquè per totes bandes
 regnés el seu Amat.

271

En la font de l'Amat l'Amic bevia
 i embriagà-s d'amor.
 Li n demanà la causa a altre aimador:
 — Es aqueixa la font — li responia —
 aont ens renta l'Estimat diví,

i en ella nos convida
de beure ab dolls de perdurable vida
la sobirana amor que no té fi.

276

— La saviesa, digues, on comença?
— En fe i en devoció,
que escala són per on puja la pensa,
com de graó en graó,
de l'Estimat a l'alta coneixença.
— Més d'aqueixes virtuts, ont es la mina?
— N'es la mina i la font mon Estimat,
sa llum la fe illumina,
la devoció s'escalfa ab sa doctrina
i s'encén ab sa amor la caritat.

284

— Puix n'ets catiu, diries què es amor?
— Es un angel del cel, — diu l'Amador;—
a qui de ses cadenes es cobert,
la llibertat li dóna;
a aquell qui està llibert,
el lliga i empresona.

285

L'Amat a l'Amic li crida,
i eix, somrient, li respon:
— ¿Què us plau, oh Estimat dolcíssim,

rosa-mèl del meu consol,
daurat somni de mos somnis,
escrini dels meus records,
estel de mes esperances,
de mes alegries font,
principi de mos principis,
dolça amor de mos amors?

287

L'embriac d'amor
a veus altes deia:
— Lo foc dóna escalf,
dóna escalf i alegra,
i s'arbora amunt
ab gran lleugeresa.

Aixís l'amor fa
tres coses plegades:
alegra los cors,
alegra i escalfa,
i sels ne du al cel
muntats en ses ales.

288

— Què es el món? — li demanaren
a l'Amic enamorat.
— Aquest món es un gran llibre
on qui l'haja estudiat
sab llegir en cada plana

lo nom de mon Estimat.
 — I ton Estimat s'hi troba?
 — Sí, — respon l'Enamorat, —
 com l'escriptor en el llibre,
 lo poeta en son dictat,
 aqueixa divina fruita
 que es sortida de son cap.

290

— Amic enamorat,
 entre tu i ton Amat
 alguna proporció se troba escrita?
 — Diga-ho al primer cel blau i florit
 que va rodant ab moviment finit
 quant de l'Amat la força es infinita.
 Més si natura ls té allunyats d'arrel,
 els fa avenir l'Amat diví a son lloure,
 i, segons es sa voluntat de moure,
 tals les rodades són del primer cel.

294

El ser de mon Amat es infinit,
 es raig que en totes coses irradia,
 es com el sol que l'Univers du al pit:
 si retrau la claror, per tot es nit,
 més si la difundeix, per tot es dia.

300

L'Amic mirava l'iris:

semblà-li que tenia tres colors,
 de galdirons, de roses i de lliris
 formant un mateix arc de resplendors.
 — I això que en una imatge ns enlluerna, —
 deia, — no ho té la veritat eterna?

315

Quan més estretes són i més asproses
 les vies que encaminen a l'Amat,
 tant les amors són amples i espaioses
 per qui viu de Jesús enamorat.

Quan les amors són misereres i estretes,
 més ample i espaiós es el camí,
 com són roses del cel les amoretes:
 les espines crudels deixen aquí.

326

Entre plaers i treballs
 el llit de l'Amic estava:
 s'adormia ab els plaers
 i ab els dòls se desvetllava.
 No sabrieu quin dels dos
 més a son llit s'acostava?

328

Un dia l'Amic
 en la mort pensava,

i en tingué gran por,
por i esgarrifança;
més se recordà
que en la ciutat santa
la mort i l'amor
són portal i entrada.

332

Perdé l'Amic una joia,
de son cor la més aimada,
i, melancolic i trist,
de nit i jorn la cercava,
fins que li diu l'Estimat:
— ¿Quina cosa es de més valua:
aqueixa joia perduda
o la paciència trobada?

349?

L'Amic està enamorat,
i, no trobant a qui busca,
de sa fantasia a dins
sen vol fer una pintura.
Ab pinzell savi prenent
una bellesa a quiscuna,
de les coses temporals
a les de l'ànima puja
i adora a son Estimat
en totes les criatures.

360

— Dignes, Amic: qui té més gran amor:
aquell qui d'amor viu o aquell qui en mor?
— Aquell que n mor, — respon l'Amic lleial, —
puix ja no hi pot haver amor més alt.

360

— En qui es més amor, —
un home li diu, —
en l'amic que n viu
o en l'amic que n mor?

— En qui en mor, — contesta
l'aimador corprès; —
de les amors es
la més gran aquesta.

365

— On mor
l'amor? —
a l'Amic deien un dia.
L'Amic respon:
— En els plaers d'aquest món
i en els de l'altre se cria. —

366

— Dignes, catiu d'amor:

què es aquest mon traïdor?—

Respon l'Enamorat:

— Presó dels aimadors de mon Amat.

* *

Poder de l'Estimat qui t vol midar
assaja ab el no-res contar la nombra,
més tu mesures el no-res i el mides
quan traus de son abisme alguna cosa.

*

— Amic, tu, que tant estimes,
no m diries què es amor?

— Amor es mort de qui viu
i vida d'aquell qui mor;
es en el jorn alegria,
dolça tristesa en la mort,
anyorança en el viatge,
felicitat en el port.

*

A l'Aimador li digueren:

— Per tu es de dia o de nit?

— Mèl i fel mal barrejades

la meua amor es per mi.

Bé us ho diuen prou mes llagrimas,

* No hem sabut trobar aquestes gloses verdaguerines a quins versicles den Ramon Llull poden correspondre.

mes llagrimas i sospirs,
que l dia que tant anyoro
encara no m'ha sortit.
Més l'amor me fa de guia
de l'Amat per el camí:
m'acostó cap a la patria
on mai més serà de nit.

*

— Com el cor enamorat
s'orienta envers l'Amat?

— Tal com el mira

lo girassol,
lo cor se gira
per veure l sol.

— Doncs, per què l'home, ingratisim,
no s gira a veure l'Altissim?

— Perquè l pecat es-li nit
a qui del sol ha fugit.

Tal com el mira

lo girassol,
l'ànima s gira
per veure l sol.

*

Digues, Amic: què són tes penes,
tribulacions, plors i treballs?

L'Amic respon: — Són alegries
de l'Aimador i de l'Amat,

puix tots fan créixer l'amor santa
com ab la llenya l fogaró,
i l'esperit, ab llur cullita,
de merits grans es guanyador.

*

De Santa Creu a la fira
va a firar-se l'aimador:
per una estona de penes
ne dóna dues d'amors;
ven un dia d'alegries
per comprá una hora de plors.
Dels esmersos de la compra
l'Estimat n'es pagador:
multiplica sa alegria,
sa alegria i ses amors.

*

— Trobes el món amable?
— Sí, — respongué, — com joia que llueix
de l'argenter per obra inestimable
la nit pel dia hermós que la segueix.

*

Un dia, a punta d'alba,
a passejar sortia l'aimador,
i, al veure l sol que eixia,
com un aucell entona eixa cançó:

Del llit cast de l'aurora
isque mon Estimat en aquest món:
qui en Ella pensa màcula,
considera tenebres en el sol.

**

Ab vestidures blanques i vermelles
mostrà-s l'Amat al seu Amic del cor.
L'acompanyà a un jardí ple de roselles,
on: — Cull-nos, — diuen elles. —
Aquest verger es el verger d'amor.

El reguen quatre rius de verda riba,
de clares aigues, de suau remor.
Entre ells oneja, de verdor cativa,
la mar, que l'aigua viva
reb de la font sagrada de l'Amor.

L'Amic s'enfonza en la maror sens mida,
més tant mateix de naufragar té por.
— No es com les altres mars, — l'Amat li crida; —
lo dolç port de la vida
es al bell fons del pélac de l'amor.

*

L'Amic anava a l'escola,
a l'escola de l'Amat,

* *Somni de Sant Joan*, pag. 81. — Nota de l'autor.

qui desde sa petitesa
l'encaminava a estimar.
La fe l'ensenyava a creure,
la confiança a esperar,
l'amor a tenir paciència,
la compassió a perdonar.
Aixis creixia i creixia:
quan va ser més espigat,
tothom i totes les coses
l'ensenyaven d'estimar.

*

A l'Estimat li demanaren
les calitats de l'Amador:
— Mon amador es ric i pobre,
es aturat i coratjós,
es esperat i ensems pensivol,
ple d'alegria i de tristor,
i cada dia, matí i vespre,
està patint de mal d'amor.

*

L'amor de la terra un dia
troba l'amor de Jesús:
prou volia fer-li cara,
més s'esvani com el fum.
Se n'extranyaren els homens
no volent creure sos ulls,
més l'Amic els ho esbrinava:

— ¿Com se n'extranya ningú
de que s fonguin les tenebres
en presencia de la llum?

*

— Qui es el teu Estimat? —
li demanaren un dia. —
— Mon Estimat es aquell
que m fa estimar i m'estima,
que fa plorar i patir
i dóna dol i ignominia,
aquell que l'amarga mort
fa més dolça que la vida,
els escarnis que l'honor,
els sospirs que l'alegria.

*

L'Amic anava a altes veus
cridant per ciutats i pobles:
— El nom de mon Estimat
es d'amor font abundosa:
si en ella beguessin tots
partida l'Amor no fóra,
com no ho es del sol la llum
ab que la terra s corona.
¡Ai d'aquell qui de son cor
trenca l'urna preciosa,
que una urna feta bocins
tant sols per llençar es bona!

*

Vingueren a veure l'Amic, que dormia,
 l'Amat i l'Amor un mig-dia de Maig;
 l'Estimat el crida, l'Amor el desperta,
 l'Amic obeeix l'Amor inflamada,
 i, obrint ses parpelles, respon a l'Amat.

*

Entra l'Amic en el verger d'amor
 i veu-hi un bell lliri
 que l sol de Maig, ab bés escalfador,
 acaba d'esbandir-hi.

El lliri blanc de son Amat diví
 li apar l'imatge hermosa,
 hermosa com la reina del jardí
 que es més enllà desclosa.

— Com la rosa gentil entre les flors, —
 enamorat exclama, —
 gallardeja entre tots els aimadors
 Aquell que mon cor ama.

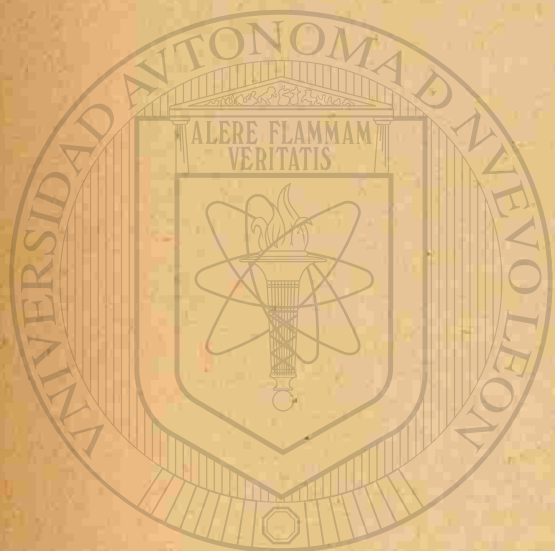
TAULA

	<u>PAGS.</u>
DOS MOTS D'INTRODUCCIÓ	5
PROLEG	15
PERLES	25

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN

DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

®

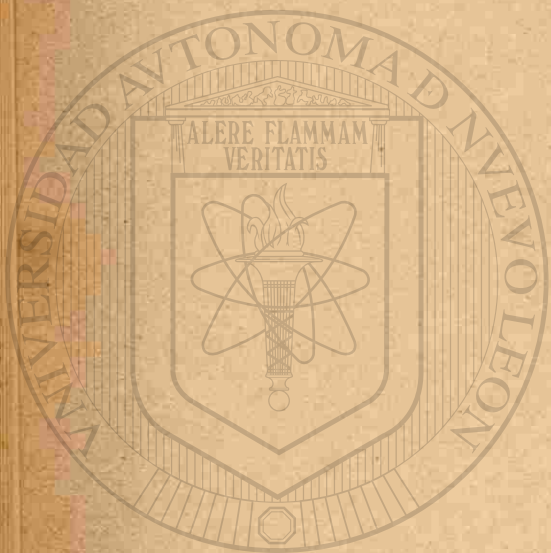

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN

DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

OBRES DE L'AUTOR

	<u>Ptes.</u>
Jesús de Nazareth	1
Flors del Calvari.	3
La Mellor Corona	3
En paper de fil	6
Corpus Christi.	1'50
En paper de fil	3
Eucaristiques	5
En paper de fil	10
Rondalles	3
En paper de fil	6
Discursos	2
En paper de fil	4
Al Cel	2
Viatges.	0'50
Excursions.	0'50
Flors de Maria	0'50
Dietari d'un pelegrí a Terra Santa	0'50
Folk-lore	1
En paper de fil	2
Cantic dels Cantics, precedit d'Els Jardins de Salomó	1
En paper de fil	2
Colom, seguit de Tenerife	1
En paper de fil	2

— Collecció d'Obres Pòstumes —

JACINTO VERDAGUER

ELS POBRES * ELS

SANTS * * * * *

UANL

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN

DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

1 pta.

ELS POBRES

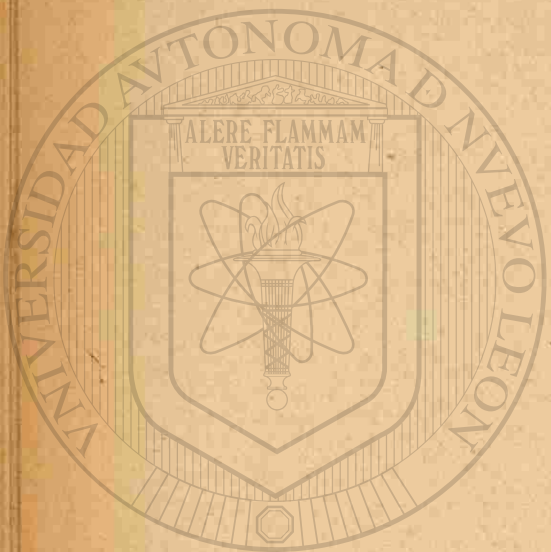
—
ELS SANTOS

UANL

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN

DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

JACINTO VERDAGUER

ELS POBRES
ELS SANTS

(OBRES POSTUMES)

UANL

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN

DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS
BARCELONA

TIP. «L'AVENÇ», RAMBLA DE CATALUNYA, 24

1908

AB LICENCIA

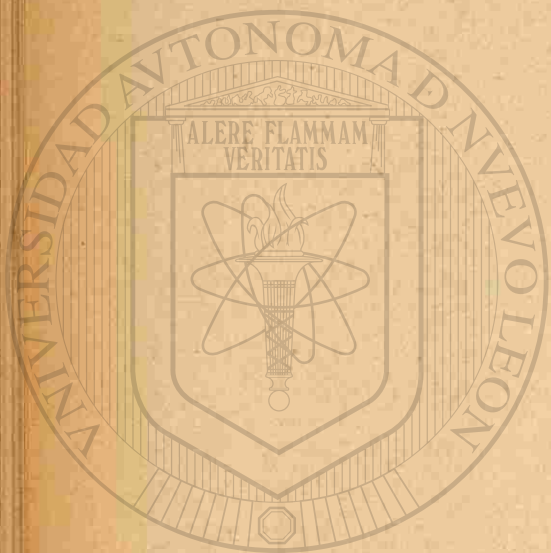
ELS POBRES

UANL

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN

DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

ALMOINA RETORNADA

Sota l més meridional dels sis turonets que baixen del Tibidabo a Sant Martí de Provensals, com sis enormes graons d'una escalada gegantina, a la banda del nord de l'església del Clot, s'extèn, clapejat de blanques cases i vermelles teuleries, creuat i recreuat per camins i carreteres plenes de fane a l'hivern i de pols a l'estiu, el conegudíssim Camp de l'Arpa. En ell, cap a tramontana, hi ha un barriet que du l nom poc simpàtic den Roba-cols, que té, o, millor, tenia dos carrers, quan jo escrivia aquestes ratlles, que fa vint anys justos.

Al cap d'allà del més allunyat de Barcelona he visitat a un jornalier que no fa gaire temps tingué la desgràcia de trencar-se una cama treballant al servei d'una casa amiga. L'he trobat extès encara en son llit, aont ha passat els quaranta dies de reglament ab la cama lligada, per no dir apare-

dada, sense poder-se girar ni moure poc ni molt, com un mort en son sepulcre. Més, després dels quaranta dies de quaresma i de terrible passió, el mort havia resucitat, i per llevar-se no esperava més que revenir-se un xic de forces.

Per sota l llit i per la cambra corrien i jugaven uns conills blancs i negres i feien remor, com per distraure i fer companyia al malalt, que no n tenia gaire d'altra, sinó fos algun veí que de cent en quaranta l'anava a veure.

Els del veïnat li diuen el moro, més no n té res, ans es un bon cristià, com n'es bona mostra l Sant Crist que té sobre la pica de l'aigua beneïta a l'espona del llit, i no m deixaria mentir una estampa de la Mare de Déu que té clavada a la paret ab quatre agulles damunt de la tauleta de les medecines, al bell costat del llit. Un quadret de l'apostol de la caritat, Sant Vicents de Paul, es testimoni de que també ha rebut la visita dels socis de ses Conferencies, que a tants pobres malalts i a tantes animes decaigudes tornen de mort a vida.

Una caixa ont en altre temps hi havia hagut quelcom, i un parell de cadires, una d'elles coixa, o, millor, amb una cama trencada com son amo, i l'altra sense boga, són l'únic moblatge que no ha anat a raure a cà l'usurer.

— Teniu fred? — jo li he preguntat, veient-lo tant mal arropat i sota teulada.

— No, — m'ha respost; — estant així tancada la cambra, no s fa pas sentir. Déu dona l fred segons la roba.

Això ho deia perquè estava tancada l'única finestra que ell veia desde l llit, no recordant-se de dues grans obertures que hi havia a l'altra banda i engolien prou aire per matar a un gegant que estigués en son estat. Més amunt m'he descuidat d'anomenar una altra cosa que s'havia deslliurat també de les urpes del prestamista, o sia de l'espanya-pobres. Es una guitarra que tenia penjada a l'espona esquerra, aont ell arribava ab la mà. Jo, desde que entrí a la cambra, la mirava, i per cert no pas ab tant afecte com al Sant Crist que tenia penjat a l'altra espona més aprop del capsal. Sabent que era valencià, no me n'he extranyat gens ni mica; més, com no estic avesat a veure-l en la capsalera del llit dels malalts, no he pogut deixar de preguntar-li:

— I això per què us serveix, estant vos malalt en aqueix clot de llit?

— Per què m serveix, diu vostè? Aviat ho veurà.

Fent un esforç, s'asseu en el llit, no sense llençar algun gemec a causa de la fractura; allarga l braç a la capsalera i abasta l'instrument, que abraça afectuós; i, ab els dits ennegrits encara de la passada febre, se posa a puntejar-lo de bo i millor.

Jo m'oposava a tot això, dient-li que s'refredaria; que l'aire l'podria rependre; que ja tocaria la guitarra quan estaria més reforçat; més ell no feia més cabal de mes paraules que si no les sentís. Tenia la guitarra entre ls braços i no l'havia de deixar sense traure'n la tonada més bonica que en millors temps havia tocat en les vesprades de lluna sota les reïxes del seu poble.

Volia cantar i tot una de ses cançons, més jo no ho he permès, i, ajudat dels veïns que entraren al sentir l'extranya serenata, li hem pres la guitarra i l'hem fet ajaure de nou, deixant-lo ben acotxat al llit.

Aqueix obsequi tant coral com impensat m'ha tot commogut; sentint-me pujar les llagrimes als ulls, he hagut de despedir-men abans d'hora. Jo havia anat a aconsolar an aquell pobre malalt de les seves penes i sortia de sa visita aconsolat de les meves. Jo havia anat a fer-li una petita almoïna i ell me n'havia feta a mi de l'alegria del seu cor.

Baixant l'escala de la casa i atravesant els camps, allavors solitaris, que la separaven de Barcelona, si jo hagués pogut fer sentir ma veu a totes les persones acaudalades de la ciutat i del món que viuen, no obstant, en la tribulació; si hagués pogut fer-me sentir d'algunes que jo havia vist plorar amargament, els hauria dit:

Nobles que estau tristos, rics que plorau en mig

de vostres riqueses i tresors; grans de la terra que, a exemple de David, regau cada nit els llits de brocat i de purpura ab amargoses llagrimes, feu caritat als pobres de Jesucrist, visitau als malalts, aconsolau als tristos i desconsolats, i ells o Jesucrist, ja que són les nines dels seus ulls, vos aconsolaran a vosaltres.

J. VERDAGUER

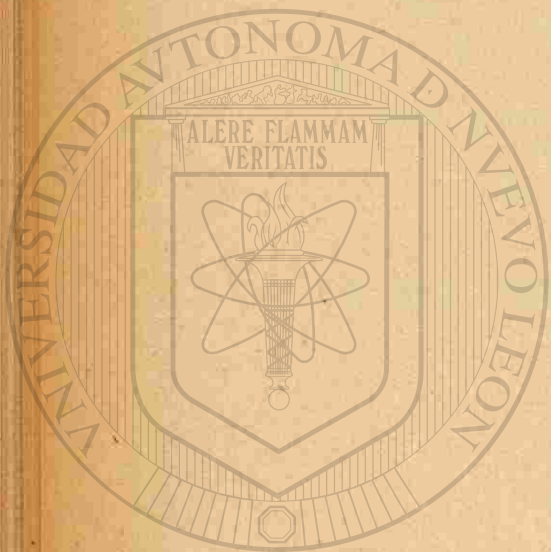
A MOS ESTIMATS GERMANS ELS POBRES DE JESUCRIST

UANL

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN

DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

POBRES I RICS

Ab els homens que tant ama
Déu compartí l'univers:
als rics els dóna la terra
i als pobres els dóna l cel.

Més, desitjós d'aplegar-los
dins un paradís mateix,
com pare que a tots estima
los dóna aquest manament:

— Pobres i rics, amau-vos uns als altres,
ab amor compartiu-vos vostres béns;
ric, ab el pobre comparteix la terra;
pobre, ab el ric tu comparteix el cel.

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN

DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

LA CREU DE LA CULLA

Fill ets, pare seras:
tal faras, tal trobaras.

Un manresà del Castell
que n passava gran penuria,
tenia l pare malalt
i a l'hospital se l'enduia.
Duent-sel a coll-i-bè,
a reposar-ne s'atura
en un dels tres escalons
que hi ha a la Creu de la Culla.
El vellet fa un gran sospir.

— Pare meu, què us dóna engunia?

— Me dóna engunia l pensar
que, quan jo a mon pare duia
a l'Hospital del Remei
fa aprop de mitja centuria,
aquí també reposi
sota la Creu de la Culla.

— Doncs, tornem's-en, pare meu:
si vostra neulia dura,
jo captaré pel veinat
i serà lo que Déu vulla. —

LA SENYORA DE TOUS

La jove de Tous era molt lleminera:
abans diu que obria la boca que ls ulls;
de totes les mèls sempre vol la primera,
que de cabell-d'angel barreja ab els rulls.

La perdiu li agrada si es ben estantiça,
i el faisà real com més tendre millor;
fins els rossinyols callen dins sa verdissa
d'ençà que a son coc per son niu tenen por.

Més la mà del coc li esgotima l'hisenda,
fent-la voleiar a glopades de fum,
i la que es estada senyora de renda,
ara per les portes captant se consum.

Ara, si li donen nous per companatge,
per negre que sia, li sembla l pa blanc,
i diu, recordant-se d'aquell pubillatge
que li costa tantes llagrimas de sang:

— Si jo hagués sabut que era menja tant bona
lo pa de mestall barrejat ab les nous,
ai! no envejaria del rei la corona
i seria encara senyora de Tous.

31 Janer 1897

LES DUES BARQUES

Factum est ut moreretur
mendicus et portaretur ab
Angelis in sinum Abrahæ.
Mortuus est autem et dives,
et sepultus est in inferno.

SANT LLUC, 16, 22

I
Diu que l Ric avarient
per la mar del món anava,
en una naueta d'or
que d'argent tenia l'ancora.
Les sirenes escoltant,
va corrent de platja en platja,
fent malvé lo ric tresor,
lo ric tresor de sa carrega.
En popa li va tot vent,
la ditxa l porta en ses ales.

II
En una barca de joncs
li anava Llatzer darrera:

per pal major té una creu,
per pal major i senyera.
Les ones venen i van,
venen i van damunt d'ella;
la mar ja la té a mig coll,
joguina n fa la tempesta.

III

I avant va la nau del Ric
i avant va ab el vent en popa,
de l'onada al breçoleig
i al sò de música dolça.
Veient-se Llatzer perdut,
demana al Ric una corda;
lo Ric no li vol donar,
no vol remolcar cap pobre:
si fos per tirar-lo a fons,
li donaria ben dobla,
puix no li vindria més
a pidolar una almoïna.

Més no es el pobre qui hi va:
el mal ric es qui s'hi enfonza.
En el golfo de l'infern
quan son bastiment se volca,
en sa barqueta de joncs
Llatzer arriba a la gloria.

SANT SERAPI

Sant Serapi a una mare que troba
ab son fill de dos anys sense roba,
li dóna l mantell ;
aptes dóna sa tunica a un vell
qui almoína demana
i tremola de fred i de gana.

En la soca d'un arbre s'assen
d'una estora cobert ab pedaços.
Un home qui l veu
li pregunta: — Qui així us ha posat? —

Ab el sant Evangeli abraçat,
ell respon: — Ací l tinc en mos braços,
ací l tinc ab qui m'ha despullat.

REGINA

Al dar-se-li per espòs,
Jesús digué a la Pobresa:
— Lo que tu trepitjaras
desde avui es cosa teva,
baldament sia un munt d'or,
baldament tota la terra.

La Pobresa, quina n fa?
Va pel món enorgullida:
les coses que va veient,
d'una a una les trepitja,
i, trepitjant tot el món,
de tot el món es regina.

Quan els angels del Senyor
del cel estant se la miren,
se diuen tot somrient:
— Quina Pobresa tant rica!

A LES VICTIMES
DEL BASAR DE LA CARITAT

ELEGIA DEDICADA A MOS CARITATIUS AMICS DE FRANÇA

In igne probatur aurum.
Ecc., II, 5

La Caritat de tota virtut es la regina,
puix estimar al proxim es estimar a Déu;
sa flama es de les flames del món la més divina,
més es son trono l'ara sagnosa de la Creu.

Com ella està arborada del Golgota en la serra
i els homes no hi arriben a coronar son front;
les flors de sa corona no s cullen en la terra:
los jardins ont floreixen de l'estrellada són.

Com filla de l'Altíssim es bona pagadora,
més paga ab infortunis i penes i torments,
cremant en holocauste l'amant que més l'adora
ab el mateix incendi que abraça sos presents.

Així féu ab vosaltres! Per dur socors als pobres,
de Caritat sedentes, obríreu un Basar,
obríreu un angelic mercat de bones obres,
que als indigents faria de goig llagrimemar.

Ab or i argent compràreu llur pa de cada dia,
ab vostres fines robes donareu-los abric;
els collars oferíreu, brillants i pedreria
per ells i la vostra ànima, que es un tresor més ric.

De vostre cor quan queia més pura vostra oferta,
quan més lluentjava l'almoina de joiells,
per fer més meritoria vostra oblació i complerta,
damunt la mateixa ara vos sacrifica ab ells.

L'humil treballadora cau junta ab la princesa,
i entre orfanets la filla de Sant Vicents de Pol;
allí filles i mares plegades la mort besa
perquè facin plegades vers Déu un mateix vol.

Quanta gentil poncella morí en el sacrifici,
foguera de la santa Poncella d'Orleans!
Tal volta ella us mostrava lo cel desde l suplici
per entre l torb horrible de flames devorants!

Tal volta com un angel vetllà vostra agonia,
lo foc a l'abrigar-vos ab son sudari immens!
La vostra voladuria tal volta presidia,
com boira a l'eivar-vos del més flairós incens!

Del gran braser, com fenix, n'ha de brotar un temple
que al front com una estrella durà la Caritat:
en sa divina catedra predicarà l'exemple
d'amor que ls rics al pobre i el pobre als rics han dat.

Desde l cloquer altivol la veu de les campanes
ne parlarà a les altres campanes de París,
i escamparà nous himnes de pau per monts i planes,
que acostaran la França i el món al Paradís.

Davant l'altar, de Nostre Senyor a la presència,
se donaran les classes l'abraç de germanor,
i en l'ara-tomba ont desa lo Maig tanta innocència,
en primavera eterna reflorirà l'amor!

L'amor que al bé del proxím vos duia, oh nobles dames,
ell fou el victimari terrible e imprevist.
De Caritat ardentes, moríreu en les flames,
més fou l'incendiari l'amor de Jesucrist.

Ell l'encengué, ha vint segles, de Caritat la pira
del foc ab una onada de que son pit es forn;
qui sia d'eix incendi sagrat una guspira,
de sa corona eterna serà joiell un jorn!

Oh víctimes, oh martirs d'aqueix immens Calvari,
Aquell vos l'ha endolcida la vostra mort crudel,
Aquell vos té en els braços que al món baixà a cercar-li
la palma del martiri que no trobava al cel!

13 Maig 1897

LES DUES FLORS

I

Mireu-li torce l coll
a la gentil floreta,
el tronc esgrogueit,
les fulles cap a terra.
Doneu-li una regor,
ompliu d'aigua l seu beire,
i tornarà a obrir l'ull
i aixecarà la testa.

II

A aqueix pobre que s mor
de set i gana,
deu-li un bocí de pa,
deu-li un vas d'aigua.
Si no es ell una flor,
es de més valua:
es una flor per Déu
aquí plantada,
que un jorn ha de granar
dalt en la patria.

LES ORFANES

Totes duguetes sen van al fossar,
les pobres germanes:
hi van a veure son pare que hi dorm,
son pare i sa mare.

Sen van a dir-los que en terra hi estan
com dues ovelles
totes voltades de llops famolencs,
lleons i panteres.

Sen va a dir-los si ls volen fer lloc
dins la sepultura,
i allí s'estan desde punta de sol,
i truca que truca.

Sos pares, ai! desde l'alba a la nit
no tornen resposta:

— Ai! No ns hi volen, — exclamen plorant, —
al llit de la tomba! —

Les dues orfes s'entornen plorant
a llagrima viva.

L'una moria al tombar de la nit,
l'altra al rompre l dia.

Totes duguetes volaren al cel
les pobres germanes:
allí trobaren, no pas al fossar,
son pare i sa mare.

Los qui anyorau algun ser benvolgut
no aneu a la fossa:
trucau al cel, ont reviuens els morts
que l fossar devora.

 SANT GREGORI

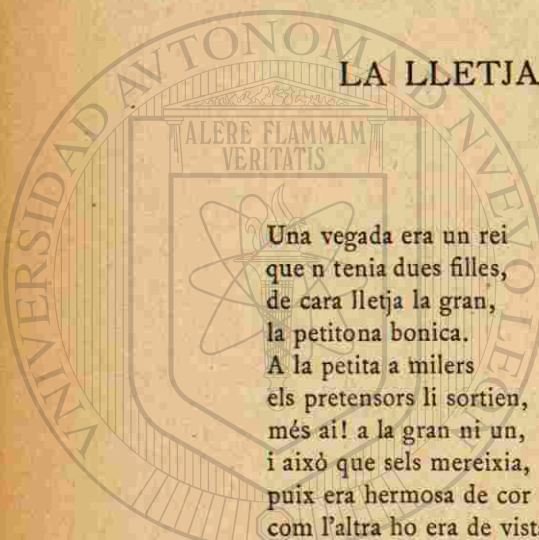
Bé n'es de caritatiu
 Sant Gregori papa:
 cada dia que l sol surt
 té dotze pobres a taula,
 dotze pobres pelegrins
 de valona empexinada.
 Los més vells i pobriçons
 més a propet sels posava:
 menjar los dóna en son plat,
 els dóna beure en sa taça.

Beneint la taula un jorn
 tretze pobres hi ovirava,
 lo qui fa tretze l front té
 circumdat de clariana.
 Qui serà? Qui no serà?
 Ningú l'ha vist com entrava:
 té l'habit de pelegrí,
 de quelcom més fa la cara.

Sant Gregori l'escomet:
 — I qui sou vos, — li demana, —

pelegrí, bon pelegrí,
 qui no sou persona nada?
 — Doncs jo só un angel del cel, —
 somrient contesta l'hoste; —
 avui m'ha enviat a vós
 Jesucrist redemptor nostre,
 per veure ab mos ulls
 com cuidau sos pobres.
 De Déu a vós vaig i vinc,
 vaig i vinc a totes hores:
 ne baixo ab benediccions,
 hi pujo vostres almoines.

LA LLETJA

Una vegada era un rei
que n tenia dues filles,
de cara lletja la gran,
la petitona bonica.
A la petita a milers
els pretensors li sortien,
més ai! a la gran ni un,
i això que sels mereixia,
puix era hermosa de cor
com l'altra ho era de vista.

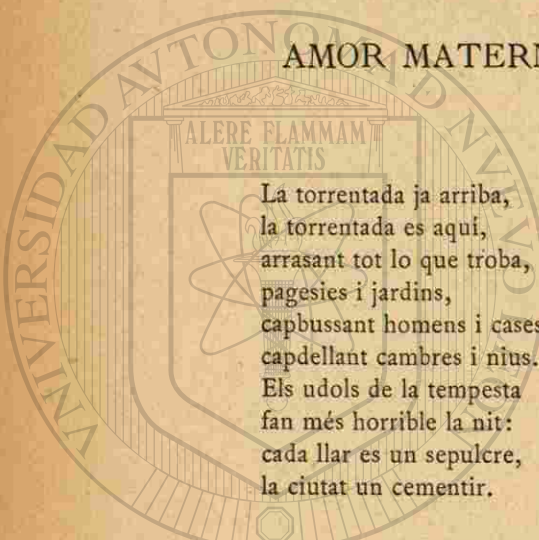
La lletja s queixa al bon rei
plorant a llagrima viva.

— No ploris, — ell li respon, —
no ploris, no, filla mia:
qui a ta germana pendrà
tindrà una esposa bonica,
més aquell qui s casi ab tu
se casarà ab la pubilla:
mon realme serà teu:
demà seras la regina.

El rei es Nostre Senyor,
i aqueixa filla vistosa
es la vida d'aquest món
que a l'home il·lús enamora,
donant-li vint-i-un pler
i sepultant-lo a la fossa.

La lletja filla del rei
es la pobresa apostolica:
qui ab aqueixa s casarà
hereu serà de la gloria,
que no en va Jesús ha dit:
Benaventurats els pobres.

AMOR MATERN

La torrentada ja arriba,
la torrentada es aquí,
arrasant tot lo que troba,
pagesies i jardins,
capbussant homens i cases,
capdellant cambres i nius.
Els udols de la tempesta
fan més horrible la nit:
cada llar es un sepulcre,
la ciutat un cementir.

Davant de la rierada
va l'estol dels fugitius,
empenyent-se ls uns als altres
per no deixar-se assolir.
Tres passes davant de l'ona
corre una mare ab sos nins,
aucells tendres que aletegen
en la boca d'un mastí.
Ella es vella i va feixuga,
ells lleugers com un sospir;
la pobra mare ensopega

i l'agafa l remolí.
Tot perdent-se entre l'escuma,
sols se recorda dels fills,
i, veient que an ella s giren,
— Fugiu, — els crida, — fugiu:
donau-me l plaer de viure,
ara que vaig a morir.

A UN ORFANET

Quomodo si cui mater blandiatur
ita ego consolabor vos.

ISAIES, 66, 13

Ego sum resurrectio et vita.

JOAN, 11, 25

Plora, plora: les llagrimas que t cauen
són llagrimas del cor,
i als orfanets les llagrimas escauen
com perles a la flor.

Ab les que ploren tristes les estrelles
la prada s'embelleix,
se n'enjoien les roses i roselles,
el liri sen guarneix.

Après que l bosc una ruixada arrosa,
son tint es més suau,
la vesta de la terra es més verdosa,
el firmament més blau.

Al perlejar la pluja sobre un arbre
lo torna esmeragdi;
altar que renta cada punt son marbre,
nos sembla més diví.

Poncella que s'abeura de rosada
floreix més aviat:
aixís farà si a sa regor se bada
ton cor immaculat.

Més, que tristes les hores se t'efloren
com roses sobre l front!
— Mare! — criden tos llavis que s'anyoren,
més ella no respon.

— Mare! — tornes cridar. — Mare estimada! —
Més ella ja no hi es:
aqueixa escala que al matí ha baixada
no pujarà mai més.

Més altra n'ha pujada de més bella,
del cel l'escala d'or.

Puja-la tu, puja-la tu: al cim d'ella
t'espera l bés de l'eternal amor.

8 Janer 1882

LES TRES GERMANES

I

De la terra en el bell fons,
 en vall ubaga i pregona,
 està son fill adormit
 damunt mateix de sa tomba.
 Des que s'obriren sos ulls,
 sempre estan plora que plora,
 puix no veu d'ont ve ni ont va,
 i com un cego se troba
 perdut en un gran desert
 que a tots els passants devora.
 Crida a son pare i son Déu:
 en la terra seria orfe?

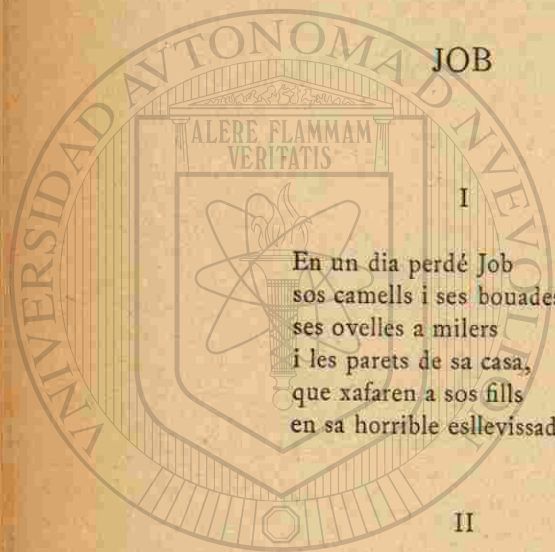
II

No es orfe en la terra, no,
 que algú desde el cel l'aguaita:
 es son pare i criador,
 el Déu etern i immutable.

Sentint plorar a son fill,
 s'aboca al balcó de l'alba,
 i, al veure-l sol i perdut,
 li n'envia tres germanes,
 Fe, Esperança i Caritat,
 que li faran de companyes.

III

Ja li surten totes tres,
 ja li surten com estrelles,
 com estrelles celestials,
 amoroses i serenes.
 La Fe li bada los ulls
 a les divines belleses,
 mostrant-li al cel un repòs
 pels afadics de la terra.
 L'Esperança per volar-hi
 ses pures ales li deixa,
 que pugen amunt amunt
 sobre les altes esferes.
 Més a les portes del cel
 les dues se fan enrera,
 i entra ab ell la Caritat
 com si fos a casa seva,
 i acompanya l viador
 a la divina presència.

JOB

I

En un dia perdé Job
sos camells i ses bouades,
ses ovelles a milers
i les parets de sa casa,
que xafaren a sos fills
en sa horrible esllevíssada.

II

El més ric fou d'Orient,
el més pobriçol es ara:
totes les coses perdé,
sinó a Déu, qui les hi ha dades,
i qui té a Déu ho té tot
en esta vida i en l'altra.

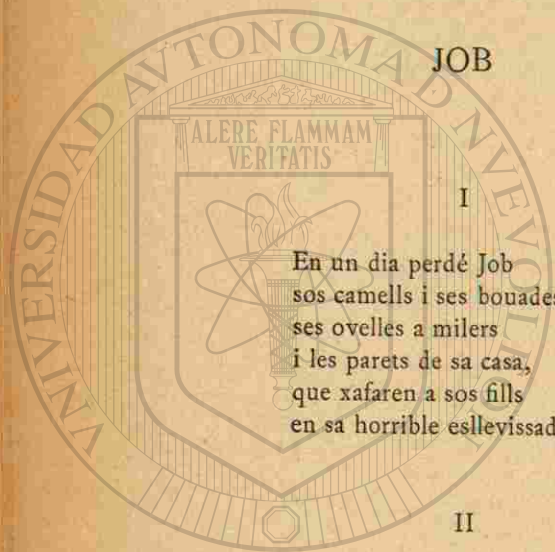
SANTS

UANL

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN

DIRECCION GENERAL DE BIBLIOTECAS

JOB

I

En un dia perdé Job
sos camells i ses bouades,
ses ovelles a milers
i les parets de sa casa,
que xafaren a sos fills
en sa horrible esllevíssada.

II

El més ric fou d'Orient,
el més pobriçol es ara:
totes les coses perdé,
sinó a Déu, qui les hi ha dades,
i qui té a Déu ho té tot
en esta vida i en l'altra.

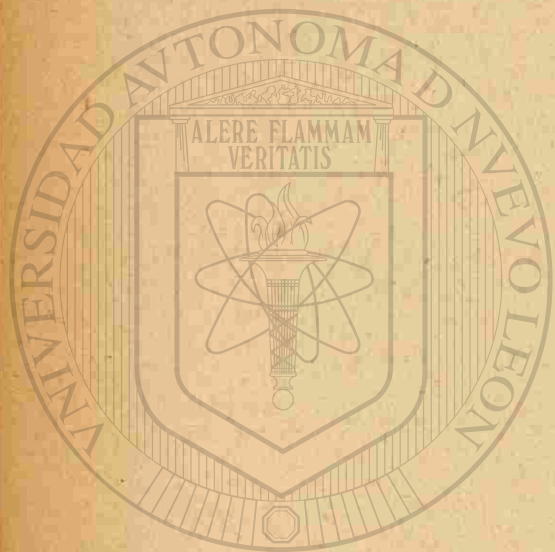
SANTS

UANL

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN

®

DIRECCION GENERAL DE BIBLIOTECAS

APRÈN DE VIURE AB ELS SANTS,

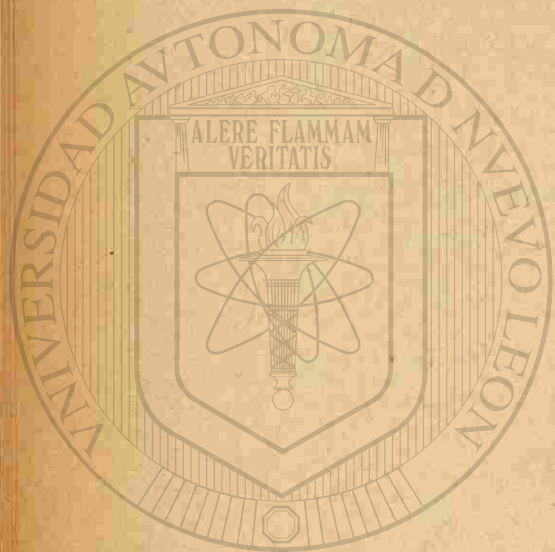
I SERAN TA COMPANYIA

UANL

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN

®

DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

FLORS DEL CEL

Els justos són lliris,
les verges són roses
que fa més hermoses
la sang dels martiris.

I vós, vida mia,
fillet de Maria,
d'eix celic verger
sou el jardiner.

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN

DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

SUSON

Malaltis n'està Suson
d'una estranya malaltia.
Un esbart d'àngels del cel
baixa a fer-li companyia
i a cantar-li una cançó
que alguna hora li plavia.

Quan de la celda són dins
comença la melodia:
fa rum rum el guitarró,
com un colom que sospira;
piteja lo violí,
la flauta dolça refila,
i comença la cançó,
la que al beat li plavia,
la de l'amor de Jesús,
la de l'amor de Maria.

El beat està en son llit
i no canta com solia.
— Per qué no cantau, Suson? —
ja li n diu el de la cítara. —

Alguna hora a nostres veus
la vostra veu responia
cantant l'amor de Jesús,
cantant l'amor de Maria. —

Lo venerable respon:
— Si jo cantava algun dia,
ja veieu que ara no puc:
més aviat ploraria.
Cantau, vosaltres, cantau,
en honor de qui us envia:
plorant jo en un clot de llit,
espero que la mort vinga.
— No vindrà encara la mort:
prou Jesús len privaria,
que heu de fer-li més cançons
en la nostra companyia. —

Quan sen van els angelets
s'enduen sa malaltia,
s'enduen sa greu tristor
i el deixen ple d'alegria.
Ai! Allavors que sen van
Suson cantaria.

SANTA ROSA DE LIMA

No hi ha com Rosa de Lima
per estimar al bon Déu:
per enviar-li plegaries
es son cor un incenser,
la seva ànima una flama
que va de la terra al cel.
Per distraure-s una estona
té un lliri blanc que es imatge
de son amat Jesucrist.
Ab sos ditets l'entre-cava,
li dóna aigua si té set,
que li plou de ses manetes
com si fos aigua del cel.
Un dia, anant a regar-lo,
veu trencat el lliriet,
ab la torratja per terra
i esbocinat i malmès.
— Bon Jesús, — diu sobrepresa, —
bon Jesús, què es lo que veig?
Qui ma flor ha trepitjada?
Qui ha fet bocins de mon test?
— Jo só, — Jesús li contesta, —
mes mans mateixes ho han fet,
puix en el cor de ma Rosa
no hi vull altre amor que l meu.

SANT DUNSTAN

(19 de Maig)

Gran music era Dunstan
i salmejava
a exemple del rei David
ab la seva arpa.
Tenia-la un jorn de Maig
al mur penjada,
mentres ell ab sos amics
conversejava.

Quan sentiren-la tocar
com puntejada
per la mà d'un serafi
que aixís cantava:

— Ditxós aquell
que ha seguit les petjades de l'anyell
envers els atris
patris.
Els que han vessat la sang per Jesucrist
l'han vist
i en etern soli regnaran ab ell.

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN
ALERE FLAMMAM
VERITATIS

ELS QUARANTA MARTIRS

No tots adoren els idols
els soldats de l'imperant:
n'hi ha quaranta que adoren
a Jesús crucificat.

Tots són guerrers de la patria,
per ella donen la sang:
donarien-li la vida,
però son Déu es abans.

Més perquè als idols de fusta
l'encens no volen cremar,
són rebatuts dins les aigües,
dins les aigües d'un estany.
Des que són en el martiri
la mateixa oració fan:
— Jesús, Déu de cel i terra,
a Vós de cor demanam,
de quaranta que n som ara,
que no n defallesca cap:
quaranta entràrem en lluita,
quaranta los coronats.

La vesprada era molt freda,
els aires freds i gelats,
s'empedreeixen els arbres,
el gorc se torna de glaç:
també sen tornen els martirs,
que tot seguit moriran.

Allí a la vora uns custodis
els conviden ab un bany,
un bany d'oloroses aigües
al peu d'uns llits de domas.
Tots estan fermes com la roca:
sols un ha palanquejat,
ficant-se dins la banyera
que té l foc etern davall.

Quan s'adormen els custodis
se queda l porter vetllant.
Al cel aixeca la vista,
veu-lo obrir de bat a bat,
i com estrelles que cauen
se veu angels davallar,
quiscun ab una palmaça
i una corona a la mà.

Sentint la cançó dels martirs,
repeteixen-la allí dalt:
— Jesús, Déu de cel i terra,
que no n defallesca cap.
Quaranta són els que lluiten,
quaranta los coronats.

Quaranta són les corones
i los martirs trenta nou.
¿Per qui serà la sobranta,
que sembla d'argent i d'or?
L'angel la mostra dient-li:
— Serà per tu, si la vols. —
Ell, veient-la tant hermosa,
cau en terra de genolls:
a Jesús per Déu confessa
i es rebat dintre del gorc.
Serà crudel el martiri,
serà terrible la mort,
més ell d'aquella corona
ne vol ser pu guanyador.

Quan l'apostata s'estimba
dels abismes daltabaix,
sent la canturia del martirs
que volen cap al cel blau:
— El martiri dura una hora
i el cel no s'acaba mai:
quaranta entràrem en lluita,
quaranta som coronats.

SANT ESTEVE DE GRANDMONT

El gloriós Sant Esteve
s'acabava de morir
agegut sobre una estora
i abraçat al Crucifix.
Ab la veu de les campanes
sos monjos res no n'han dit
perquè les gents, al saber-ho,
pujarien com un riu,
com un riu sortit de mare,
el santuari a invadir.
Els no n'han dita paraula,
però la gent es aquí.

Ja arriben a rua feta
al portal del monastir,
i al germà porter li diuen:
— Obriu-nos, si us plau, obriu:
volem veure a Sant Esteve,
que ha fet el darrer sospir. —
El porter fa de resposta:
— Doncs això qui us ho ha dit?
— En nostre barri hi havia

un infantó malaltic
 que dos anys ha no parlava
 com si fos llavi-cusit.
 La pobreta de sa mare
 plorava al peu de son llit,
 esperant sa darrera hora,
 de que ja sent el trepig,
 quan de cop se revenia
 i, aixecant la veu, ha dit:
 — Una escala lluminosa
 veig del cel al monastir
 enrosariada d'angels,
 d'angelets i serafins,
 per dur-sen l'ànima hermosa
 del qui acaba de morir.
 No sentiú sa cantadiça?
 Ja arriben al monastir,
 ja remunten a la gloria
 portant Sant Esteve al mig.
 Quina processó tant llarga!
 Quin rossegall tant bonic!
 Oh Sant Esteve, vulgheu-m'hi!
 Vulgheu-m'hi, oh angels, que vinc! —
 I s moria a corre-cuita
 com per poder-lo assolir.

12 Març 1896

SANTA ROSALIA

La bella Rosalia
 cullia flors.
 ¿Per qui les culliria,
Jesús Maria,
 per qui les culliria,
 sinó per Vós?

Jesús, que les prenia,
 n'ha fet un pom.
 — ¿Per qui culls les floretes,
Jesús Maria,
 per qui culls les floretes,
 si també n som?

Tu n'ets la meva Rosa,
 jo só l teu llir:
 donem-les a la mare,
Jesús Maria,
 donem-les a la mare
 que ns féu florir.

SANT FELIX DE CANTALICI

Sant Felix un demati
una roseta volia.

Va a la Verge del Roser,
demana la més bonica:

— Dau-me-la, mare, si us plau,
que de Vós me parlaria. —

Tot resant i demanant
el caputxi s'endormisca.
Al desvetllar-se del són
troba-s la rosa florida:
en sa dreta se la veu,
com el ceptre una regina.

Alça los ulls a Jesús,
alça los ulls a Maria:
per lo somriure dels dos
coneix a qui li ha cullida:
li ha donada l bon Jesús
del roseret de Maria.

— Una rosa Vós me dau
i mon cor altra n desitja:
mon cor vos desitja a Vós,
Jesús de l'anima mia,
rosa del celic roser
a Nazaret expandida. —

Allavors el bon Jesús
desde ls braços de Maria
ne davalla a sos bracets
com la perla a la conquilla.

MORT DE SANT JOAN DE LA CREU

Per crucem ad lucem.

Amor es aquella cosa que auciu
l'amich, quan ou cantar les beyleses de
son Amat.

R. LULL

L'enamorat de Jesús
està en son llit d'agonia,
ab les cinc llagues ferit
d'Aquell que en la creu expira.
Com ha viscut en la Creu,
morir li dóna alegria.
Divinos volent sentir,
un cantador lin refla,
fent parlar una arpa d'or
plena de dolça armonia.
Mentres estaven sonant
l'Extatic al cel se gira,
ont, responent a aquells chors,
millor musica sentia:
sent la veu de l'Estimat
més bé que la Sulamita:
— Ja es passat l'hivern plujós,

el temps de les flors arriba.
Vine: seras coronat;
dels cims del Carmelo vine:
ta veu de tortora he oit
i a aconhortar-te venia.
— La tortora, sense Vós,
troba la terra anyorivola:
vinga al seu hort l'estimat
que per ell tragué florida.
— Ja só vingut a l'hort meu,
ja tinc la flor que n volia.
— Mon estimat es per mi
com un fascicle de mirra,
Ell es ab mi i jo só ab Ell
qui pascitur inter lilia. —

Al punt de la mitja nit
la campana als frares crida.
— Què toquen? — diu al prior.
— El primer toc de matines.
— Al cel les vaig a cantar,
prop de Jesús i Maria. —
I, enamorat papelló
de la *Flama d'amor viva*,
tant i tant la voltejà,
que en son foc se consumia.

Diada del Sant, 1891

SANT JOAN DE LA CREU

Sant Joan surt del convent,
de son convent de Segovia;
tot passant per lo jardí
no s'para, no, a cullir roses:
un lliri veu més amunt,
un lliri que l'cor li roba;
qui mira les flors del cel,
de les del món no s'adona.
Deixa a l'abella ls rosers,
el jardí a les papellones:
s'enfila dalt d'un penyal,
aont se bada una cova.
Allí venen els aucells
a fer-li musica dolça;
n'hi pugen del lloredar,
n'hi davallen de la Gloria:
de cançons com les que sent
no n' sab escriure la ploma;
lo rossinyol del Carmel
solament no les escolta,
puix lin canta de millors
una celica Coloma

que omple de dolç parrupeig
aquell niu fet en la roca.

Sant Joan l'escoltaria,
però sent un cant més dolç:
sent entremig de les branques
la veu de son Aimador.
Sa ànima es la Sulamita,
Jesucrist lo Salomó;
més aquell cant de dolçura
s'ha tornat cant d'amargor;
clavat està en la creu santa
qui l'escomet amorós:
— Per tes angeliques trobes,
què vols, Joan, que Jo t' dó?
— Voldria penes i penes,
com més men dasseu millor,
i en premi de tantes penes
anar sota ls peus de tots.

SANTA MARGUERIDA

(20 de Juliol)

Sense pare i sense mare,
na Marguerida gentil
sen va a guardar les ovelles
a la vora del camí.

Passava l traidor Olibri.

Li demana: — Com te dius?

— Me deien Margueridoia
els pares que ai! ja no tinc.

— Margueridoia aixerida,
doncs jo t voldria collir.

— Com vos daré l'amor meva,

si fa temps que la doní?

— L'hages donada a qui s vulla,
jo la vull ara per mi.

— L'amor de més amorettes

es un sol Déu Jesucrist.

— I, tant bella i tant hermosa,
tu adores un Crucifix?

— Si só hermosa o no só hermosa,
bé n'es més aquell que estim.

— Si no m dones l'amor teva,
promptament te faig morir.

— Com més prest serà, més prompte
podré veure a Jesucrist.

— Mos soldats, doncs, açotau-la,
cremau-la de viu en viu,
garfiu-la ab ungles de ferro,
si són poc les dels butxins.—

Passà per foc i per aigua,

i, del suplici a la fi,

coronada

del martiri,

fou segada

com un lliri.

Nostre Senyor i els mortals

l'han trobada

a la punta de la fals.

A SANT JOAN DE LA SALLE

HIMNE

*Apostol de l'ensenyança,
angel dels infants,
dau-nos fe i esperança,
com vós feu-nos sants.*

Desde vostra minyonesa
flori en vos la pietat;
sou un lliri de puresa
i un clavell de caritat.
Dels noiets siau l'exemple:
que Jesús, son rei hermós,
humils com ell els contemple,
devots i savis com vós.

La Divina Providencia
vos posà per jardiner:
de les flors de l'ignocencia
vostre estudi es el verger.
Veient-vos-hi tant de gana
treballar per son amor,

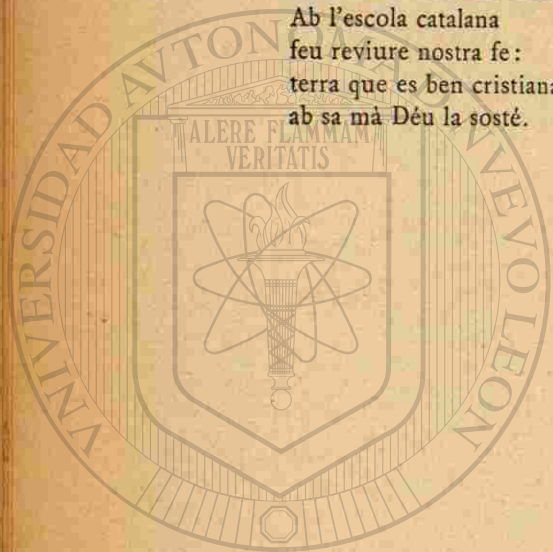
de l'Escola Cristiana
vos ha fet el fundador.

Vos fa nosa la riquesa,
als pobres la regalau,
i de Crist ab la pobresa,
com Francesc, vos desposau.
Dels noiets sou l'adjutori,
dels malalts sou el coixí:
un angel en l'oratori
i en l'altar un serafi.

No hi ha espines en la terra
que no punxin vostre front:
del mundà sofríu la guerra;
del dolent, l'odi i l'afront.
Evangelista dels pobres,
per premi penes voleu,
puix de totes les grans obres
gran fonament es la creu.

Vostre cor al noi s'inclina
per ensenyar-li *Qui es Déu*,
de Jesús ab la doctrina
del paradís fent-lo hereu.
Oh mirall d'obediencia,
ensenyau-nos d'obeir,
i, de Déu en la presència,
com vós, de viure i morir.

Descendent de Catalunya,
 l'esperit vós n'heu guardat,
 que, com foc de terra llunya,
 vostres fills ens han tornat.
 Ab l'escola catalana
 feu reviure nostra fe:
 terra que es ben cristiana,
 ab sa mà Déu la sosté.

EL CINYELL DE SANT TOMAS

La mare de Sant Tomas
 té les entranyes de pedra:
 s'estima més perdre l fill
 que guanyar-lo per l'Iglesia.
 Vol a eixa aliga del cel
 engabiar en la terra
 perquè no s'enlairi al sol
 tallant ses ales angeliques.
 —Fill meu,—li diu tot sovint,—
 fill meu, Tomas, per qué m deixes?
 Aquí nedaras en or
 i allí viuras ab pobresa.
 —El més ric del món seré,
 puix tindré a Déu per herencia.
 —També a Déu tindras aquí.
 —Es al convent ont m'espera.
 Sa veu me diu nit i jorn
 com al pastor de Caldea:
 «Deixa ta patria i parents,
 surt de la casa paterna».
 Com Abraham l'obeí,
 deixau que jo l'obeesca.—

Veent que malla ferro fred,
se fa ajudar en l'empresa
per sa germana més gran,
a qui l món també pledeja.

Tomas desfa ses raons
com el matí les tenebres,
en amor de Jesucrist
deixant-li l'anima encesa.

Quan sa mare veu això
a sos dos germans l'entrega,
com un poll als esparvers,
a dos llops candida ovella.

Com a bons soldats que són,
ahí vinguts de la guerra,
damunt d'ells la seguiran
fent arma de mans i llengua.

El tanquen dins un castell,
el castell de Roca-seca,
com Sant Pau en la presó,
Daniel en la lleonera.

Més sols hi tanquen son cos,
puix sa ànima, ben lliberta,
entre armonies i llums,

entre flors com entre estrelles,
de nit sen vola pel cel,
de dia per cel i terra,
a Jesús sempre cercant

i trobant sempre a qui cerca.
Quan l'ona troba un escull,
més altivola s'adreça;
l'arbre batut per lo vent

a més fondaria s'arrela:
aixís es la vocació;
com més batuda, més ferma.

Els fa mal d'ulls l'habit blanc:
ab mà profana li esqueixen.
Ell els pedaços recús
i en torna a fer sa llureia.

No podent-len despullar,
un altre li n volen pendre,
altre encara més nevós,
el de la santa pureza,

en sa presó fent entrar
de Venus una deixebra.

Hermosíssima com es
trau a l'encant sa bellesa;
més quan el creu encisat,
gira ell els ulls per no veure-la.

Com més esquivar-la vol,
més a la cambra se n'entra,
per sa boca i per sos ulls
traient flames d'impuresa.

Ell corre a la llar del foc,
i ab un tió que flameja
reb al tió de l'infern,

que escala avall fuig depressa,
com diable de la creu

que prompte en sos dits llampega.
Puix del tronc fent dos bocins,
l'un sobre l'altre ls encreua,
i davant d'aqueixa creu

de genollons cau en terra.
 — Jesús, — diu, — Jesús amat,
 espòs de l'ànima meva,
 per un xic d'amor que us té,
 de quin parany l'haveu treta!
 Treieu-la per sempre més,
 lligau-la a Vós ab cadenes,
 guardau ma virginitat
 i tot lo que tinc se perda:
 de la vida al mar undós,
 sols li demano eixa perla.—

Tot parlant al bon Jesús
 de la passada tempesta,
 sos ulls se fan dues fonts,
 son cor un mar de tristesa.
 Abraçant la santa creu
 se defalleix als peus d'ella,
 i en son llanguiment mortal
 sols a Jesús anomena.
 Ditzós qui té per amic
 eix amic que sempre ns vetlla!

Jesús escolta sos plors
 com els d'un fill mare tendra:
 li envia dos angelets,
 del seu tabernacle estrelles,
 que baixen del cel, deixant
 un solc de llum per estela.
 El cinyeixen ab cinzell
 de virginitat perpetua,
 i el que home s'era adormit,

pur serafi se desvetlla.
 Oh perfum del Paradís,
 hermosa virtut angelica,
 vestidura celestial,
 sobrescrit de l'ignocencia,
 lliri blanc entre les flors,
 diamant entre les perles,
 esposa de Jesucrist,
 joiell del pit de la Verge!
 Aquells dos angels ab tu
 li deixen llur saviesa,
 li deixen la seva ment,
 eix altre sol de la terra.

AL BEAT JOAN GRANDE

DE L'ORDE HOSPITALARIA DE SANT JOAN DE DÉU
EN EL TERC CENTENARI DE SA MORT, 3 DE JUNY DE 1900

El món diu que sou un sant,
vós dieu que un pecador,
un pecador lo més gran.
A qui creuré? Sou, senyor,
gran pecador o gran sant?

Té raó l món que us alaba,
o vós qui us desalabau?
el món que ja us somniava
del cel ab corona blava,
o vós, que us descoronau?

Aquesta volta, oh beat,
es el món qui té raó,
puix la vostra santedat
es una llum que heu posat
vós dessota l mesuró.

Es que per tot vos ha vist:
naixent dintre d'una estable,

dant consol a qui està trist,
i fent la guerra al diable
per honrar a Jesucrist.

Es que us vegé revolcar
sobre arços negres i ortigues,
i en l'hospici auxiliar
al malalt pobre, i besar
les seves llagues antigues.

Es que, brillant de set caires,
per tots vos ha vist brillar;
es que us ha vist aixecar
i, en el èxtasis, pels aires
com un aucell voleiar.

Qui per gran vos ha criat,
al mirar-vos tant petit,
desde l cel la mà us ha dat:
com vos heu apetitat,
el Senyor vos ha engrandit.

JULIÀ I BASILISA

El dia dels esposoris
 pera ls dos es ja passat:
 la boda ha sigut senzilla,
 la festa de cristians:
 qui presidia la festa
 seria l'Esperit Sant.

Quan a sa cambra s retiren
 Basilisa i Julià,
 un dels esposos exclama:
 — Quina olor de lliris blancs!
 Olor de lliris i roses
 en eixos temps de Nadal?

— Eix perfum, — li respon l'altre, —
 es del lliri de les valls,
 de Jesús fill de Maria,
 l'espòs de la castedat.

— Eix lliri blanc de la gloria
 no l mustiguem aquí baix:
 del bon Jesús ja que es simbol,
 oferim-li de bon grat;

del paradís per ser angels,
 visquem aquí con germans.

Cadascú a l'espona seva
 ja n cauen agenollats;
 tant bon punt a terra s posen
 dins una aurora de raigs,
 enlluernanta i divina,
 Maria sels ha mostrat:
 Maria ab un chor de verges,
 Jesús ab un chor de sants.
 La cançó que abdós entonen
 es molt dolça d'escoltar:
 — Vencedora ets, Basilià;
 vencedor ets, Julià.
 Deixàreu plaers fangosos
 pèr plaers angelicals:
 els plaers que conquistàreu
 sempre més vos duraran.
 Vencedora ets, Basilisa;
 vencedor ets, Julià. —

Ja ls ceneixen daurats cinguls,
 ja ls ne vesteixen de blanc,
 i els posen unes corones
 que mai més s'esfullaran,
 entre Jesús i Maria
 tot fent-los donar les mans.

La visió s'es esvaïda,
 solets els dos s'han quedat,
 solets de genolls en terra,
 tot dient himnes i salms.
 Quan ne ve la matinada
 se donen l'adeussiau.

Ell planta un convent de monjos,
 ella de monges cantants,
 aont viuen com els angels
 homens i dones mortals.
 Benhaja l planter de verges!
 Benhaja l planter de sants!
 Si són poc dues corones,
 la de martir trobaran,
 i la palmita del martir
 com rumbeja al lliri blanc!

SANTA CECILIA

Cantava l'ocell en lo verger de l'Amat.

R. LULL

Sola cantant i sonant
 s'està en sa cambra Cecilia,
 oint respondre a sa veu
 angeliques melodies.
 Son espòs la n'entra a veure.
 — Que hermosa ets en tes delícies,
 Cecilia! Si m tens de grat,
 bé t plaurà ma companyia.
 — Vostra companyia m plau,
 però millor la tenia:
 tenia un angel de Déu,
 del Déu que l meu cor estima.
 — Si vegés ton angel bell
 jo a ton Déu estimaria.
 — Si la fe us obrís els ulls,
 de cara a cara l veurieu. —
 Ja confessa a Jesucrist,
 a Jesucrist i a Maria,
 i en el llibre del seu cor

escriu llur santa doctrina:
 lo bateja I Pare Sant
 vora les aigues del Tiber,
 lo bateja Sant Urbà,
 Sant Tiburci l'apadrina.
 Quan es ben net de pecat,
 s'entorna a veure a Cecília:
 la troba ab son angel bell,
 bell com el sol de mig-dia:
 sos vestits són com la neu,
 sa cara un raig de celstia,
 i en sa mà dues corones
 de roses alexandrines.
 — Les corones que veieu
 per vostres fronts són teixides;
 són teixidetes al cel
 sota ls rosers de Maria;
 no les esfloren els aires
 ni la calor les mustiga.
 Corones de verge són:
 jo prou vos les posaria,
 però rosades de sang
 se us tornaran més boniques.

TAULA

ELS POBRES

	Pags.
Almoïna retornada	7
Pobres i rics	15
La Creu de la Culla	16
La senyora de Tous	17
Les dues barques	18
Sant Serapi	20
Regina.	21
A les víctimes del Basar de la Caritat	22
Les dues flors	25
Les orfanès	26
Sant Gregori.	28
La lletja	30
Amor matern	32
A un orfanet.	34
Les tres germanes	36
Job.	38

SANTS

	Pags.
Flors del cel	43
Suson	44
Santa Rosa de Lima	46
Sant Dunstan	47
Els quaranta martirs	48
Sant Esteve de Grandmont	51
Santa Rosalia	53
Sant Felix de Cantalici	54
Mort de Sant Joan de la Creu	56
Sant Joan de la Creu	58
Santa Marguerida	60
A Sant Joan de la Salle	62
El cinyell de Sant Tomàs	65
El beat Joan Grande	70
Julià i Basilisa	72
Santa Cecília	75

VICARIAT GENERAL
DE LA
DIÒCESIS DE BARCELONA

*Per lo que a Nos pertoca, concedim
Nostre permís pera publicar-se l'obra
titulada Els Pobres-Els Sants, de
Jacinto Verdaguer, pbr., mitjansant
que de Nostra orde ha sigut examinada
y no conté, segons la censura, cap cosa
contraria al dogma catòlic y a la sana
moral.*

Barcelona, 1.er Setembre 1908

LO VICARI GENERAL PROVISOR,
JOSEPH PALMAROLA

PER MANAMENT DE SA SENYORIA,
LLIC. MANUEL FERNANDEZ

S. C.

